Upton Sinclair

METROPOLA

ROMAN

Traducere
de
CONSTANTIN APOSTOL

UPTON SINCLAIR

METROPOLA

ROMAN

VERSIUNEA ROMÂNEASCĂ

DE

CONSTANTIN APOSTOL

EDITURA „CULTURA ROMÂNEASCĂ" S. A. R.

CUVÂNT INAINTE

Ne-am deprins să vedem în America una din ţările cele mai fericite. Bogăţia ei, spiritul ei născocitor, felul ei de a munci şi creia, au impresionat atât de mult pe europeni, încât îi fac să vorbească cu admiraţie şi veneraţie de ţara de peste Ocean, admiraţie care merge până la a copia tot ce vine de acolo.

Iată însă că un scriitor, şi încă unul din cei mai mari, — e vorba de Upton Sinclair, — vine să ne smulgă vălul de pe faţă şi să ne arate, în scrierile lui, că pudicitatea unchiului Sam e tot atât de ipocrită ca şi libertatea, deşi intrarea în portul New-York e străjuită de imensa statuie a Libertăţii, *„the best in the world"*, înfăţişându-ne mai ales felul cum e exploatat lucrătorul american, toată suferinţa lui, faţă de care „Infernul" lui Dante nu-i decât un nevinovat joc de copil.

In faţa adevărurilor crude pe care ni le desvălue Upton Sinclair, nu se poate să nu te întrebi, alături de scriitorul american, — căci aceste întrebări, mari şi ameninţătoare cu nişte limbi uriaşe de foc se desprind din toate paginile lui, — unde sunt toate acele cuvinte frumoase, cu cari ni se împue capul când suntem mici: aproapele, iubire creştinească, datorie sfântă, ajutor, amor sfânt?

Au pierit, ca frunzele 'n furtună. De aceea, nu mai putem crede acum, — când romancierul american ne-a arătat şi ne-a făcut să vedem puroiul şi rănile deschise, umbrele şi luminile vieţii americane, — în nici una din închipuirile pe cari le aveam până acum cu toţii despre America şi Americani.

Scrisul său, care stă totul în funcţie socială, se spri-

jină pe o cunoaştere adâncă a realităţilor, pe o vastă experienţă şi, mai ales, pe o minte limpede şi clar văzătoare.

Omul acesta chinuit dealungul unei vieţi de trudă, nevoi şi jertfă, neînţeles în viaţă, — lucruri cari au fost îndeajuns de bine înfăţişate în prefeţele romanelor *„Mi se spune dulgherul"* şi *„Iubire"*, ca să nu mai trebue să stărui asupra lor aci, — a plătit semenilor ura cu dragoste. A iubit pătimaş umanitatea, iar opera lui e un vis sălbatec închinat iubirii de oameni. Aşa cum s'a mai spus „opera lui Upton Sinclair e un şantier în permanentă activitate, în care umanitatea e pururea prezentă".

De aceea, ceeace te izbeşte dela început, când citeşti cărţile lui Upton Sinclair, este acea resonanţă, adâncă, tragică şi consolatoare totodată, pe care o poate da numai *omenia*.

Cuvântul acesta, pe care îl întrebuinţez cu prudenţă şi cât mai rar, îl scriu şi îl subliniez fără şovăire când e vorba de operele lui Upton Sinclair.

Căci utopismul său social a determinat şi-l determină şi acum pe Upton Sinclair, naiv şi inadaptabil, ca orice scriitor adevărat, să cheltuiască multă energie şi tot atâta talent ca să îndrepte lumea după chipul şi asemănarea sufletului său. In lupta cu nedreptăţile vieţii sociale, el, cu inima deschisă şi sinceră, era mai dinainte înfrânt, destinat să rămână singur.

Upton Sinclair a jertfit totul pe altarul unei lumi mai bune în care fericirea să se împartă tuturor. E cel mai fanatic profet al paradisului integral şi cât mai grabnic pe pământ. Câte desamăgiri şi câte răni adânci nu i-au amărât viaţa plină de toate încercările?

Dincolo de sbuciumările lui pentru o omenire mai bună rămâne consolatoare literatura lui, pură şi fragedă.

Căci valoarea scriitorului american nu stă numai în calitatea sa de luptător social, de vizionar, ci şi în vigoarea epică, în talentul literar care-i ajută admirabil scopurile sociale.

Intrebuinţând o simplicitate naturală, semn al unei limpezimi înăscute şi ferite de jocul artificial al comparaţiilor, Upton Sinclair ne arată că a ales arta sănătoasă şi trainică izvorâtă din contactul permanent cu puterile nevăzute şi instinctele îngrozitoare ce stăpânesc câteodată omenirea.

*
* *

„Metropola", a cărei tălmăcire o înfăţişăm aci, ne desvăluie racilele păturii sus puse ale societăţii americane, pe care Upton Sinclair o cunoaşte atât de bine şi o descrie cu un puternic talent.

Dar cum a ajuns scriitorul, ostracizat, hulit de „lumea aleasă", să pătrundă în rândurile ei şi să-i cunoască atât de bine toate tainele, toate luminile, dar mai ales petele ei mari de umbră?

Ne-o mărturiseşte însuşi romancierul, în autobiografia lui intitulată *„American Outpost, a Book of Reminiscences"*, când ne spune:

„Cititorii romanelor mele ştiu că o temă favorită a mea e contrastul între clasele sociale. Ei găsesc pe reprezentanţii ambelor lumi, a celei bogate şi a celei sărace, iar acţiunea se desfăşoară în aşa fel încât cititorul e dus dela una la alta. Explicaţia acestui fenomen literar e că din fragedă copilărie viaţa mea a fost o înlănţuire de prefaceri. Intr'o noaptea dormeam în vreun han, pe o canapea ce mişuna de insecte; în noaptea următoare învelit cu plăpămi de mătase într'o casă boerească.

Nici un pașă sau un Aladin din lumea basmelor n'a hoinărit atât de des cu mine între cocioabă și palat".

Spre a fixa mai bine corespondența dintre viața autorului și această operă a sa, vom mai însemna aci o parte a mărturisirilor sale privind lucrarea de față, căreia, în 1908, când a apărut cartea în America, criticii din New-York i-au adus învinuirea că e un roman slab, fiindcă autorul n'ar cunoaște așa numita „societate aleasă".

De fapt, ne-o spune însuși romancierul:

„Motivul era tocmai contrariu: autorul cunoștea prea bine „societatea aleasă", ca să-și înăbușe scârba față de ea. Când încerc să dovedesc asta, ajung firește să fiu bănuit de snobism. Nu-i semn de bun gust, când stabilești că ai o situație în societate. Pe de altă parte, dovedești iar lipsă de bun gust, arătând că tată-tău era bețiv și vorbind despre ploșnițele din patul tău de copil. În felul acesta poate că o abatere pricinuește pe cealaltă".

Iată deci și obârșia cărții de față, care ne înfățișează, cum puțini s'au încumetat s'o facă până la el, pe membri așa zisei „clase bune" din New-York, desbărați de tot învelișul înșelător, Upton Sinclair întunecând fără milă, prin adevărurile crude pe care ni le prezintă, tot lustrul amăgitor cu care o imaginație nefirească împodobește viața acestor inși, creiându-le virtuți și calități înșelătoare.

„După ce m'am ocupat de muncitorii americani, ne spune deci Upton Sinclair în aceeaș lucrare autobiografică pe care am pomenit-o mai sus, — *mi-am luat sarcina contrarie, să descrie pe bogătași și felul lor de trai. Am primit multe invitații, ca să pot cunoaște pe acești bogătași. Unii din ei erau curioși să mă cunoască, alții se plictiseau grozav.*

Propunerea ca să scriu romanul Metropola *mi-a făcut-o întâi o doamnă, a cărei situaţie în societate era mai presus de orice critică. Mi-a oferit ajutorul ei şi s'a ţinut de vorbă. In schimb, n'aveam decât să promit că nu-i voi pomeni numele niciodată.*

Stăruesc asupra acestui fapt, fiindcă în furtuna de bârfeli cu care a fost primit romanul Metropola, *s'au auzit şi glasuri de critici cari au declarat că e mai greu să studiezi „societatea aleasă" decât abatoarele*[1]*). Dar de fapt nu întâmpinam nici cea mai mică greutate ca să viu în contact cu cele 5000 persoane din lumea de sus a New-Yorkului. Principiile mele radicale nu mi-au dăunat serios. Eram ceva nou, şi cei bogaţi, — mai ales cât sunt tineri, — nu se tem de nimic mai mult ca de plictiseală.*

„Metropola" *a fost scris în împrejurări foarte nenorocite. L-am scris într'o casă, în care locuise în ultimul timp o familie de Negri, şi ai cărei pereţi erau plini de ploşniţe. Ca să le stârpesc, am împrăştiat în odăi gazul cianhali, şi era să mă prăpădesc odată cu acele gângănii scârboase.*

Sufeream de obişnuitele mele dureri de cap şi de stomac, semne de surmenaj, de care nu voiam să ţin seamă. In toiul verii mi s'a îmbolnăvit şi nevasta".

Dar *„Metropola"* trebuia să fie şi tipărită, ca lumea să ia cunoştinţă şi să afle ce se petrece dincolo de zidurile locuinţelor bogătaşilor new-yorkezi, acolo unde nu orice muritor poate pătrunde. Şi aci încep adevăratele necazuri, aşa cum ni le arată autorul ei.

„Editura Doubleday, Page & Co. mi-a refuzat Metro-

---

1) Aluzie la romanul *Mocirla* al lui Sinclair, în care descrie viaţa nenorocită a lucrătorilor dela abatoarele din Chicago.

pola. Spunea că nu-i roman, propunându-mi să mai jertfesc un an ca să refac cartea.

Am avut consfătuiri cu Walter H. Page. Acest domn îndatoritor credea totdeauna ce-i spunea alţii. Tinerii veseli din biroul lui erau convinşi că lumea bună din New-York nu-i chiar atât de ticăloasă cum o descriam eu. Dacă le-aş fi spus ce ştiam, îi băgam în sperieţi. Am atribuit această purtare faptului că revista lor World's Work *apărea la New-York şi că veniturile lor proveneau dela sucursalele băncilor şi societăţilor pe acţiuni, pe care în cartea mea, le scriam în toată goliciunea lor. Altceva e să vorbeşti despre mituirile şi şantagiile din Chicago, care se află la o depărtare de 1000 mile. Doubleday făcuse avere cu* Mocirla *şi o întrebuinţa ca să ajungă cea mai bogată şi cea mai reacţionară editură din ţară. Mâhnit, le-am spus adio.*

Cei dela Magazinul American *au citit manuscrisul şi s'au îndatorat să publice în continuare diferite crâmpee. Am lăsat romanul la Moffat, Yard & Co. şi am plecat să vizitez soţia la sanatoriul Battle Creek.*

Apoi a apărut Metropola, *din care s'au vândut 18 mii de exemplare".*

Am transcris toate aceste pagini, pentru a fixa, în rândurile de faţă, rostul cărţii „Metropola", — carte prin care Upton Sinclair îşi întemeiază o reputaţie internaţională, căci a fost tradusă îndată în vreo douăsprezece limbi, — cât şi a însemnătăţii ei în lupta pe care acest uriaş al scrisului american, o poartă, cu o energie reformatoare rar întâlnită, de peste treizeci şi cinci de ani, pentru o lume mai bună şi mai dreaptă.

Traducătorul

Mai 1941

METROPOLA

I.

— Intoarce-te la zece jumătate, spuse generalul şoferului. Apoi intră împreună cu însoţitorul său în hotel.

Montague privi în juru-i; tremura aproape de emoţia aşteptării. Nu doar că-l impresiona splendoarea ce-l înconjura, deşi sosise de abia dela ţară şi hotelul acela liniştit şi distins îi părea nespus de luxos. Dar el nu vedea nici stâlpii de marmoră, nici tavanul aurit, ci se gândea numai la persoanele cu care se va întâlni. Prea multe impresii îl năpădiseră într'o singură zi. Mai întâi metropola clocotitoare, înfrigurată, fremătătoare, centrul tuturor nădejdilor sale de viitor, apoi în aceeaşi seară acea întâlnire, care-i va trezi vechi şi sfinte amintiri.

In coridor stăteau bărbaţi în uniforme roase de vreme. Salutând, generalul Prentice se îndreptă spre ascensor, care-i urcă spre saloanele de primire. Un domn gras, scund, cu mustaţa albă, scurtă, se rezema de uşă. Generalul se opri:

— Allo, d-le maior!

Apoi adăogă:

— Ingădue-mi, te rog, să-ţi recomand pe Allan Montague.

— Montague, d-l maior Thorne!

Un interes deosebit lumină deodată faţa maiorului.

— Fiul generalului Montague? întrebă el. Apoi întinse amândouă mâinile lui Montague:

— Băiete! Băiete! Mă bucur că te cunosc!

Allan Montague nu mai era băiat, ci un bărbat de treizeci de ani, aşezat, serios; totuşi, i se părea foarte firesc să fie întâmpinat în seara aceea cu aceste cuvinte, care-l readuseră la zilele copilăriei.

— Poate că ţi-a vorbit vreodată tatăl tău de mine?

— Negreşit, de mii de ori!

Allan îşi aminti de fapta vitejească a maiorului, despre care obişnuia să-i povestească tată-său; iar acum vedea în faţa sa pe acest bărbat scund, gras, cu părul roşu, pe eroul povestirilor.

Pe când Montague îi strângea mâna, privirea iscoditoare a maiorului descoperi în colţul celalt al salonului un cunoscut:

— Domnul colonel Anderson, colonel Anderson! strigă maiorul.

Acesta era aşa dar eroul Jack Anderson care, cu câţiva oameni, ţinuse piept duşmanilor până când au sosit trupele de întărire!

Mâna, pe care o întinse lui Montague tremura, iar glasul său suna vlăguit şi bătrânesc:

— De ce vă vedem abia azi întâia oară? întrebă maiorul Thorne.

Montague răspunse că-şi petrecuse toată viaţa în statul Mississippi; tată-său se căsătorise după războiu cu o fată din statele sudice. Generalul Montague obişnuia să se ducă odată pe an la New-York, ca să ia parte la adunarea lui „Loyal Legion"; dar atunci Allan rămânea cu mamă-sa acasă.

In sală se aflau vreo sută de persoane şi Allan trecea dela un grup la altul. Mulţi dintre acei bărbaţi fuseseră prieteni devotaţi ai tatălui său. Lui Allan i se părea aproape ca o prevestire rea să vadă pe aceşti oameni în carne şi oase, îmbătrâniţi, slabi, cu părul alb, zbârciţi. In amintirea sa, ei trăiau ca nişte tineri eroi, puternici, voioşi, asupra cărora timpul nu lăsase urme. Viaţa sa în plantaţii fusese singuratecă, mai cu seamă pentru un om din statele sudice, care luptase pentru statele din Nord. Plăcuse generalului Montague, om paşnic, să-şi legene amândoi fiii pe genunchi şi să le povestească despre luptele sale, pe care le retrăia astfel cu ei împreună. In chipul acesta Allan studiase de mic copil războiul civil, cunoscuse bine armata lui Potomac, fiecare brigadă, fiecare divizie, precum şi numele comandanţilor. Iar acum îl năpădeau amintirile, când îi vedea pe aceia în faţa sa. Nu-i deci de mirare că rămase uluit şi că de abia ştia ce să răspundă la întrebările ce-i se puneau. Apoi se întâmplă un fapt, care-l readuse deodată la realitate.

— Iată pe judecătorul Ellis! spuse generalul.

Judecătorul Ellis! Faima deşteptăciunii şi a elocvenţei

sale pătrunsese până şi în izolatul Mississippi. Nu era aproape nici un colţişor în America, unde să nu se fi ştiut despre darul oratoric al judecătorului.

— Caută să te pui bine cu el! îl sfătuise râzând fratesău Oliver, când află că judecătorii vor lua parte la acea adunare. Caută să te pui bine cu el, Allan! Iţi va prinde tare bine!

Nu era greu să te arăţi în lumina cea mai prielnică unui om atât de îndatoritor, cum era judecătorul. Sta în pervazul uşii, un om îngrijit, distins; fracul său fără cusur contrasta ciudat cu uniformele vechi. Judecătorul era gîăsuliu şi vesel; favoritele îi încadrau figura zâmbitoare.

— Fiul generalului Montague! exclamă dânsul şi strânse mâna tânărului.

— Ce plăcere neaşteptată! Dece te văd întâia oară?

Montague îl lămuri că sosise la New-York abia de şase ceasuri.

— Inţeleg! răspunse judecătorul.

— Vei rămâne mai mult timp aici?

— Vreau să stau la New-York! fu răspunsul.

— Foarte bine! Atunci ne vom vedea mai des. Ai să faci afaceri?

— Sunt avocat! Vreau să-mi practic profesiunea.

Judecătorul privi cu atenţie pe tânărul înalt, frumos, cu păr negru ca pana corbului şi cu trăsături serioase.

— Ne vei îngădui să te punem la încercare? întrebă el.

Inainte de a vorbi cu a'ţii judecătorul apăsă cu prietenie braţul lui Montague şi-i şopti cu un zâmbet şiret:

— Ţi-o spun foarte serios!

Inima lui Montague bătea mai cu putere.

Sfatul fratelui său nu-i fusese prielnic.

El nu era linguşitor, dar voia să muncească, năzuia să dobândească izbânzi şi ştia foarte bine ce putea să însemne pentru dânsul bunăvoinţa judecătorului.

Judecătorul Ellis era favoritul foarte bine văzut de fruntaşii politicei şi industriei din New-York. O strângere de mână a lui deschidea porţile bogăţiei şi izbânzilor.

Montague privia drapelele din cele patru colţuri ale sălii, apoi privirea îi alunecă asupra celor de faţă. Vedea ciungi, oameni cu un picior; un ofiţer de nouăzeci de ani, orb, era condus de un prieten.

„Loyal-Legion" era o uniune de ofiţeri — aristocrată în această privinţă; totuşi, acolo nu se ţinea de loc seama de succesul monden.

Unii dintre membrii uniunii trăiau anevoe din pensie; dar erau la fel de preţuiţi ca şi, de pildă, generalul Prentice, care era directorul uneia dintre cele mai mari bănci din New-York şi foarte bogat.

Preşedintele recomandă pe „colonelul Robert Selden", care trebuia să citească din „Amintirile sale din Pensylvania". Era un bărbat înalt, cu nasul vulturesc şi cu o bărbuţă albă. Când se ridică, se făcu linişte adâncă. Işi îndreptă ochelarii şi începu să citească: descrise situaţia

armatei lui Potomac în primăvara anului 1864, precum şi lupta de douăsprezece zile în campania din Pensylvania. Pe când glasul cumpătat şi domol al colonelului umplea sala, bărbaţii strângeau pumnii şi ascultau, scrâşnind din dinţi. Ştiau despre acea luptă! Or mai fi fiind oare în istorie oameni, cari să fi dus asemenea luptă? Când colonelul sfârşi, un ropot de aplause răsună prelung, apoi se făcu din nou linişte. Undeva, într'un colţ din sală, un glas începu să intoneze: *Ochii mei privesc cum se apropie măreţia Domnului!* Vechiul cântec patriotic păru că se potriveşte cu atmosfera. Cu toţii îl intonară, strofă cu strofă.

După o pauză mai lungă, judecătorul Ellis ţinu o cuvântare spirituală, plină de umor, care fu primită cu mare entuziasm. După aceea se îndreptară cu toţii spre sala unde se da banchetul.

Montague şedea lângă generalul Prentice, iar lângă dânsul luase loc judecătorul, care povestea anecdote una după alta. Montague îşi luă inima în dinţi şi povesti şi el o anecdotă, care plăcu atât de mult judecătorului, încât îl rugă să-i îngădue s'o povestească şi el altora. Se aplecă de câteva ori cu faţa spre Montague şi-i vorbi. Acesta, gândindu-se la sfatul fratelui său, fu năpădit de ruşine.

Dar judecătorul îi uşură atât de mult sarcina, încât cugetul său se linişti. După masă reveniră cu toţii în sala de recepţie.

Se formară grupuri; se aprinseră ţigări şi pipe; fură aduse steagurile din colţurile sălii. Cineva aduse o trâmbiţă şi două tobe şi toată societatea intonă un marş din timpul războiului de succesiune. Bărbaţii nu erau muzicali, ci puteau doar să cânte tare, iar ochii lor scânteiau; ei se legănau în ritmul cântecului şi cântau din răsputeri.

Montague privea cu atenţie la bătrânul orb care bătea tactul cu piciorul şi al cărui obraz părea transfigurat de vedenii.

Alt bărbat atrase atenţia lui Montague, unul dintre toboşari, un Irlandez mic de stat, roşu la faţă. Spiritul muzicii părea să-l fi pătruns pe dea'ntregul, prin mâini, prin picioare, prin cap şi prin tot trupul său grăsuliu. Intre strofe, el bătea toba în ropot prelung şi părea că tot cântecul ar fi pus deplină stăpânire asupra lui. Ochii săi întâlniră privirea lui Montague. El clătină din cap, zâmbindu-i. Din timp în timp schimbau priviri, salutându-se reciproc. Când încetă cântecul pentru o clipă, micul toboşar, locotenentul O'Day, se apropiă şi făcu cunoştinţă cu Montague.

După ce se îndepărtă din nou, generalul Prentice povesti:

— Acest om scund a intrat ca toboşar în regiment şi a făcut toată campania în brigada mea. L-am întâlnit deabia acum doi ani pe stradă, într'o zi geroasă de iarnă, tremurând într'un pardesiu subţire. L-am poftit la masă

şi când am văzut cum mănâncă, mi-am dat îndată seama că-i lipsea ceva. De aceea, l-am silit să mă ia cu dânsul acasă şi astfel am descoperit că era aproape să moară de foame. Avusese o tutungerie şi se înglodase în datorii. Trustul l-a răpus. Trăia împreună cu soţia sa din câştigul fiicei lor — şase dolari pe săptămână.

Generalul povesti mai departe cât de greu îi fusese să hotărască pe acest om să primească un ajutor băneşc.

— In sfârşit, i-am găsit o slujbă la banca mea şi acum se vede de pe faţa lui, că are hrană destulă.

Cântecul începu din nou şi Montague asculta, ca vrăjit. O taină plutea asupra acestui om şi asupra vieţii sale, ceva minunat, care numai arareori se desvăluie privirii muritorilor — şi anume, numai acelora cari înţeleg să viseze şi să-şi pună viaţa în primejdie. Nu era uşor acelor oameni să-şi facă datoria. Avuseseră un cămin, soţie, copii şi prieteni; totuşi au părăsit totul ca să slujiască Republica. Au cunoscut o viaţă nouă, făurindu-şi din ea o sabie de oţel. Au plecat şi au luptat prin praf şi arşiţă, în ploaia ce curgea şiroaie, în vântul îngheţat.

Astfel, ei au ajuns dârzi, neînduplecaţi, oameni de fier şi de oţel. Au învăţat să privească moartea în faţă, să înfrunte ochii ei de flăcări, să pornească în marş cu ea în faţă, să mănânce, să doarmă, să râdă, să cânte. Au învăţat să-şi ţie viaţa într'o mână, s'o joace, întocmai cum se joacă un echilibrist cu mingile în arenă. Şi toate pentru libertate, pentru această zeiţă încununată

de stele, de dragul căreia au zăcut în închisori şi au îndurat foamea, boala şi nebunia.

Acea armată a libertăţii se retrăsese în împărăţia umbrelor, cu stindardele fâlfâind şi caii spumegând. Montague, care cunoştea faptele lor, se simţea pătruns de o veneraţie ciudată şi de o neaşteptată groază de viaţă — de această viaţă care e atât de trecătoare şi de neînţeleasă. Amintirea îi redeşteptă ceasurile pline de cucernicie ale tinereţii sale şi acum şedea tăcut cu faţa îngropată în palme.

Aceşti oameni au suferit pentru Republică, pentru dânsul şi pentru urmaşii săi, ca să nu mai piară de pe pământ cârmuirea poporului, prin popor, pentru popor.

Ce mult au făcut ei pentru dânsul! Oare n'ar putea să facă şi el ceva pentru dânşii?

Din copilărie stăruia în el hotărîrea de a se dovedi vrednic de acei cari au murit pentru Republică.

Cântecul încetă. Judecătorul Ellis stătea în picioare în faţa lui Montague şi-i spuse cu multă bunăvoinţă, că speră să-l revadă în curând. Se apropiă şi generalul Prentice. Montague se scutură de vraja ce-l învăluise şi întinse cu prietenie mâna micului toboşar, lui Selden şi lui Anderson, precum şi celorlalţi eroi ai visurilor sale. După puţin timp el se afla în faţa hotelului şi sorbia din plin aerul rece de Noembrie.

Maiorul Thorne însoţi pe Montague, care ascultase

plin de interes amintirile de război ale tovarăşului său. Adânciţi în convorbire, ei ajunseră într'o mahala sărăcăcioasă: prăvălioarele se înşirau una lângă alta, iar deasupra lor uruia trenul orăşenesc. La un colţ de stradă Montague văzu o îmbulzeală mare şi întrebă ce se întâmplă acolo.

— Vreo întrunire! răspunse maiorul.

Se apropiară şi văzură un om, care depăşea mulţimea şi vorbea în faţa unei făclii aprinse:

— Mi se pare că e o adunare politică, spuse Montague.

— Dar nu prea cred, acum, după alegeri.

— Trebuie să fie socialişti. Nu se mai astâmpără!

Trecură pe partea cealaltă şi putură să vadă mai bine pe orator. Era slab, părea flămând şi avea nişte braţe lungi, pe care le agita sălbatec.

Intărâtat peste măsură, păşea în sus şi în jos, se apleca asupra mulţimii. Un tren trecu cu zgomot; nu se înţelegea nici un cuvânt.

— Socialişti? întrebă Montague uimit. Dar ce vor?

— Nu prea ştiu. In tot cazul, vor să răstoarne guvernul.

Trenul trecuse şi cuvintele oratorului se deslușiau acum lămurit.

— Vă silesc să clădiţi palate, iar voi să locuiţi în cocioabe dărăpănate! Vă silesc să ţeseţi pentru dânşii stofe moi, iar voi să vă îmbrăcaţi în zdrenţe! Vă silesc să ridicaţi închisori, ca să vă arunce apoi în ele! Vă si-

lesc să fabricaţi puşti, cu care să vă împuşte! Ei au partide politice, pun candidaturi, câştigă prin înşelăciuni voturile voastre şi asta numesc dânşii lege! Veşnic, veşnic munciţi numai voi, pentru ca ei să strângă roadele! Stăpânii! Voi, neghiobilor! Proştilor! Sunteţi nişte nerozi!

Glasul acelui om culmină într'un strigăt; el agită braţele, ridicându-le în sus, apoi isbucni într'un râs dispreţuitor.

Uruitul unui tren în trecere acoperi restul cuvintelor, dar Montague văzu că oratorul îşi striga mai departe învinuirile sale.

Montague rămase pironit pe loc; se simţea răscolit până'n adânc şi cu greu putu să se stăpâncască. Ar fi vrut să răspundă acestui om, să-l întreacă prin strigăte, să-l ruşineze în faţa mulţimii.

Văzându-l întărâtat, maiorul îl luă de braţ şi-l trase cu sine.

— Vino, noi nu putem lupta împotriva lui.

— Dar... dar... poliţia ar trebui să-l aresteze.

— Câte odată îi arestează, dar nu foloseşte la nimic.

Merseră mai departe. Sunetul acelui glas strident se pierdea în urma lor.

— Spuneţi-mi, se întâmplă adesea scene de astea? se interesă Montague.

— La colţul străzii mele, în fiecare Sâmbăta seara.

— Şi oamenii ascultă?

— Câte odată e toată strada plină.

Işi urmară drumul în tăcere. Montague întrebă din nou:

— Ce înseamnă asta?

Maiorul ridică din umeri:

— Poate un al doilea război civil.

II.

Tatăl lui Allan Montague murise cu cinci ani înainte; frate-său mai mic, Oliver, vânduse îndată după aceea partea sa din plantaţie şi se mutase la New-York. Oliver era un tânăr uşuratec, dornic de petreceri; părea făcut pentru rolul de „fiu rătăcit". De bună seamă că Allan se aştepta ca după câţiva ani frate-său Oliver să se întoarcă acasă cu buzunarile goale. Totuşi, New-York-ul părea să placă lui Oliver. Nu scria niciodată acasă ce făcea, dar în scrisorile sale se puteau citi descrieri despre o viaţă luxoasă, iar darurile de Crăciun pe care le trimetea uimeau toată familia.

Allan crezuse că va rămâne până la sfârşitul vieţii sale agricultor şi avocat de provincie. Insă, cu două luni înainte isbucnise un foc care nimicise vechiul conac, iar după aceea primi o ofertă avantajoasă pentru plantaţie. Astfel, familia se hotărî să se mute la New-York.

Erau patru membrii în această familie: Mama, Allan, Alice, verişoara de nouăsprezece ani, şi bătrâna „Mammy Lucy", servitoarea mamei. Nespus de fericit, Oliver i-a aşteptat la gară. Acum toată familia se afla într'un apar-

tament de hotel, iar fratele cel mic făcea pe călăuza în noua lor viaţă.

Allan trebui s'o ia dela început: acasă lucrase din greu; la fel voia să facă şi la New-York: să răzbească, să se afirme.

Nu ştia nimic despre această metropolă. O privea cu ochi mari, deschişi, ca un copil. Se părea că-i gonia cineva într'un vârtej: mulţimea grăbită pe vaporaşe, trăsurile nenumărate, vânzătorii de ziare, cari urlau titlurile gazetelor, tramvaiele cu clopotele lor, automobilele care se strecurau repede, agenţii vânjoşi, cari regulau circulaţia; apoi al cincelea bulevard cu magazinele strălucitoare şi hotelurile înalte cât un turn.

— V'am căutat un hotel liniştit, un hotel de familie! lămuri Oliver spre bucuria fratelui său.

Dar bucuria nu ţinu mult: familia privea uluită acel hotel de familie ultra-modern, care adăpostea aristocraţia exclusivistă a metropolei. Uşile de bronz masiv ale ascensorului, hall-ul de marmoră, tavanul pictat de maeştrii moderni. Lachei în livrea le arătau drumul, cu plecăciuni respectuoase. Un imens ascensor de bronz îi urcase la etajul lor. Au mers apoi dealungul unui coridor de marmoră; parchetul era acoperit cu un covor moale, catifelat. Apartamentul lor avea şase încăperi foarte mari: covoarele, perdelele şi mobilele erau de un lux care-l înspăimântă pe Allan.

Indată ce servitorul hotelului ieşi din odae, el spuse fratelui său:

— Oliver, cât trebue să-ţi plătim?

Oliver zâmbi:

— Nimic, dragul meu. Deocamdată sunteţi mosafirii mei.

— Foarte drăguţ din partea ta, dar mai vorbim noi în chestia asta. Spune-mi totuşi cât costă apartamentul.

Acum simţi Allan întâia încărcătură de dinamită.

— Şase sute dolari pe săptămână, răspunse Oliver.

Allan tresări, ca şi când l-ar fi lovit cineva.

— Şase sute dolari pe săptămână!

— Da! răspunse foarte liniştit frate-său.

Allan simţea că se înnăbuşă.

— Eşti nebun!

— Am căpătat apartamentul destul de eftin. Am legăturile mele... zise Oliver zâmbind.

Allan îl întrerupse gâfâind:

— Dar nu cred să fie adevărat... Ştii prea bine, că noi nu putem plăti atâta.

— Dar ţi-am spus că plătesc eu.

— Cum am putea însă primi aşa ceva? Crezi oare că voi câştiga vreodată atât de mult ca să fiu în stare să plătesc asemenea preţ?

— Bineînţeles! Nu fii prost, Allan. N'o să-ţi fie greu să câştigi în New-York mulţi bani. Ai răbdare şi las'

pe mine... Insă un lucru trebue să ştii: Cu cât cheltueşti mai mult, cu atât câştigi mai mult!

Când văzu Oliver că frate-său rămâne tot atât de neînduplecat, se aşeză şi începu să-i lămurească filosofia paradoxală a risipei... Allan a sosit în metropola milionarilor. Este aci un anumit grup de oameni — Oliver îl porecli: clică — pentru care banii nu înseamnă nimic. Allan va descoperi curând, că în profesiunea sa nu-i nimic mai costisitor decât economia. Dacă nu va trăi ca un adevărat „gentleman", n'o să poată pătrunde niciodată în cercul vrăjit al celor aleşi. De altminteri, îşi va da singur seama, se va descurca singur; dar deocamdată va trebui să aibă încredere desăvârşită în frate-său.

— Ai să vezi cum descurc eu lucrurile. Lasă-le în voia lor, dar mie îngădue-mi să te recomand adevăraţilor gentlemeni.

— Ştii tu de ce am venit eu, de fapt, aici? îl întrebă Allan. Nu vreau să am legături cu cei patru sute de aleşi, ci să-mi fac meseria de avocat.

— Nu mai vorbi despre cei patru sute de aleşi: e josnic, apoi nici nu există aşa ceva. Dacă vrei însă să trăieşti la New-York, trebue să cunoşti pe adevăraţii oameni potriviţi. Dacă te porţi cum te învăţ eu, poţi să faci tot ce pofteşti. Dar, dacă nu-i cunoşti, e ca şi când ai emigra în Dahomey. Aici pot să te fac să ajungi cineva în două săptămâni, mai mult decât ai putea izbuti singur în douăzeci de ani.

In cele din urmă, Allan nu se mai împotrivi şi hotărîră să nu pomenească nici un cuvânt familiei, despre preţurile exagerate.

D-na Montague era aproape oarbă; ea va urma să ducă şi aci o viaţă liniştită şi retrasă împreună cu bătrâna „Mammy Lucy". Alice însă părea parcă făcută să locuiască într'un palat. Oliver era încântat de dânsa. Avea nouăsprezece ani, era blondă şi fermecătoare. Tocmai trecuse uimită prin toate încăperile. Pretutindeni domnea acel lux distins, care părea totodată firesc. Chiar dacă n'ai fi ştiut că mobila fiecărei odăi costa opt mii dolari şi tapetele de mătase aduse din Paris costau şaptezeci dolari metrul, simţeai totuşi admiraţie amestecată cu sfială. Şi Allan cercetă interiorul: ferestrele mari, uşile de bronz masiv, candelabrele, jilţurile, ale căror culori se potriviau cu tapetele, nespus de marele divan de piele... In odaia de toaletă se afla o oglindă mobilă, compusă din trei părţi; odaia de baie era deosebit de elegantă. Confortul extravagant din aceste apartamente era neîntrecut. Pendula antică de pe cămin nu putea să arate decât ora exactă, deoarece un mecanism electric, care se afla în încăperile de serviciu, o punea automat în funcţiune. Odăile aveau ventilaţie automată. Dacă doreai să vizitezi hotelul, o călăuză te însoţia pretutindeni: la brutărie, unde se aflau maşinile electrice pentru frământarea aluatului; la fermă, unde se cercetau ouăle la lumină; la frigorifer, unde fiecare costiţă era păstrată în-

tr'un vas aparte. In fiecare cat, se găseau oficii: călătorii puteau să se folosească de rufăria lor proprie, precum şi de văsăria lor, puteau să-şi aducă servitorii lor. Insă în cazul unei îmbolnăviri a părinţilor, oricât de grea, chiar mortală, nu se da voe copiilor lor să intre în hotel. Dar ce însemna această îngăduinţă, prea puţin însemnată pentru un hotelier care a cheltuit un milion şi jumătate de dolari pe mobilă!

Indată după sosirea familiei, sună telefonul. Oliver luă receptorul şi zise:

— Trimeteţi-l sus!

Apoi spuse lui Allan:

— Vine croitorul.

— Al cui croitor?

— Al tău.

— Am oare nevoie de haine noui? întrebă Allan.

— Acum eşti doar acoperit, dar nu eşti îmbrăcat! fu răspunsul.

Allan stătea dinaintea oglinzii; se privi — apoi, uitându-se la frate-său:

— Prietenii tăi nu vor ţine seamă oare, că vîu deadreptul dela ţară? se interesă el batjocoritor.

— Poate! Cunosc deasemeni o sută de persoane cărora, dacă le-aş cere bani cu împrumut, mi-ar da, dar n'o fac. Genet mi-a făgăduit, că mâine vor fi hainele gata.

— Haine de porunceală? se miră Allan.

— Nici nu ştiam că mai sunt şi altfel de haine, îi răspunse Oliver, cu o imputare serioasă.

Genet avea o înfăţişare de prinţ şi purtare de fecior. Slujbaşul său lua măsura lui Allan, pe când el însuşi studia schema de culori.

Din convorbirea dintre Genet şi Oliver, Allan află că va pleca peste câteva zile la nişte prieteni, la ţară, şi de aceea îi trebue un frac, un costum de vânătoare şi o pijama.

După ce plecă croitorul, Alice intră îmbujorată şi înviorată, după baie.

— Vă faceţi „gigea"! exclamă ea. Şi eu?

— Tu eşti o problemă mai grea! zise Oliver râzând; dar îţi vine şi ţie rândul azi după prânz. Reggie Mann te va însoţi şi-ţi va alege câteva toalete.

— Cum? un bărbat! toalete pentru mine?

— Bine înţeles. Multe doamne din New-York cer părerea lui Reggie Mann, la alegerea toaletelor.

— Cine-i dânsul? întrebă fata. Croitor?

Oliver căzu pe divan, hohotind de râs.

— O! bietul Reggie!

Apoi el lămuri că Reggie Mann e cel mai priceput cavaler la cadril-cotilion şi toate doamnele din lumea bună ţin mult la el, mai cu seamă cumplita doamnă Graffenrried, de care au auzit de bună seamă şi ei. D-na Graffenried stăpâneşte toată lumea aleasă din New-Port şi va ajunge într'o bună zi suverana întregei societăţi

din New-York. Reggie văzând fotografia Alicei, jurase că va face din ea o operă de artă.

— Apoi, d-na Robbie Walling va da un bal în onoarea Alicei şi toată lumea îi va cădea la picioare.

— Noi doi plecăm mâine dimineaţa la „Pădurea Neagră", pavilionul de vânătoare al familiei Walling, adăogă Oliver, îndreptându-se spre Allan. Te voi lua cu autosportul meu. Vreau să pornim devreme.

— Bine!

Când Oliver îi spuse că va veni să-l ia la unsprezece, Allan isbucni în râs, gândindu-se la ora aceea atât de „timpurie".

Ei luară al doilea dejun într'o sală principală a hotelului. Oliver făcu comanda. Allan observă că felul cel mai simplu costa cincisprezece dolari şi se întreba dacă vor mânca totdeauna lucruri atât de scumpe.

Allan îi povesti că generalul Prentice îl poftise telegrafic la adunarea lui „Loyal Legion" şi se interesă, glumind, dacă se va putea duce în hainele sale obişnuite. Oliver îi răspunse că n'are nici o însemnătate cum o să se îmbrace, deoarece, afară de Prentice, nu va întâlni decât oameni şterşi. Generalul şi familia lui, negreşit, joacă un rol mare în lumea bună; face deci să fii prietenul lor. Oliver nu mai pomeni nimic despre această invitaţie; ştia prea bine că Allan va vorbi despre trecut şi că astfel îşi va câştiga simpatia generalului, chiar fără prea multă trudă. După dejun, veni Reggie Mann: ele-

gant, scund, dar mlădios, cu paşi mărunţi, cu mâini ca de femee, cu glas melodios. Purta un costum potrivit pentru plimbarea de după masă şi avea la cheotoare o orhidee roşie, minunată. Scutură cu putere mâna lui Allan, apoi se opri în faţa Alicei; o privi,... o privi şi, sub impresia sentimentelor ce-l copleşeau, îi ridică puţin mâinile, exclamând:

— Minunat, minunat!

Şi adăogă cu entuziasm:

— Vezi, Ollie, aveam dreptate; e destul de înaltă ca să se poată îmbrăca în mătase. Trebue să pue rochia *bleue pâle* de mătase în stil *Empire* — chiar de-ar fi să i-o plătesc eu. Şi câte se pot face din părul acesta! Ah! şi corpul! Réval o să înnebunească, nu altceva!

Astfel flecărea Reggie. Luă mâna Alicei şi voia să-i studieze cu deamănuntul liniile.

Fata roşi şi, râzând, încercă să-şi ascundă sfiala neplăcută.

— Dragă d-şoară Montague! spuse Reggie cu înflăcărare. Vă pun tot oraşul la picioare... Ollie, ai câştigat lupta. Fără nici un foc de puşcă! Ştiu şi cine e bărbatul potrivit pentru dânsa; tată-său e pe moarte, iar el va moşteni patru milioane. Pe lângă aceasta, e frumos ca Antinous şi fermecător ca Don Juan. Inainte! Putem începe să cumpărăm trusoul chiar azi după amiază.

III.

Cam cu douăzeci de minute mai târziu de ceasul hotărît, se opri în faţa hotelului automobilul lui Oliver, model sport, cu două locuri, de fabricaţie franceză. Oliver purta o blană neagră de urs; şapca şi mânuşile erau de aceeaşi blană; adusese şi pentru frate-său acelaşi echipament. Servitorul lui Oliver avea să aducă apoi cu trenul costumele cele noui ale lui Allan.

Lui Allan îi se părea că merg cu o iuţeală nebună; goneau grozav pe lângă automobile, căruţe şi autobuse, doar la o depărtare cât o muchie de cuţit. Odată, pe când un om se feri cu mare greutate să nu fie călcat de automobil, Allan scoase un ţipăt. Dar Oliver începu să râdă şi, fără a întoarce capul, îi spuse:

— Ai să te obişnueşti şi cu asta!

Trecură prin Bowery. In anii aceia bântuia criza. Şomeri aduşi din spate treceau pe străzi, sub cerul rece de Noembrie, cu mâinile înfundate în buzunări. Automobilul coti prin uliţi înguste, împuţite, în care din pricina înălţimii locuinţelor-căzărmi lumina nu putea pătrunde. Pe praguri se jucau copii murdari. Dugheană se înghesuia lângă dugheană, băcănii, prăvălii de haine, cârciumi,

firme în limbile engleză, germană sau idiş. Oliver conducea şi clacsona mânios, încruntând sprâncenele.

— Mergi mai încet, îl rugă Allan.

Copiii fugeau din calea sa, ţipând. Femei şi bărbaţi săreau deoparte, bombănind furioşi; câţiva pierde-vară, cari ieşeau dintr'o cârciumă aruncară câteva înjurături. Oliver nu ridică ochii. Ajunseră însfârşit la un pod şi cotiră la stânga, pe colină. Aerul rece le biciuia obrajii. Jos, în vale, curgea râul; şlepurile şi vaporaşele spintecau apa cenuşie; pe ambele maluri se întindea oraşul — o pădure de acoperişuri şi de coşuri de fabrică, din care se înălţa fumul alb. Apoi, străbătând şosele asfaltate, pe lângă mici vile, pe care le lăsară repede în urmă, coborîră la Brooklyn.

Pe imensul Ocean-Driveway se aflau numeroase automobile; toate goneau cu o iuţeală nebună. Oliver părea că nu recunoaşte decât o singură regulă: aceea de a întrece pe toate celelalte. Deodată, dintr'un tufiş, se ivi un agent de poliţie, care se aruncă pe o motocicletă. Oliver strigă către şoferul care şedea în spate:

— Şnurul!

Allan văzu cum şoferul se apleacă şi trage de un şnur. Agentul de poliţie rămase în urmă, învăluit într'un nor de praf.

Cam vreo cinci minute goniră cu iuţeala unui expres. Allan se gândi că-i ajunge pe toată viaţa o singură călătorie ca aceasta.

Oliver încetini iuţeala şi zise şoferului:

— Poţi să dai drumul şnurului. Nu ne mai ajunge din urmă.

— La ce slujeşte şnurul? se interesă Allan.

— Trage în sus numărul maşinii, aşa că nu mai poate fi văzut.

Cotiră la vale pe o şosea. Allan se rezemă pe spate şi începu să râdă până ce-l podidiră lacrămile.

— Şi asta e ceva obişnuit?

— Da! Doamna Robbie are în garajul ei o găleată plină cu noroi de pe stradă — de rezervă — şi înainte de a porni la drum şoferul trebue să camufleze numărul. Trebue să ne apărăm; altfel, am suferi mereu asprimile legii.

— Ai fost vreodată arestat pentru iuţeală prea mare?

— O singură dată am fost dat în judecată. Dar bineînţeles de multe ori am fost somat.

— Şi ce s'a întâmplat? Ţi s'a făcut o mustrare?

Oliver isbucni în râs.

— Agentul de poliţie s'a urcat cu mine în maşină şi am mers împreună până ce am ajuns într'o stradă mai lăturalnică; apoi i-am băgat în buzunar o bancnotă de zece dolari şi totul a fost în regulă.

— Înţeleg.

Plecară mai departe pe o şosea largă şi, lăsând în urmă mai multe sate, o păţiră a doua oară.

Se dregea drumul şi ei trebuiau să păstreze iuţeala

micşorată. Deodată sări înaintea maşinii un om, care flutura o batistă roşie. Oliver înjură:

— Ce s'a întâmplat? întrebă Allan.

— Suntem arestaţi.

— Cum? Am mers doar destul de încet.

— Da, dar ne-au prins.

Oliver era încredinţat că nu mai avea încotro, căci nu făcu nici cea mai mică încercare ca să fugă, ci îngădui omului să se urce în maşină şi întrebă numai:

— Ce doriţi?

— Sunt trimis de „Cercul automobilistic" să vă dau de veste, răspunse străinul. In oraşul vecin s'a pus o cursă. Fiţi cu ochii 'n patru!

Oliver răsuflă uşurat. După ce coborî străinul, începu să râdă din toată inima.

Allan voi să ştie dacă i se mai întâmplase vreodată aşa ceva.

— Mi s'a mai întâmplat o singură dată, dar am uitat.

Când se apropiară de orăşelul următor, încetiniră iuţeala, ca pentru o înmormântare. In faţa magazinului „universal" al târguşorului, se aflau câţiva oameni cari îi priveau cercetători.

— Aici începe cursa! zise Oliver. Au un telefon, care-i pune în legătură cu unul de-ai lor, care la rândul său dă de veste unui al treilea şi acesta întinde frânghia peste şosea.

— Şi ce ţi s'ar putea întâmpla?

— Ar trebui să mă înfăţişez judecătorului şi să plătesc între cincizeci şi două sute de dolari. Oamenii aceştia sunt cu adevărat nişte hoţi la drumul mare. Sunt anumite localităţi care nu percep niciodată biruri, ci îşi câştigă toţi banii în felul acesta, acoperindu-şi cheltuelile.

După vreo jumătate de ceas ajunseră la „Cuibul ulilui", un restaurant care era locul de întâlnire al automobiliştilor. Intr'o curte foarte mare pufăiau maşinile; un hangar imens era plin de trăsuri. Şase ajutoare sosiră în grabă. Păreau că-l cunoşteau pe Oliver: doi se grăbiră să-i perie hainele, al treilea îi luă şapca în primire. Şoferul duse automobilul în garaj. Ei intrară în sala de mâncare. Toate mesele erau ocupate. Domnea o gălăgie asurzitoare: zornăit de tacâmuri, glasuri, râsete; o orchestră de Negri cânta. Chelnerii, Negri şi ei, alergau dela o masă la alta. „Ţalul", spătos, pântecos, zări pe Oliver şi-i alergă înainte, zâmbind:

— Da, d-le Montague, au sosit chiar acum! şi duse pe cei doi fraţi într'un colţ al salonului, unde îi aştepta o masă pusă pentru optsprezece persoane.

— Allo, Ollie! strigă cineva. Ai întârziat. Ce s'a întâmplat? O pană?

Societatea se alcătuia din bărbaţi şi femei. Allan se temea că va trebui să se prezinte celor şasesprezece persoane; totuşi, fu cruţat. Făcu cunoştinţa lui Robbie Walling, un bărbat înalt, cu umeri înguşti, cu mustaţă

blondă — precum şi a doamnei Robbie care-l salută cu un „bun sosit" şi-l recomandă apoi tuturor oaspeţilor. Allan luă loc între două fete tinere şi chelnerul îl întrebă ce poate să-i aducă. Când Allan îi spuse cu oarecare sfială că e îngheţat de drum şi ar dori un whisky, fata din dreapta spuse tare:

— Bea un cocktail cu şampanie. O să te încălzească mai repede.

Şi apoi către chelner:

— Adu de două ori cocktail cu şampanie. Dar repede.

Oliver povesti păţaniile sale şi Allan mulţumi vecinei sale pentru sfat. Ea se numea Anabel Price, dar toată lumea îi zicea Billy. Avea un trup minunat şi Allan află mai târziu că e o sportivă celebră. Când dânsa observă că el se simte străin şi stânjenit, căută să-i ajute, dar nu izbuti pe deplin, mai ales că Allan nu înţelegea dialectul ei decât pe jumătate.

Fata din stânga-sa ceru o „assiette anglaise"; o porţie întreagă. Allan se informă şi află că acesta e un „exerciţiu de mistuire" — singurele cuvinte pe care le spuse vecinului ei acea domnişoară Gladys de Mille, poreclită Bobby. Era grasă, cu faţa ca o lună plină şi nu se sinchisea decât de mâncare. Allan fu isbit de faptul că după masă o auzi răsuflând foarte tare, iar ochii ei mari şi rotunzi se făcuseră parcă şi mai mari ca mai înainte.

Allan, care nu pricepea aluziile şi glumele confidenţiale ale societăţii, asculta tăcut.

In schimb, Oliver stârnea prin observaţiile sale un râs sgomotos. Allan îşi aminti atunci cum fusese fratesău în trecut. Se părea că Oliver îşi păstrase toată voia bună pentru lumea aleasă din New-York, căci acasă fusese foarte serios. De bună seamă, petrecerile însemnau pentru dânsul o muncă grea. „Lunch"-ul îl minună pe Allan. Mai întâi se servi îngheţată în ouă răscoapte. Apoi, o supă grasă de broaşte ţestoase şi o budincă enormă, care mai aburea. Allan crezu că acesta e ultimul fel şi începu să-şi astâmpere foamea cu pâine cu unt, când deodată sosiră chelnerii cu sparanghel rece. După aceasta urmară potârnichile, grape-fruits la ghiaţă, boboc de raţă, anghinare, cafea turcească — şi o nespus de mare porţie de muşchiu.

De mult nu mai putea Allan să ţie pas cu ceilalţi. Băură tot felul de vinuri: Sherry, Porto, şampanie, vin roşu, apoi licheruri. Allan se uita la Baby de Mille. Biata fată nu putea ţine piept nici unui fel şi se vedea cum suferea. Allan se întreba dacă n'ar putea să-i abată atenţia dela mâncări prin convorbire, dar n'avu curaj.

*
* *

Ospăţul se sfârşi la orele patru. Cei mai mulţi musafiri plecaseră spre New-York; restaurantul se golise.

Acum se ridică şi familia Walling împreună cu invitaţii ei. Porniră cu toţii spre „Pădurea Neagră". Allan auzise că „Pădurea Neagră" e un pavilion de vânătoare; de aceea se aştepta să vadă o clădire veche de lemn şi se întreba cum de vor putea fi adăpostite atâtea persoane. Când se abătură din şoseaua principală, Oliver exclamă:

— Iată-ne ajunşi!

Allan rămase uimit, privind clădirea înaltă de granit, cu portalul impunător. Şi mai mare îi fu însă mirarea, când trecură poarta.

— Unde mergem?

— La „Pădurea Neagră".

— Dar ce este clădirea pe lângă care trecurăm?

— Locuinţa portarului.

IV.

Merseră aproape trei leghe prin pădure, pe o şosea pietruită. Apoi auziră vâjâitul mării. Un măreţ castel cu turnuri şi creneluri li se înfăţişă înaintea ochilor. Era împresurat de un canal peste care trecea un pod mişcător. Castelul „Pădurea Neagră" fusese clădit după o vestită cetate veche din Provence, cu singura deosebire că primul avea şaptezeci de odăi mari. O lumină puternică se revărsa prin toate ferestrele. Lachei în livrea deschideau uşile, luând în primire şi blănurile celor doi fraţi. In hall se afla un cămin imens, în care ardea o jumătate de brad. Parchetul era acoperit cu blănuri de urs şi piei de bivol. Licăririle flacărilor se resfrângeau şi pe platoşe, pe lăncii şi săbii, care atârnau pe stâlpi de stejar. Pe pereţi se vedeau goblenuri ce înfăţişau legenda lui Rolland. Stâlpii se înălţau până la cupola acoperişului, care scânteia în lumina roşie ca sângele a amurgului. Allan se apropiă de cămin şi-şi încălzi mâinile. Indată se grăbi un lacheu:

— Whisky de Scoţia sau de Irlanda, d-le?

In acel castel de vânătoare se afla o sală mare pentru „ping-pong", pe lângă alte şase terenuri de joc.

Allan privi cu interes basinul de înnot, care era făcut în întregime din marmoră. El era împrejmuit de o galerie, din înălţimea căreia puteai să priveşti valurile verzui. In odăile de toaletă ale mosafirilor se aflau duşuri reci şi calde; mai era şi o bae de aburi, la care se afla totdeauna un masor; apoi aparate electrice pentru raze ultraviolete şi aparate „Föhn" pentru uscat părul doamnelor.

Allan privi un timp la jocuri, apoi făcu o bae, împreună cu alţi musafiri, în basinul de înnot. Unul dintre ascensoarele electrice îl duse la etaj. Găsi în odaia sa geamantanul deschis, iar fracul întins pe pat.

Pe la 9, oaspeţii se îndreptară spre sala de mâncare, a cărei ieşire dădea într'o verandă de granit cu privirea la mare. Pereţii acelei săli erau acoperiţi cu un lemn tare, ciudat, de culoare roşie-cafenie, ca rugina; lămpile electrice de argint, acoperite, răspândeau o lumină albă. Masa era copleşită de argintărie şi cristaluri, împodobită cu orhidee şi ferigi. Ospăţul bogat dela amiază fusese doar un „lunch". Musafirii se desfătau acum cu un prânz pregătit de un vestit bucătar plătit cu zece mii de dolari pe an.

Sala de mâncare avea ceva deosebit, solemn, religios. Servitorii se mişcau în tăcere, mâncările se iviau şi piereau ca printr'o putere vrăjită. Allan se sili din răsputeri să se deprindă cu decolteurile adânci ale rochiilor; dar de câteori se întorcea către vecina sa de masă, îi ve-

dea tot sânul şi cu greu îi venea să creadă că doamna nu s'ar simţi stingherită.

Vecina sa avea 20 de ani, păr blond auriu şi un obraz de copil nevinovat. Allan nu izbuti să-i afle adevăratul nume. Toţi îi ziceau „Cherub".

Masa ţinu mult. Paharele de vin se umpleau mereu; râsetele ajunseră din ce în ce mai sgomotoase; unii cântau; femeile se întindeau în jeţuri. Un tânăr frumos privi visător spre Allan, deschizând şi închizând ochii. Lacheii se mişcau ca nişte umbre. Allan se întrebă ce gândesc oare aceştia despre stăpânii lor.

O parte din oaspeţi se aşeză după masă la joc; ceilalţi fumau şi flecăreau în preajma căminului.

Allan îşi aminti că acasă, înainte de vânătoare, obişnuia să se culce devreme; aci se găsea pe semne vânat din belşug, astfel că vânătorii aveau să se gândească doar la ţihna lor.

Allan se apropiă agale de un grup, care discuta; zări acolo pe Billy Price a cărei convorbire îi pricinuise la „lunch" atâta bătae de cap. Billy, fiica bancherului, se dovedi a fi o amatoare pătimaşă de cai; era amazoană, setoasă de glorie în această privinţă. Cine ar fi văzut-o aşa cum şedea acolo, fumând şi bând licheruri, ascultând anecdote cu dublu înţeles, ar fi fost ispitit s'o preţuiască greşit. De fapt însă, Billy era rece ca marmora. Bărbaţii nu se îndrăgosteau de ea, ci-i destăinuiau poveştile lor de iubire, cerându-i sfat şi ajutor. Aceste a-

mănunte le află Allan dela o fată, care se aşezase lângă dânsul.

— Mă numesc Betty Wymann, zise dânsa. Trebue să fim prieteni, căci Ollie şi cu mine suntem tovarăşi de petreceri.

Allan nu putu să priceapă întrucât puteau ei să fie „tovarăşi", dar Betty ştiu să-i reţină atât de mult atenţia, încât nu-i mai rămânea timp de gândit.

Ea era veselă, zâmbitoare, fermecătoare, purta o rochie purpurie, cu un trandafir roşu în păr şi avea obraji îmbujoraţi. Un surâs jucăuş îi lumina gura mică şi roşie, iar ochii străluceau de voioşie. Un parfum deosebit se desprindea din toată fiinţa ei.

— Am o scrisoare de recomandaţie către un domn Wymann la New-York, grăi Allan. Sunteţi poate rudă cu dânsul?

— E preşedintele unui consorţiu de căi ferate?

Allan confirmă.

— E regele căilor ferate? şopti dânsa cu o prefăcută sfiiciune. E bogat... bogat... ca Cresus? un om grozav, care înghite oamenii de vii?

— Da, cam aşa trebue să fie acest domn Wymann.

— Mi-a făcut cinstea să-mi fie bunic. Dar nu te du la dânsul.

— De ce?

— Pentru că o să te înghită fără doar şi poate. Îl urăşte pe Ollie.

— Adevărat?

— Dar Ollie nu ţi-a spus nimic despre mine?

— Nu, răspunse Allan. Socotea de bună seamă că dumneata vei face acest lucru.

— E o întreagă poveste! urmă Betty. A fost odată o prinţesă minunată. Înţelegi?

— Da, cu un trandafir roşu în păr.

— Şi un tânăr, frumos şi vesel. Ei se plăcură. Se iubiră, dar împăratul cel bătrân şi rău ceru ca fiica lui să mai aştepte, până când va învinge pe toţi duşmanii. După aceea o va da unui prinţ sau poate unui balaur, care pustiise ţara sa. Înţelegi?

— Fireşte! Şi frumoasa prinţesă a murit de inimă rea?

— Hm, nu chiar aşa, dar ea e silită să danseze mereu, mereu, ca să nu se mai gândească la durerea ei.

Betty râse şi spuse mai departe:

— Ollie zice că dumneata vrei să lucrezi în cartierul de jos al oraşului. Cred că e o mare prostie. Nu-i oare mult mai plăcut să-ţi petreci timpul prin palate, cum e acesta?

— Se prea poate, însă eu n'am nici un palat.

— Dar poţi căpăta unul. Te vom înşura cu o fată drăguţă. Toate fetele se vor ţine după dumneata: ai un glas atât de minunat şi îmbietor, şi pari atât de romantic şi de aţâţător.

Betty îl privi cu atenţie şi adaogă:

— Dar cine ştie? Poate că vei părea fetelor misterios. Femeile măritate se vor îndrăgosti de dumneata. Trebue să bagi de seamă!

— Aceasta era şi părerea croitorului meu! răspunse Allan râzând.

— In felul acesta te poţi îmbogăţi mai repede. Dar cred că nu eşti în stare să fii o „pisică domestică"!

— De ce nu sunt în stare? întrebă Allan uluit.

— Ah! nici nu ştii ce înseamnă asta! ce admirabil de naiv mai eşti!

Betty începu să ţie lui Allan o prelegere despre acea expresie, care circulă în lumea bună şi pe care el n'o înţelegea. După ce-l lămuri, îi făcu descrieri scurte despre ceilalţi musafiri. Allan fu isbit de sinceritatea cu care vorbesc cei din New-York unul despre altul. Se pare că nici n'aveau altă temă de convorbire, căci nu cruţau pe nimeni; chiar dacă mâncau pâinea şi sarea lor, îi descriau cu un lux de amănunte necuviincioase în chestiile cele mai ruşinoase. Astfel flecări Betty despre Clarrie Mason, cu faţa galbenă, stârcită, care juca la masa de alături. Bietul Clarrie pierdea într'una şi se necăjea grozav, deşi avea zece milioane. Şi se tânguia toată ziua, povestind tuturor de frate-său „sedus". Oare nu auzise Allan nimic despre chestia asta? Fusese în adevăr o ademenire, deşi presa o numise căsătorie. Bietul Larry Mason fusese prea bun, dar slab de înger; o fiinţă îngrozitoare, de trei ori mai mare decât dânsul, cu un caracter

— ah! dar nici nu este cuvântul pentru aşa ceva — o artistă de teatru îl luă cu dânsa. Apoi Larry îşi clădi un palat nemaipomenit pentru ca ea să-l ţie prins acolo, căci şi dânsul avea zece milioane.

Frumosul tânăr, care luase loc la prânz în faţa lui Allan, se numea Bertie Stuyvesant, fiul unui rege al cărbunilor. Nimeni nu ştia câtă avere îi lăsase tată-său. Bertie era om vesel, căruia îi plăcea să bea cam mult.

Din hall se auzeau râsete şi ţipete.

— Asta e Baby de Mille! spuse Betty Wymann. Îi place totdeauna să atragă atenţia prin gălăgie. Când a fost ultima dată aici, începu să asvârle cu pernele depe divan şi a spart un vaz scump. Robbie era furios.

— Şi asta numiţi aici maniere frumoase? se miră Allan.

— Robbie nu face aşa ceva. Ai vorbit vreodată cu Robbie? O să-ţi placă, e om serios.

— Ce ia dânsul în serios?

— Risipa. Alte griji n'are.

— E atât de bogat?

— Treizeci, patruzeci de milioane. Face parte din consorţiul de căi ferate şi asta se plăteşte. Şi soţia sa are avere mare; se trage din familia Mason. Tatăl ei face parte din grupul care deţine trustul oţelului. Noi, aceştia din New-York împărţim pe oameni în: milionari, multimilionari şi milionari de Pittsburg.

Amândoi cheltuesc banii pe petreceri. Visul lui Robbie este să fie cel dintâi amfitrion, veşnic înconjurat de prieteni. Din nefericire, are principii foarte aspre. Celor mai mulţi dintre prietenii săi le-ar plăcea mai bine să meargă la doamna Jack Warden. Şi eu aş fi fost în seara asta acolo, dacă n'aş fi vrut să-l întâlnesc pe Ollie.

— Cine e doamna Jack Warden?

— N'ai auzit nimic despre ea? A fost soţia d-lui de Ambridge, apoi a divorţat şi s'a măritat cu Warden, marele magnat al lemnelor. Ai s'o cunoşti în curând. Nu te lăsa ademenit de ochii ei dulci; e blândă ca o vacă bătrână şi-i place să fie înconjurată numai de tineri.

La ora 1, câţiva musafiri se retraseră în apartamentele lor şi Allan le urmă pilda. La două mese se mai juca: femeile şedeau nemişcate, cu faţa îmbujorată şi cu mâinile înfrigurate. Lângă mese se aflau pe mesuţe sticle de lichior şi vin.

Trei tineri străbăteau hallul. Clătinându-se şi ţinându-se la braţ, ei intonau cântece de Negri.

Ollie şi Betty au dispărut.

In dimineaţa următoare, Allan se îndreptă spre sala de mâncare, în elegantul său costum de vânătoare, în care nu se simţea de loc bine. Nici un oaspete nu se arătase încă, dar lacheii stăteau în picioare în jurul mesei, spre a îndeplini orice dorinţă.

Allan se duse pe terasă şi contemplă marea, care strălucea în bătaia soarelui. Dimineaţa era minunată. Allan nici nu putea să înţeleagă cum poate trăi cineva în acele locuri, fără să simtă vraja naturii.

După puţin timp veni Billy Price într'un costum de vânătoare. Vorbi cu Allan despre evenimentele sezonului viitor, despre expoziţia hipică, despre Operă, despre recepţia d-nei de Graffenrieds. La 11 sosiră ceilalţi musafiri cari, în lumina nemiloasă a soarelui de dimineaţă, păreau galbeni şi obosiţi. Bertie Stuyvesant se repezi la bufet şi înghiţi dintr'o sorbitură un pahar de coniac.

Apoi începu vânătoarea. Intr'o clădire de piatră, încălzită cu aburi, sub supravegherea unui îngrijitor englez, se creşteau fazanii. Când se apropia timpul de vânătoare, li se dădea drumul cu miile. Erau păsări bine hrănite, grase, blânde, care-ţi ciuguleau din mână. Ollie, care luase rolul de maestru de ceremonie, aliniă pe musafiri, dădu semnalul şi cu toţii se îndreptară spre pădure. Fiecare vânător era urmat de două ajutoare, care aveau câte o puşcă de rezervă şi încărcau puşca vânătorului. Gonacii isgoneau fazanii din tufişuri.

Allan fusese obişnuit cu alt fel de vânătoare. Trebuia să străbată anevoe păduri sălbatice, mlăştinoase, ca să vâneze ceva. Insă vânătoarea asta i se părea un măcel scârbos, fără niciun rost. Totuşi, la gândul că oricum păsările vor trebui să piară acolo, în zăpadă, de ger, şi că Robbie va dărui vânatul unui spital, trase şi el. Când

se sfârşi vânătoarea, Allan şi tovarăşa lui împuşcaseră cu cincisprezece păsări mai mult decât ceilalţi. Toţi îl înconjurară ca să-i ureze noroc. Allan ajunse dintr'odată o personalitate de seamă. Unii, cari nu-i dăduseră nici o atenţie până atunci, îl remarcară pe neaşteptate; frumuseţi îngâmfate catadicsiră să-i vorbească.

Oliver strălucea de bucurie:

— Ştiam doar, că vei izbuti când va fi vorba de cai sau de vânătoare! şopti el fratelui său.

Se înmână premiul celor doi învingători. Allan primi un brici de ras, precum şi toate accesoriile cuvenite, lucrate în aur, încrustate cu diamante. El rămase uimit, căci ştia că acest premiu face cel puţin două mii de dolari. Ii venea greu să primească o răsplată, pe care nu se simţea în stare s'o înapoeze niciodată şi în nici un chip. Cu timpul însă, va trebui să afle că acesta era ţelul vieţii lui Robbie: de a ruşina pe oameni în acest chip.

După „lunch", Allan şi Oliver se înapoiară împreună cu gazda în oraş, cu trenul său particular.

Ajunseră către seară: lucrători şi lucrătoare ieşeau din fabrici, îndreptându-se spre casă.

V.

Ţi se părea că apartamentul fusese bântuit de un vifor de zăpadă policromă.

Toată ziua se perindară prin odaia Alicei croitori şi modiste. Pe paturi, pe divane şi scaune zăceau risipite cutiile de carton, în care strălucea sub foiţa ocrotitoare a hârtiei de mătase o minunată simfonie de culori. In mijlocul acelei frumuseţi stătea Alice, cu ochii scânteetori.

— O, Allan, exclamă dânsa, când văzu intrând pe cei doi fraţi. Cum să-ţi mulţumesc?

— Nu mie mi se cuvine mulţumirea, ci lui Oliver.

— Oliver! De unde vei lua atâţia bani, ca să plăteşti totul?

— Asta mă priveşte. Tu trebue să fii doar frumoasă.

— Şi Reggie Mann, Allan! A fost atât de ciudat. El... mi-a... cumpărat... totul.

— Nu-ţi place? o întrebă Oliver.

— Nu ştiu, n'am cunoscut niciodată un om de felul lui. Dar a fost foarte drăguţ. Şi în magazine îl înconjurau o mulţime de vânzători, cari se grăbeau să ne servească.

Alice le arătă o rochie de seară din *voal-şifon* de culoare roz, precum şi un mantou gri asortat, căptuşit cu astrahan.

— Aţi mai văzut vreodată ceva atât de frumos? strigă Alice. — Oliver, e adevărat că la fiecare rochie se cuvine să am asortate: mănuşi, pantofi, ciorapi şi pălărie?

— Bineînţeles! De fapt, ar trebui să ai şi la fiecare rochie de seară un mantou asortat.

— Dar nu se cuvine să cheltuim atâţia bani pe rochii, spuse fata.

Lui Oliver însă îi păsa prea puţin de principiile morale; el cercetă cu atenţie rufăria de mătase, capoatele de dantelă şi ciorapii fini, subţiri şi străvezii.

— N'am văzut în viaţa mea atâtea rochii! urmă Alice. Dar d-l Mann n'a întrebat niciodată de preţ.

— I-ai imputat asta?

Când Alice se retrase ca să schimbe rochia, Oliver observă că frate-său îl priveşte, întunecat la faţă.

— Spune-mi, pentru Dumnezeu, cât va costa toată chestia asta? îi porunci Allan.

— Nu ştiu, cam vreo douăzeci mii de dolari.

Fără să vrea, Allan încleştă pumnii.

— Şi pentru cât timp îi va ajunge Alicei?

— Până la primăvară, dacă nu va pleca iarna în Sud.

— Şi cât vor costa rochiile ei anual?

— Vreo patruzeci mii de dolari.

Allan amuţi.

— Doar nu vrei ca Alice să stea mereu acasă? întrebă în sfârşit Oliver.

— Mai cheltuesc şi alte femei atât de mult pe rochii?

— Bine înţeles. Cele mai multe. Unele cheltuesc cincizeci de mii, altele o sută de mii.

— Asta e o crimă! strigă Allan.

— Prostii! Mii de oameni trăiesc de pe urma acestor cheltueli.

La aceste argumente, Allan nu mai ştiu ce să răspundă. Se mulţumi să întrebe:

— Iţi poţi îngădui să pui pe Alice să concureze un timp nemărginit cu acele femei?

— Eu socotesc pe un timp foarte scurt; vreau să-i ofer doar norocul. Mai târziu, soţul ei va avea grija socotelilor!

— Aşa dar, vrei s'o expui în cadrul acestui lux măreţ?

— Dacă vrei să te exprimi atât de prosteşte...

— Noi nu ne-am gândit s'o măritäm pe Alice atât de curând.

Oliver îşi spuse părerea. Cel mai nimerit lucru ar fi ca Alice să facă cunoştinţă cu adevăraţii bărbaţi potriviţi pentru acest scop, iar dânşii să aştepte în linişte desfăşurarea lucrurilor.

Allan rămase pe gânduri, cu privirea încruntată.

— Oliver, isbucni el deodată, miza nu-i oare prea mare în jocul acesta?

— Ce vrei să spui?

— Vei putea oare să ţii piept până ce Alice va aduce câştigul? Cât timp vei mai putea plăti acest apartament? Ai destui bani pentru rochii?

— Bine înţeles! râse Oliver. Dar asta nu înseamnă că voi plăti eu!

— De obiceiu nu plăteşti conturile? Iei totul pe datorie?

Oliver se porni din nou pe râs.

— Eşti un adevărat judecător de instrucţie!

Apoi adăogă cu seriozitate:

— Vezi, Allan, Reggie şi cu mine suntem în stare să aducem negustorilor numeroşi muşterii. De aceea ne îndatorează şi ei din când în când.

Allan deschise ochii mari:

— Şi tu îţi agoniseşti traiul în felul acesta?

— Economisesc în chipul ăsta; e tot una.

— Mi se pare ciudat!

— Cea mai bună societate din New-York face la fel. In oraş vin fel de fel de străini. Ei bine, eu îi sfătuiesc unde să-şi facă cumpărăturile. Robbie duce cinci, şase gospodării în acelaşi timp; cheltueşte câteva milioane pe an. El nu se poate interesa de fiecare lucru în parte. De ce, ca prieten, nu i-aş lua eu o parte din această sarcină? Sau: o nouă casă mare de mode doreşte să aibă de clientă pe doamna Walling, pentru reclamă. Dânsa primeşte marfa cu scăzământ, iar eu primesc comisionul.

Allan sări în sus.

— Taci! Mă desamăgeşti cu totul!

Oliver şi Allan erau poftiţi în seara aceea la o cină la d-na Winnie Duval, o tânără văduvă, care se măritase de curând a doua oară cu întemeetorul marei băanci *Duval & Co.*

Intră Alice. In rochia ei roz părea zeiţa Aurora. Ea se simţea sfioasă în rochia aceea prea decoltată şi întrebă cu uimire:

— Spuneţi-mi, s'o port aşa? „Mammy Lucy" spune că ar trebui să pun pe umeri un şal de dantelă sau să port măcar un buchet de flori.

— „Mammy Lucy" nu-i croitor parizian! râse Oliver înveselit.

— Aşteaptă până ce vei vedea pe d-na Winnie.

Locuinţa d-nei Winnie se afla în al cincilea bulevard, peste drum de parc. Ea sta într'un bloc întreg, care costase pe vremuri, împreună cu tot mobilierul, două milioane de dolari. Clădit în întregime din marmoră albă, acest palat era poreclit „castelul de zăpadă".

Un lacheu sta în faţa porţii şi deschidea maşinile. Pe scară, alt lacheu, cu plecăciuni, arăta direcţia. In hall aştepta un şir întreg de lachei în livrele: toţi impunători, cu haine roşii, pantaloni scurţi şi largi, de catifea neagră, cu peruci pudrate şi pantofi de lac cu agrafele aurite.

Luând în primire mantourile şi pardesiile, dădură lui

Allan şi Oliver, pe o tavă de argint, câte un plicuşor cu numele vecinei de masă. Apoi lacheii se dădură la o parte, lăsând nestingherită minunata privelişte ce se deschidea în sclipitorul „castel de zăpadă".

O scară imensă de marmoră ducea spre hallul etajului, iar o galerie de marmoră răspândea căldura. Spre a împodobi acel „cămin", se cumpărase la Pandshab un palat indian, complet, care fu despuiat de toate minunăţiile. Găseai acolo mozaicuri de matostat, ciudate steiuri de marmoră neagră, lemn străin, sculpturi groteşti.

Primul lacheu anunţă musafirii, iar în salon se afla doamna Winnie. Allan nu putu să uite întâia impresie ce-i făcuse acea femee: putea prea bine să fie o prinţesă indiană din palatul din Pandshab. Avea părul negru, culori vii, ochii negri şi un trup minunat. Purta o rochie de brocat de argint, iar mănuşile albe de piele erau împodobite cu pietre preţioase.

Doamna Winnie colecţiona de ani de zile peruzele. Purta o diademă din aceste pietre, un şirag la gât şi un cordon. Fiecare peruzea era încrustată în diamante. Când doamna Winnie făcea o mişcare, pietrele scânteiau minunat. Ea văzu ce impresie făcuse asupra lui Allan; îi strânse mâna cu căldură şi-i spuse cu glas dulce:

— Mă bucur foarte mult că te văd aci. Ollie mi-a vorbit de d-ta.

Allan făcu cunoştinţă cu ceilalţi musafiri: Charlie Carter, un tânăr frumos, cu părul negru, părând bolnav;

maiorul Bob Venables, scurt şi gras, roşu la faţă şi cu bărbia scoasă în afară; doamna Frank Landis, o tânără văduvă, veselă, cu părul castaniu; Willie Davis, cel mai tânăr tovarăş al unei mari bănci, precum şi două tinere perechi, ale căror nume i-au scăpat.

Vecina lui de masă se numea doamna Alden. Ea avea 50 de ani, era voinică şi energică. Pe pieptul ei enorm avea un giuvaer cu un diamant mare cât pumnul.

Sala de mâncare era îmblănită cu lemn de abanos, iar întinsele panouri pictate înfăţişau medievala „Romanţa Trandafirului".

Tacâmurile şi candelabrele erau de aur masiv. Masa era împodobită cu orhidee şi lăcrămioare.

Doamna Alden avea înainte-i o carafă de whisky de Scoţia. O luă în mână:

— Doreşti şi d-ta whisky? întrebă ea pe Allan.

— Nu, mulţumesc.

Doamna Alden alese paharul cel mai mare din toate paharele de vin ce se aflau în faţa ei; îl umplu şi întrebă pe Allan:

— Ai început să cunoşti metropola?

Ridică paharul şi-l goli dintr'o sorbitură.

— Nu, n'am avut încă timp. Am fost la ţară, la familia Robert Walling, răspunse Allan.

De oarece doamna Alden nu făcu decât: Ah! dânsul urmă, în dorinţa de a întreţine convorbirea:

— Cunoaşteţi pe domnul Clarrie Mason?

— Foarte bine! Şi eu am fost o Mason.

— O! răspunse Allan înmărmurit. Inainte de căsătorie?

— Nu! răspunse doamna Alden foarte liniştită, — înainte de divorţ.

Allan amuţi, încremenit. Deodată auzi pe cineva râzând înfundat şi în clipa aceea se uita la vecina sa. Ochii d-nei Alden clipeau. Acum începu să râdă sgomotos şi era atât de veselă încât, fără să vrea, Allan râse şi el. Acum ştia că dânsa e cunoscuta doamnă Billy Alden, a cărei logodnă cu ducele de Londra făcuse pe vremuri tema convorbirilor din întreaga ţară. Distinsa doamnă începu să-i dea lămuriri despre ceilalţi musafiri:

— E tare greu pentru un străin! spuse dânsa. Unii sunt divorţaţi; alţii, cari nu sunt divorţaţi, nu se pot suferi unii pe alţii. Multe dintre amfitrioane, care n'au ţinut seama de desfăşurarea acestor întâmplări, au avut de suferit urmările.

Allan observă numai decât că acea doamnă renumită, a cărei înfăţişare te înfricoşa la prima vedere, era blândă şi glumeaţă. După ce mai vorbiră un răstimp şi nobila doamnă mai goli câteva pahare de whisky, ea reluă deodată:

— Nu pot suferi pe fratele d-tale. Nu e sincer. D-ta pari să fii altfel; de aceea, cred că ne vom înţelege. Vizitează-mă şi eu îţi voi spune ce nu trebue să faci la New-York.

Allan se întoarse către gazdă, care şedea la dreapta lui.

— Joci bridge? îl întrebă doamna Winnie cu glasul cel mai fermecător.

— Nu! frate-meu mi-a dat o carte, ca să învăţ jocul; dar nu-mi dă răgaz nici ziua, nici noaptea. Când să-l învăţ?

— Aş vrea să-ţi dau eu lecţii. O să-ţi fie uşor să înveţi puţinul cât ştiu eu.

— Perdeţi la joc? făcu Allan cu interes.

— Prietenii mei nici nu ţin ca eu să învăţ jocul, cum trebue; le vine mai bine să-mi ia banii... Nu-i aşa, d-le maior?

Maiorul Venable râse. Obrajii săi lăbărţaţi şi gâtul său gras tremurau.

— Trebue să recunosc că sunt unii oameni cărora le place acest *statu-quo*.

Allan fu prea ocupat la începutul mesei cu cercetarea musafirilor, ca să dea atenţie mâncării. Totuş se miră că li se adusese miel, când de fapt se aflau în Noembrie. De unde să ştie dânsul că micile vieţuitoare în vârstă de abia de şase săptămâni fuseseră crescute într'un fel de clocitoare artificiale şi hrănite cu lingura, şi că kilogramul costă trei dolari? Când i se aduse o mâncare sub a cărei coajă prăjită strălucea emblema blazonului doamnei Winnie, el începu să privească cu atenţie fiecare fel de mâncare.

Pe masă se aflau fructiere cu tot felul de poame; unele învelite în vată, altele păstrate în frigorifere, altele aduse din toate colţurile lumii. Piersici din Africa de Sud, zece dolari bucata; struguri de culoare purpurie, pârguiţi în sere, nectarine, prune, rodii şi curmale de Japonia, căpşuni mari. rotunde, cultivate în ghiveci.

Potârnichile sosiseră din Egipt, ciupercile crescuseră într'o mină părăsită din Michigam, salata fusese cultivată şi întreţinută cu raze ultraviolete, fasolea de Lima venea din Porto-Rico, anghinarele din Franţa. Acestea din urmă costau un dolar bucata. Bine înţeles, nu lipseau nici vinurile cele mai alese.

Erau doisprezece musafiri. Câteva persoane se aşezară după cină la masa de joc. Charlie Carter vorbia cu Alice, iar doamna Winnie cu Allan.

— Toţi oaspeţii mei vizitează cu plăcere locuinţa mea, spuse dânsa. Doreşti s'o vezi şi d-ta?

Ea îl duse în marea grădină de iarnă; apăsă pe un buton şi o lumină discretă se revărsă din partea de sus a serei. Aceasta era plină de cele mai frumoase flori şi plante.

— Au fost colecţionate din toată lumea! lămuri doamna Winnie. Soţul meu a tocmit pentru aceasta un specialist. A făcut-o înainte de a mă căsători, căci credea că florile mă vor face fericită.

In mijlocul serei se afla o fântână arteziană din cea

mai curată marmoră de Carrara. Basinul era luminat de jos: în apa limpede înnotau peşti rari, frumoşi.

— Nu e aşa, că e frumos? întrebă doamna Winnie. Noaptea, când nu pot dormi, stau câteodată ceasuri întregi aici. Aş dori să ştiu ce gândesc peştii şi dacă socot şi dânşii că viaţa e atât de ciudată, precum o văd eu.

Se aşeză pe marginea basinului şi privea micile vietăţi.

— Peştii sunt un dar al vărului meu Ned Carter, fratele lui Charlie. E un mare colecţionar. De mult avea o slăbiciune pentru peştii aurii. Sunt printre ei unii foarte rari şi frumoşi: costă până la cincizeci dolari unul. Ned a fost anume în Japonia şi China ca să cumpere peşti aurii. Îi ţinea în havuzuri de fildeş sculptat.

Deasupra umărului lui Allan atârna o orhidee roşie ca flacăra.

— Asta e odontoglossum! spuse doamna Winnie. N'ai auzit de acest soiu?

— Nu.

— E în adevăr foarte ciudat, căci ziarele au scris foarte mult despre această floare. Soţul meu a plătit horticultorului cincizeci de mii dolari şi chestia aceasta a făcut mare vâlvă pe vremuri. Voiam cu tot dinadinsul să am această floare, de oarece se potriveşte cu coroana de pe blazonul meu. Ai observat?

— Da, e foarte curios.

— Sunt foarte mândră de blazonul meu! urmă doamna

Winnie. Bine înţeles, sunt mulţi oameni bogaţi, dar de rând, cari îşi comandă un blazon; dar al meu e adevărat. Noi coborîm din casa princiară de Montmorency. Când am străbătut anul trecut Franţa în automobil, am cercetat unul din castele şi am adus acest blazon!

Doamna Winnie îi arătă o armură.

— Privesc cu plăcere coiful acesta. Cumplite trebue să fi fost acele vremuri, când bărbaţii erau nevoiţi să poarte asemenea lucruri.

— Se pare că vă plac sentimentele cu totul deosebite! spuse Allan.

— Da, îmi place tot ce-i vechi şi romantic, tot ce mă face să uit lumea aceasta neroadă.

Ea se uită la armura cavalerului şi căzu pe gânduri. Deodată isbucni:

— Ce-ţi place mai mult: arta sau înnotul?

Allan rămase înmărmurit:

— Fiecare lucru la timpul său, spuse el.

— Mă gândeam numai, ce să-ţi arăt: basinul de înnot sau galeria de tablouri.

— Să începem cu galeria. La un basin de înnot nu prea ai multe de văzut.

— Al nostru, e cu totul deosebit. Dacă vei fi cuminte şi n'ai să spui nimănui, am să-ţi arăt odată şi baia mea. E cioplită într'un steiu de marmoră verde.

Allan îşi arătă uimirea, la care doamna Winnie se aştepta.

— Bine înţeles, aceasta a fost un nou prilej de bârfeală pentru gazetele grozave, se plânse doamna Winnie. Vorbeau despre suma pe care am cheltuit-o pentru bae.

Tăcu şi aşteptă ca Allan s'o întrebe de preţ. De oarece el tăcea, dânsa completă:

— Cincizeci de mii de dolari.

Se urcară în ascensor.

— Câte odată mi se pare, spuse doamna Winnie, că nu-i drept să cheltuesc atâţia bani pentru asemenea lucruri.

— Te-ai gândit şi d-ta vreodată la asta?

— Fireşte, trăiesc mulţi oameni de pe urma acestor lucruri şi nu poate fi îndeletnicire mai plăcută decât să faci ceva frumos. Totuş... mă gândesc la săraci şi atunci mă simt nenorocită. Avem o mare vilă la ţară, în Sud. Când ne aflăm acolo, plec câteodată singură în oraşele cu fabrici textile şi vorbesc cu copiii de muncitori.

Coborîră din ascensor şi se îndreptară spre galeria de pictură.

— Mă întristează totdeauna! urmă doamna Winnie. Am încercat să vorbesc soţului meu, dar el nici nu voia s'asculte. Imi spunea mereu: „De ce nu eşti la fel cu toată lumea?" — Ce puteam să-i răspund?

— Aţi fi putut să-i spuneţi că ar fi mai bine, dacă şi alţii ar fi ca d-voastră, îi răspunse Allan, râzând.

— Pentru asta îmi lipsea priceperea, zise cu părere de rău doamna Winnie. E atât de greu pentru o femee!

Intr'o zi, am vizitat un „settlement"... Ştii ce sunt aceste „settlements"?

— Nu!

— Unii oameni trăiesc printre săraci şi încearcă să-i facă mai buni. De multe ori cheltuesc sume mari pentru aceasta, dar nu cred că e de vreun folos. Nenorocirea cea mare e că sunt atât de mulţi săraci.

Doamna Winnie luă loc într'un jilţ, lângă intrarea semi întunecată a galeriei.

— De altfel, nu m'am gândit de mult la această problemă. Am găsit alte lucruri, care se potrivesc mai bine cu firea mea. Eu sunt pornită spre misticism, spre ocultism... Ai auzit vreodată de „babişti"?

— Nu!

— E o sectă religioasă din Persia. Acum această sectă e grozav de modernă. Preoţii ţin cuvântări despre transmigrarea sufletelor, despre Karma şi altele... Crezi în toate acestea?

— Nu ştiu nimic în această privinţă.

— Totul e ciudat, frumos. Recunoşti cât de neînţeleasă e viaţa, că tot universul e o singură unitate şi că sufletul e singura realitate. Din această pricină, tot ce ţine de trup n'are nici o însemnătate. Dacă aş fi „babistă", aş putea fi fericită, chiar şi ca lucrătoare de fabrică.

Doamna Winnie se ridică:

— Dar doreai să vezi tablourile.

Ea apăsă pe un buton şi o lumină puternică scăldă sala.

— Galeria e fala noastră. Soţul meu voia să aibe câte un tablou caracteristic al fiecărui maestru. Acolo, în colţ, sunt maeştri vechi... Iţi plac?

Allan ar fi vrut mai bine să admire singur tablourile, altădată, fără tovărăşia doamnei Winnie.

Dânsa era tot cu gândul la transcendentaliştii persani.

— Această „Fecioară" e de Botticelli. Vălul de culoare portocalie îmi aminteşte de Swami. Acesta e profesorul meu: Swami Babubanana. Are mâinile atât de fine şi ochii negri, mari, blânzi, ca şi ai gazelelor de pe moşia noastră din Sud.

Astfel vorbea doamna Winnie, trecând dela un tablou la altul. Sufletele marilor maeştri o priveau de sus, cu seriozitate.

VI.

Allan şi Alice aveau garderoba pusă la punct şi Oliver spuse că-i va recomanda doamnei Devon înaintea mesei. Oliver părea întărâtat şi, pe când treceau prin al Cincelea Bulevard, îi înştiinţă că viitorul lor în lumea aleasă atârnă de rezultatul acestei vizite. O vizită la doamna Devon era la fel cu o prezentare la Curte. Această mare doamnă stăpânia societatea de douăzeci şi cinci de ani. Dacă Allan şi Alice îi vor plăcea, vor fi poftiţi amândoi la balul ei anual şi prin aceasta îşi vor întări situaţia lor socială.

Intemeietorul familiei Devon imigrase acum o sută de ani în America şi-şi băgase tot capitalul în pământuri pe Manhattan-Island.

Alţi oameni au muncit pământul, ridicând un oraş; dar generaţie, după generaţie arenda era încasată de familia Devon. Averea ei se urca acum la aproape 500 milioane de dolari. E familia cea mai veche şi cea mai bogată din America şi totodată cea mai renumită. Toată puterea socială se concentra în doamna Devon, cea mai în vârstă dintre toţi membrii familiei. Ducea o viaţă luxoasă, ca şi o regină; nu se arăta niciodată altfel decât

şezând pe scaunul domnesc şi avea obiceiul să poarte de dimineaţă bijuterii. Era arbitra care hotăra asupra soartei oamenilor în societatea înaltă, stăvilarul de care se isbeau zadarnic talazurile noilor îmbogăţiţi.

Allan, Alice şi Oliver ajunseră la palatul acestei străvechi familii şi un lacheu foarte ceremonios îi duse în salonul de recepţie. După cinci minute, alt lacheu deschise în lături uşa de cristal şi ei văzură o doamnă scundă şi chircită, de 80 de ani, acoperită în întregime de diamante, şezând pe un fel de tron. Se apropiară. Oliver îi prezentă; bătrâna doamnă le întinse o mână străvezie, aproape mumificată; apoi luară loc.

Doamna Devon le spuse câteva cuvinte, dar preferă să cedeze convorbirea lui Oliver şi se mulţumi să cerceteze cu spirit critic pe Alice şi Allan. Acesta se simţea foarte stânjenit şi îi venea greu să creadă că se află în America.

— E foarte slăbită, lămuri Oliver, în drumul spre casă. Îi vine greu să mai primească.

— Sunt bucuroasă, că nu suntem nevoiţi s'o mai vizităm odată, spuse Alice.

— Când vom afla sentinţa?

— Când veţi primi o invitaţie tipărită, având cuvintele: „Doamna Devon primeşte"... îi lămuri Oliver.

*
* *

Pe când Alice se întorcea la hotel, Oliver şi Allan se îndreptară spre Reggie Mann spre a-i da raportul asupra vizitei lor la doamna Devon. Reggie îi primi într'o pijama de mătase, garnisită cu funde; purta pantofi asortaţi cu broderie de perle adevărate — un dar al unei admiratoare. Acest bărbat scund care, în loc de altă băutură de dimineaţă, lua un coniac cu sifon, se scuză că e atât de obosit şi nedormit, din cauză că în noaptea trecută a condus un cotilion şi nu s'a culcat decât la 5 dimineaţa.

— Ei, ce face bătrâna? întrebă dânsul.

— E un izvor nesecat! răspunse Oliver.

— Mi-a fost nespus de greu s'o fac să vă primească în saloanele ei, spuse Reggie. Aproape că nu te mai poţi apropia de dânsa! Dar acum trebue să mă iertaţi, am o întâlnire.

Se apropiă de masa de toaletă, pe care se aflau nenumărate flacoane de parfum şi cutii de cremă şi începu să se fardeze. In răstimp, un lacheu se strecura fără sgomot prin odae, aducând hainele stăpânului pentru vizita de după masă.

Fără să vrea, Allan urmări cu privirea pe omul acela. Garderoba lui Reggie ar fi fost de ajuns ca să umple rafturile unei prăvălii întregi.

Prin uşa deschisă, Allan putu să privească în cealaltă odae unde se înşirau dulapurile de lemn de trandafir, în care erau atârnate costumele lui Reggie; în rafturi se

aflau aşezate cămăşile de toate culorile şi în tot felul de ţesături. Alături, într'un dulap mai mic, erau orânduite cismele, ghetele şi pantofii, de culoare neagră, albă, cafenie, fiecare pe calapodul său, ca să nu-şi piardă forma. Toată încălţămintea era făcută după desenele anume întocmite de Reggie; îşi revedea rezerva de patru ori pe an şi tot ce-i se părea demodat cădea pradă servitorilor. Intr'un „safe" zidit în perete, Reggie îşi păstra bijuteriile. Mobila din odaia lui de toaletă era căptuşită cu mătase roză; pologul era din aceeaş mătase. Cu eticheta cuvenită, lacheul prezentă lui Reggie colecţia de cravate; după o gândire adâncă, domnul făcu alegerea, apoi adresându-se către Oliver:

— Ai s'o iei pe Alice şi la familia Haven? Acolo o veţi găsi şi pe Vivie Patton. S'a certat iar cu bărbatu-său.

— Adevărat?

— Da! Frank a aşteptat-o toată noaptea, a plâns, şi-a smuls părul din cap şi a jurat că va ucide pe duce. Vivie i-a spus să se ducă la dracu.

— Doamne Dumnezeule! exclamă Oliver. Dar de unde ştii toate astea?

— Credinciosul meu Alfons... Şi Reggie îi făcu semn cu ochiul, arătând spre lacheu.

— A aflat dela camerista doamnei. Frank vrea să dea divorţ. La drept vorbind, mă aşteptam să aflu amănunte din gazete.

— Am întâlnit-o pe Vivie ieri, pe stradă; părea mai veselă ca niciodată, zise Oliver.

Trecură la altceva: începură să vorbească despre expoziţia hipică, despre rochiile pe care vor avea prilejul să le vadă la hipodrom.

— Veţi petrece de minune! zise Reggie. Aş veni şi eu cu voi, dar am făgăduit doamnei de Graffenried să-i fac planul pentru prânz. La revedere.

*
* *

Când ajunseră în stradă, Oliver spuse fratelui său că vor petrece weekend-ul la palatul familiei Haven. Societatea va lua trenul personal al Haven-ilor.

— Palatul Haven e una din minunăţiile ţării; vei vedea într'adevăr ceva nemaipomenit.

Pe când şedeau la „lunch", Oliver urma să descrie palatul şi pe stăpânii lui. John a fost moştenitorul formidabilei averi a casei Haven şi urmaşul tatălui său în trustul oţelului. Intr'o zi va fi înghiţit de unul şi mai mare decât dânsul; dar până atunci proprietarul actual îşi petrece vremea cu fel de fel de chestii mărunte de administraţie, care nu merită să fie luate în seamă. Doamna Haven a fost cuprinsă deodată de o manie pentru viaţa dela ţară; şi-a clădit acest nespus de mare palat pe una din colinele din Connecticut; acolo inspirata doamnă Haven a scris versuri, în care ea figura ca o

simplă păstoriţă. Dar nimeni nu i-o lua în nume de rău, de oarece acel castel, pe lângă alte petreceri mai avea şi 50 de ponny pentru jocul de polo.

La gară întâlniră pe Charlie Carter:

— Mergeţi la Haveni? întrebă dânsul. Spuneţi-i că vrem să-l luăm în drum şi pe Chancey Venable.

— Bietul Chancey! oftă Oliver. Nu se poate arăta la New-York. Nu de mult a pierdut într'o speluncă 200000 de dolari şi acum e căutat de judecătorul de ocol.

— Ca să-l aresteze? întrebă Allan.

— Nu! Doamne fereşte! Să aresteze pe un Venable? Ca să fie martor împotriva proprietarului speluncii. Bietul Chancey se ascunde prin vilele dela ţară, pe la prieteni, şi se vaită, că nu poate fi de faţă la deschiderea expoziţiei hipice.

Se suiră în ciudatul tren particular; printre invitaţi se afla maiorul Venable, unchiul lui Chancey. Allan îi plăcu foarte mult.

— Cum ţi-a plăcut „castelul de zăpadă"? îl întrebă dânsul. Am impresia că doamna Winnie şi-a pus ochii pe dumneata. E primejdioasă, băiete! Va trebui să-i plăteşti prânzurile!

Maiorul comandă apă minerală şi whisky, se rezemă alene în jilţ şi urmă:

— Ai zărit pe podul de trecere pe iubitul meu moştenitor Chancey? Îl vei întâlni la palat. Soţii Haven sunt grozav de drăguţi cu dânsul. Ştii ce suferă. Pe când

John era încă mic, unchiul său a fost nevoit să se ascundă la Jersey 6 luni, ca să scape de urmărirea legii.

N'ai auzit niciodată despre asta? *Sic transit gloria mundi!* Era pe vremea când Kidd Haven îngrămădia milioane peste milioane, pe care scumpul său urmaş le risipeşte acum cu o încântătoare uşurinţă. Atunci a jefuit o mulţime de bănci şi strămoşul lui Walling a încercat să-şi însuşească controlul. Dar Haven, — împotriva hotărârii judecătoreşti — porni o nouă subscripţie de acţiuni şi băga banii în buzunar. Haven s'a refugiat de cealaltă parte a râului şi s'a ascuns într'un fel de tabără de asediu. Apoi, cu o jumătate milion de dolari, s'a retras la Albany şi a îndemnat autorităţile să declare drept legale toate faptele sale. Această chestie a stârnit multă vâlvă. Mă miră că n'ai auzit niciodată de ea.

— Despre familia Haven am auzit, răspunse Allan.

— Ii cunosc prea bine! spuse maiorul. Am de ani de zile acţiunile lor, care nu dau dividende. Aceasta îmi micşorează plăcerea de a petrece la John şi de a primi găzduirea sa.

Allan făcu aluzie la acel împărat roman care spusese că banii n'au miros.

— Se poate. Dar oamenii superstiţioşi sunt porniţi uşor să creadă că pe averea Haven-ilor stărue blestemul. Gândeşte-te la biata fată, care s'a măritat cu baronul!

Maiorul povesti despre întâmplarea asta, despre faimoasa legătură internaţională care însemnase câţiva ani

mai înainte, o grozavă senzaţie pentru amândouă emisferele. Societatea cea mai aleasă a luat parte la cununie, oficiată de un arhiepiscop. Presa nu mai contenea cu descrierea toaletelor, bijuteriilor, darurilor, a întregului fast. Baronul însă era un nenorocit degenerat, care-şi bătea soţia; îşi aducea amantele acasă şi a cheltuit în doi ani 14 milioane dolari din averea soţiei. Desfrânările acestui om pe jumătate nebun întreceau tot ce-şi poate închipui cineva. Intre aventuri, îşi cumpără un loc de deputat la Cameră, ţinea cuvântări, se lupta în duel pentru salvarea onoarei bisericii catolice şi scria articole pentru presa galbenă din America.

— Aceasta e soarta dividendelor mele pierdute! murmură maiorul.

La gară, fură aşteptaţi de automobilele palatului Haven. Trecură printr'o vale, dealungul unui lac şi ajunseră la palatul Haven.

Era un castel nespus de mare, o clădire de o lungime de două sute picioare. Fiecare odae avea stilul ei, una era în stil Ludovic XIV, alta Ludovic XV, alta Ludovic XVI şi aşa mai departe. La etaj se afla un pat regal, despre care se povesteşte că a costat 50000 de dolari. Mobilele aurite erau făcute din lemn preţios de nuc.

Palatul avea un manej acoperit, luminat cu electricitate, săli de biliard, terenuri de tennis, un poligon de tragere la ţintă, un basin de înnot, precum şi băi turceşti şi ruseşti.

Castelul Haven a costat aproape patru milioane dolari, iar între zidurile sale înalte trăiau doi oameni ghiftuiţi, pe cari nimic nu-i înspăimânta atât de grozav ca singurătatea. Aveau mai totdeauna oaspeţi, câteodată chiar şaizeci până la optzeci de persoane. Pentru oaspeţi nu era aproape nicio deosebire între hotel şi acel castel. Doar că acolo societatea era aleasă şi că, în loc de a plăti la plecare socoteala hotelului, se lăsa slugilor câte 30—40 de dolari.

Era un palat al bucuriei, unde femei frumoase şi bărbaţi eleganţi petreceau în chip cât se poate de plăcut. Seara, la lumina butucilor cari ardeau în cămin, se făcea muzică şi se dansa. Câte odată aduceau o trupă de artişti, un pianist vestit sau un mediu. Oricine aducea o senzaţie nouă era binevenit, chiar dacă ar fi cerut 100 de dolari pe minut.

Allan făcu cunoştiinţă cu gazdele şi cu musafirii. Printre aceştia din urmă se afla şi Billy Price, care-l momi numai decât în poligonul de tragere la ţintă. Acolo trebuia să-i dea dovadă de îndemânarea sa. Şi lui Siegfried Harvey îi atrase atenţia. Era un cunoscut jucător de polo şi un călăreţ extraordinar. Tatăl lui Harvey avea mai multe mine de cupru; avea un fiu căruia îi dăduse numele unuia dintre caii săi de alergări. Siegfried era înalt, spătos, blând. A doua zi după ce văzu că Allan e un călăreţ desăvârşit, îl pofti la dânsul, la Long Island, ca să ia parte la o vânătoare de vulpi.

Inainte de cină, Betty Wyman prezentă pe Allan doamnei Vivie Patton, o femee minunată, mlădioasă, guralivă.

Allan se întreba dacă Vivie, ştiind că dânsul cunoaşte chestia căsniciei ei şi a legăturilor dintre soţi, ar urma să-şi mai păstreze toată această vioiciune şi veselia în timpul convorbirii.

Se servi un prânz îmbelşugat în eleganta sufragerie. Lângă Allan luase loc doamna Vivie, al cărei pahar de şampanie era mereu umplut.

Printre oaspeţi se afla un străin cu părul mare — centrul de gravitate al întregei societăţi şi punctul de atracţie al întregii serate: un violonist. Executa unele piese de salon, chiar în „salonul de muzică", adică bucăţi uşoare, compuse de el însuşi anume pentru acest prilej, pentru domni şi doamne.

Allan ascultă un timp, apoi privi spre musafirii cari vorbeau şi râdeau necontenit, fără să ţie seamă de violonistul care cânta.

In sala de biliard se da o luptă grozavă între Billy Price şi Chancey Venable, iar în salonul de fumat micul maior grăsuliu juca „klondike" cu câţiva tineri. Acesta era un joc de noroc la care jucătorii şi chibiţii erau atât de pasionaţi, încât toţi stăteau fără să scoată un cuvânt.

A doua zi după amiază, maiorul duse pe Allan prin parcul palatului, lămurindu-i cât de mult a costat înjghebarea şi întreţinerea lui.

Văzură coline şi văi, răzoare de întindere imensă,

scări de marmoră şi statui aşezate discret prin crânguri întunecoase, coloane greceşti, fântâni vechi şi alte lucruri de artă.

Grajdurile erau clădite în stilul Renaşterii.

Palatul avea şi o fermă-model, un teren de polo, un manej îngrădit pentru copii, o ogradă specială pentru câini, porumbare, sere şi un parc cu vânat. Când se îndreptară spre palat, un joc de clopote vestia ceasul dela înălţimea unuia din turnuri.

Allan ridică privirea: erau multe de admirat la acel palat minunat. Din acoperişul împodobit cu nenumărate creneluri se ridica un turn, care-l întrecea prin înălţime; în cealaltă parte, se avânta spre cer alt turn, ca şi cupola unei moschei, iar din cupolă ieşea un turnuleţ, ca al unei biserici, care purta în vârf o statue a zeiţei Diana.

— Ce priveşti cu atâta atenţie? îl întrebă maiorul.

— Nimic deosebit. Dar vă rog să-mi spuneţi: Au fost cazuri de nebunie în familia Haven?

— Nu cred, răspunse maiorul înmărmurit. Se spune, că bătrânul Haven suferea de insomnie şi că rătăcea noaptea prin parc. De bună seamă că avea reemuşcări.

Aceste cuvinte păreau să deschidă toate zăgazurile flecărelii. Maiorul nu mai înceta să vorbească. Haven a avut un secretar şi, de oarece milionarul trăia cu veşnica spaimă de a fi ucis, silea pe secretarul său, când plecau la drum, să schimbe rolurile.

— Secretarul era înalt, impunător. El povestea cu

mult haz, cum primea toate vizitele şi cât era de admirat, pe când Haven, mic şi pirpiriu, se strecura sfios prin odae, făcându-şi de lucru.

Intr'o zi a venit la birou un om cu privirea sălbatică şi a rupt furios învelişul unui pachet, în care strălucea ceva metalic. Intr'o clipă, atât Haven cât şi secretarul se trântiră cu faţa la pământ. Când îşi dădură seama că nu s'a petrecut nimic, ridicară capul şi zăriră uimirea străinului: omul adusese o maşină de fabricat unt, pe care o născocise şi pe care voia s'o vândă lui Haven.

Allan ar fi dorit ca acea vizită să ţie o săptămână, în loc de două zile; atât viaţa cât şi oamenii de aci îl interesau. Avu răbdare să examineze totul cu luare aminte şi nu uită ţelul său adevărat: să-şi găsească un loc potrivit în acea lume financiară. De aceea ascultă cu deosebită atenţie, când doamna Smythe spuse că Freddie Vandam se află printre musafiri. Acesta era funcţionar la câteva mari societăţi de asigurare pe viaţă şi o personalitate în lumea financiară. Primi cu bucurie propunerea lui Siegfried Harvey de a face cunoştinţă cu acel tânăr; mai târziu însă acest fapt îi va pricinui una din cele mai triste desamăgiri din viaţa sa petrecută la New-York. Nu numai convorbirea lui Vandam îl uimi. Era firesc ca omul acesta, care avea atâţia cai minunaţi, dintre cari unii au fost şi la expoziţie, să vorbească despre cai. Dar nu aceasta l-a uimit, ci felul său de a fi, întreaga sa fiinţă.

Freddie era un bărbat elegant, grozav de modern, înfumurat ca un filfison dintr'o revistă umoristică. Se îmbrăca ciudat, învârtea bastonul ca un caraghios, era nefiresc în toate mişcările, amesteca în convorbire cuvinte franţuzeşti, dispreţuind din toată inima tot ce era american; mai mult încă: el dicta toate scrisorile în limba franceză şi punea pe stenotipistă să le traducă.

Cămăşile sale erau brodate cu micşunele şi parfumate cu esenţă de micşunele, iar caii săi aveau pe obrăzarele de piele neagră mănunchiuri de micşunele, ca şi pe drum să simtă mireasma lor.

Duşmanii lui Freddie Vandam spuneau, că dacă ar avea ceva mai multă minte, ar putea fi numit cu drept cuvânt: tâmpit. Allan îl privea, asculta flecăreala lui neroadă şi rămase înmărmurit, simţindu-se cuprins de o tristeţe nemăsurată.

Când părăsi pe Vandam, văzu ivindu-se în faţa sa o problemă nouă şi încurcată. Cine însă ar putea să-i dea cheia acestei ghicitori? Cine i-ar putea lămuri plăzmuirea acestei lumi, care încredinţează unui astfel de om controlul asupra unui fond de 400 sau de 500 milioane de dolari?

VII.

Allan se înapoiă Luni la New-York împreună cu fratesău şi Alice; fuseseră poftiţi la un „lunch", la doamna Robbie Walling. Oliver silise pe Allan să se arate la expoziţia hipică în haină de rigoare, cilindru şi jambiere. Apoi îl aşeză în primul rând, în una din lojile doamnei Robbie.

Caii fură prezentaţi într'o imensă arenă închisă. O largă bordură, care slujea ca loc de plimbare, încercuia arena; ceva mai sus, în amfiteatru, erau orânduite lojile pentru societatea aleasă. Anul trecut, un prinţ străin vizitase expoziţia hipică; şi de astă dată, tot ce era mai ales în lumea mare trebuia să asiste la acest însemnat eveniment.

Cai de trăsură, cai de călătorie, trăpaşi, ponney, armăsari de montă fură aduşi în arenă, fiecare având altă întrebuinţare. Un comitet împărţea premiile: panglici roşii şi panglici albastre. Invingătorii erau primiţi cu aplauze furtunoase.

De fapt, caii formau doar o mică parte din distracţia propriu zisă. Allan observă îndată că acolo era mai curând o expoziţie a lumii bune. Pe imensa promenadă

era atâta îmbulzeală, încât lumea se mişca numai cu mare greutate, şi acea mulţime nu dăruia aproape nicio clipă de atenţie cailor; în schimb, îşi aţintea necontenit privirea asupra celor din loji. In tot timpul anului, marele public era nevoit să se mulţumească cu descrierile din ziarele de modă, adică cu ceea ce se putea scrie despre această „lume aleasă". Acum însă avea prilejul s'o vadă în loji, în carne şi'n oase. Zece mii de oameni din alte oraşe veniseră la New-York, ca să guste această privelişte. Femei, care-şi lucrau singure rochiile, veniră să afle „o idee nouă" şi multe croitorese de mâna a treia le urmară pilda. Se iviră reporteri, cu carnetul în mână; a doua zi dimineaţa, toţi adoratorii acestei „lumi alese" din toată America, puteau să citească: „Doamna Chancey Venable a purtat o creaţie mov, o jachetă à la Eton pe o bluză de dantelă, o pălărie de aceeaş culoare cu un paradis şi o etolă de vulpe argintie". Era o adevărată paradă de toalete pentru doamnele din înalta societate. Timp de o săptămână, orice doamnă care se respecta era datoare să schimbe toaleta de două ori pe zi, după amiază şi seara. Un adevărat joc de lumini şi artificii se deslănţuia seara, în focul sclipitor al bijuteriilor adevărate. Doamna Virginia Landis purta o pereche de cercei simpli, de perle, cari au costat douăzeci de mii dolari, iar alte două doamne expuneau diamante în valoare de patru sute de mii dolari; fiecare angajase câte un detectiv, care nu se mişca de lângă dânsa.

Expoziţia hipică avea un singur neajuns, după cum spuneau cunoscuţii lui Allan: era o petrecere publică dela care cei indezirabili nu puteau fi înlăturaţi. După cât se pare, sunt la New-York hoarde întregi de oameni bogaţi, cari nu fac parte din „societate" şi a căror existenţă nu-i recunoscută de această „societate". Totuşi, nimeni n'avea putere să-i împiedice să-şi expună caii, să ia premii şi să se arate în loji, cu toaletele lor. Iar reporterii îi pomeneau în ziare. Publicul neştiutor nu putea să cunoască deosebirea dintre oamenii aceştia şi „lumea bună", ci privea la intruşi cu aceeaş curiozitate plină de înmărmurire, cu acelaş interes ca şi la doamna Winnie sau doamna Robbie.

De pildă, se afla acolo o domnişoară, Yvette Simpkins. „Lumea bună" spumega de mânie când se pomenea numele ei. Domnişoara Simpkins era nepoata unui bogat speculant la bursă. Era încredinţată că face parte din „lumea bună" şi publicul nerod credea la fel. Fotografia domnişoarei Simpkins apărea în toate gazetele, care o înfăţişau în „creaţiunile" cele mai variate, cu titluri mari: „Domnişoara Yvette Simpkins, cea mai elegantă din toată Metropola" sau: „Miss Simpkins, domnişoara din societatea aleasă a New-York-ului, care mână caii în chipul cel mai elegant". După descrierile gazetelor, domnişoara Yvette avea bijuterii în valoare de un milion dolari; se spune că ar fi cheltuit în ultimul an o sută douăzeci şi şase de mii dolari numai pe toalete; iar în diferi-

tele interview-uri acordate reporterilor, dânsa ar fi declarat că nu înţelege cum e cu putinţă ca o femeie să cheltuiască mai puţin decât o sută de mii dolari pe an pe garderobă.

Allan avea o anumită slăbiciune pentru această domnişoară, căci pe când conducea în arenă elegantul ei tandem, făcu o cunoştinţă care avea să aibe urmări deosebit de însemnate pentru dânsul. Era într'o Marţi după amiază şi el luase loc în loja doamnei Venable, o cumnată a maiorului. Venise şi maiorul, precum şi Betty Wyman, care îşi spunea părerile despre toţi şi despre toate.

Chappie de Peyster veni în lojă însoţit de o domnişoară. Allan, care făcea mereu alte cunoştinţe, îi aruncă doar o singură privire — dar aceasta era deajuns ca să vadă că era înaltă, subţirică, foarte drăgălaşă; auzi şi numele ei: domnişoara Hegan.

Convorbirea se învârti în jurul domnişoarei Simpkins, iar Betty Wyman deschise toate zăgazurile răutăţii:

— De ce nu face parte din „lumea bună" d-ra Simpkins? întrebă Allan cu nevinovăţie.

— Aia! exclamă cu revoltă domnişoara Betty. E doar o „parodie vivantă"!

Dar domnişoara Hegan zise:

— Eu cred că ea nu poate pătrunde în societate din pricina bătrânului ei unchiu, pe care-l iubeşte mult.

Allan îi aruncă o privire uimită. Maiorul râse, iar

Betty Wyman scoase un țipăt de furie. Puțin după aceasta, domnișoara Hegan părăsi loja.

— Cine era domnișoara? întrebă Allan.

— Laura Hegan! răspunse maiorul.

— Fiica lui Jim Hegan!

— Ah! exclamă Allan uşurat. Ştia cine e Jim Hegan, asul finanței, suveranul unui puternic consorțiu de căi ferate, forța pe care se bizue politica tronului mai mult decât pe cea a statului.

— Unica sa fiică, adăugă maiorul.

— O trufanda extrafină pentru orice tânăr!

— Dar şi tânărul trebue să fie la fel de bogat, altminteri orice încercare e zadarnică! zise cu răutate Betty.

— Se pare că nu prea simpatizați pe d-ra Hegan? o întrebă Allan.

— Nu pot s'o sufăr!

— Bunicul d-rei Betty şi bătrânul Hegan sunt duşmani neîmpăcați, lămuri maiorul.

— Pe mine nu mă interesează certurile bunicului meu, spuse Betty. Am eu grijile mele!

— Dar ce aveți împotriva d-rei Hegan? întrebă Allan înveselit.

— Dânsa crede că e prea bună pentru lumea în care trăieşte. Când eşti în societatea ei, parcă te-ai afla în faţa „judecăților de apoi".

— Un simțimânt foarte chinuitor! observă maiorul.

— Toate părerile ei înțeapă ca nişte ace! preciză Betty.

— Orişicum e foarte frumoasă, spuse maiorul.

— Se poate! însă mie îmi place o femee mai puţin ţâfnoasă.

— Se pare că Chappie de Peyster îi face curte, observă doamna Venable. Să fie acesta ultimul candidat?

— Se vede că-l apasă din nou datoriile! întâmpină Betty. Cred că are destule. Dar aţi auzit că Jack Audubon i-a făcut Laurei Hegan cererea de-a o lua în căsătorie?

— Ce-a spus? întrebă curios maiorul.

— Jack Audubon e nepotul maiorului, explică Betty lui Allan. E un tocitor la carte, un colecţionar maniac. Toată ziua caută bondari. Ştiţi cum i-a spus? El ştie prea bine că Laura nu-l iubeşte; dar ea ştie, în schimb, că el nu urmăreşte s'o ia pentru avere şi, dacă se va mărita cu dânsul, o vor lăsa în pace ceilalţi candidaţi.

— Are atât de mulţi? întrebă Allan.

Maiorul exclamă:

— Desigur, băiete, doar va avea odată o sută de milioane dolari.

Oliver veni în lojă şi luă pe Betty. Allan întrebă pe maior, ce a crezut domnişoara Hegan cu observaţia ei.

— A spus adevărul, dar Betty nu-l îndură. Sunt multe doamne din „înalta societate" care se răsfaţă în această lume şi vor să uite cu desăvârşire de adevărata lor obârşie, pe care au grijă s'o ferească de ochii celor vorbăreţi.

— Dar ce-i cu bătrânul Simpkins?

— E un om ciudat. Are o avere nespus de mare şi o singură bucurie: Yvette! De fapt, el o face caraghioasă; o ia drept agent de presă, scoate în relief orice apreciere care o priveşte. Mereu vorbeşte despre ea şi citează din toate gazetele tot ce se scrie despre Yvette.

Maiorul povesti apoi că bătrânul Simpkins a fost în tinereţea sa foarte sărac şi că nu putea să uite niciodată acest lucru. Domnişoara Yvette a cheltuit pentru o toaletă, fără cea mai mică remuşcare, cincizeci de mii de dolari, pe când bătrânul ei unchiu aduna cu grijă bucăţelele de zahăr, care rămâneau dela cafeaua ce i se aducea în birou; când strângea câteva kilograme, le trimetea cu un servitor acasă.

Această convorbire fu pentru Allan o nouă dovadă cât de complicată este lumea în care nimerise dânsul. Domnişoara Simpkins era caraghioasă. Dar cum era oare doamna Landis, pe care o întâlnise la doamna Winnie Duval? Maiorul şi cumnată-sa petreceau tocmai pe socoteala ei, spunând: Doamna Landis s'a înapoiat de curând din Apus, unde a făcut o vânătoare plină de izbânzi! Doamna Landis a câştigat drepturile cetăţeneşti în Dakota de Sud, unde divorţul este o problemă foarte uşor de deslegat. De aceea înţelegea dânsul atât de bine veselia acestei doamne! In răstimp, tânărul şi frumosul Leanie Hopkins trebui să facă jurământ că va trăi şase luni în sărăcie şi neprihănit! Totuşi, lumea bună urma să primească pe doamna Landis.

Era tot atât de izbitor îmbrăcată, ca şi domnişoara Yvette, sulemenită şi vulgară întocmai ca o coristă şi povestea anecdote care îl puneau pe Allan în situaţii grele.

Se părea că doamnei Landis îi se părea simpatică domnişoara Alice şi în timpul expoziţiei hipice o pofti de două ori. Seara, Alice povesti mamei sale, lui Allan şi lui „Mammy Lucy" aventurile ei.

— Eu cred, spunea Alice, că pentru femeia aceasta nu există nimic pe lume decât rochii! De patru ori pe an îi sosesc toaletele comandate la Paris.

Alice povesti cum a fost de faţă la despachetarea celor 14 cufere sosite în aceeaşi zi dela vamă şi care cuprindeau: rochii de recepţie, rochii de cină, rochii de bal, taioare, mantouri de teatru, capoate şi rochii de după amiază. Rochiile de bal erau garnisite înainte de a fi purtate, cu bijuterii adevărate. Unele rochii erau făcute din dantele atât de fine şi delicate, încât lucrătoarele au fost nevoite să le lucreze în pivniţi umede, ca razele soarelui să nu usuce şi să nu distrugă firul atât de plăpând şi străveziu al ţesutului.

Un singur metru din acea dantelă era egal cu o muncă de patruzeci de zile. Dar ce s'a întâmplat în urmă cu ochii acestor lucrătoare nu mai pomeni doamna Landis. Căci doamna Landis nu se codea nici o clipă să plătească treizeci şi cinci dolari pentru o batistă, şasezeci dolari

pentru o pereche de ciorapi sau două sute dolari pentru o umbreluţă de mătase cu mânerul de aur. Avea pentru fiecare rochie pălăria şi umbreluţa potrivite!

Doamna deschidea din una dintre cele mai vechi familii din New-York şi era fantastic de bogată. Avea un palat în al Cincelea Bulevard, iar după ce-şi alungase soţul, îi rămase şi mai mult loc pentru rochii.

— Când a plecat odată în Apus, spuse Alice, camerista i-a numărat pantofii: avea patru sute de perechi! Poartă cel mult de trei ori o rochie şi spune că nu e de loc exagerat, căci sunt femei care nu s'ar arăta în societate de două ori cu aceeaş rochie. O doamnă din Boston poartă fiecare rochie o singură dată, apoi porunceşte servitorului s'o ardă cu tot ceremonialul cuvenit!

— Asta e o crimă! zise bătrâna doamnă Montague. Nu pricep cum aşa ceva poate să facă plăcere oamenilor.

— Aceasta e şi părerea mea! observă Alice.

— Cui ai spus-o? Doamnei Landis? întrebă Allan.

— Nu, unei verişoare a doamnei Landis. A sosit tocmai pe când aşteptam pe doamna Landis. Am intrat în vorbă şi-i spuneam tocmai, că eu nu m'aş putea obişnui niciodată cu astfel de păreri.

— Şi ce a spus verişoara?

— Mi-a dat un răspuns ciudat. E o fată frumoasă, serioasă, care m'a înfricoşat puţin. Mi-a spus: — „Vă veţi obişnui. Toţi cunoscuţii d-tale trăesc aşa. Dacă vei căuta să faci excepţie, toţi cei din jurul d-tale

ţi-o vor lua în nume de rău, iar d-ta nu vei avea curaj să te lipseşti de prietenia lor. Iţi vei pune în gând zi de zi să începi o viaţă nouă, dar nu vei izbuti, ci vei urma să duci acelaşi trai, până la moarte"! Apoi veni doamna Landis şi domnişoara Hegan a plecat.

— Domnişoara Hegan? repetă Allan.

— Da, aşa se numeşte: Laura Hegan. O cunoşti?

VIII.

Cât a ţinut expoziţia hipică, Allan a văzut foarte rar pe frate-său, iar Alice se afla de cele mai multe ori în alt cerc de cunoştinţe. Totuşi, Allan nu fu singur; totdeauna îl întovărăşea cu plăcere câte o doamnă sau o fată, care-l poftea la „lunch" sau la cină. Allan se mira de bunăvoinţa acestor oameni faţă de străini. Intr'o după amiază, pe când se afla în loja doamnei Billy Alden, ea îl lămuri:

— Totul te impresionează, fiind ceva nou şi străin pentru d-ta. Eşti atât de naiv şi de impresionabil... Astfel, faci pe femei să creadă că viaţa nu e chiar atât de searbădă, cum o văd cele mai multe din ele.

De pildă, una din doamne a cumpărat un tablou minunat; dânsa nu pricepe nimic din această operă de artă, dar văzând că ceilalţi o admiră, a plătit-o cu o sută de mii dolari. Ţi-o arată. Pentru d-ta vederea acestei opere înseamnă o adevărată plăcere. Mă înţelegi acum, când îţi spun că acest simţimânt va face bine femeei?

— Oliver mi-a spus totdeauna că nu face pentru cineva din lumea aleasă să-şi manifeste admiraţia pentru orice ar fi. Nu-i distins? râse Allan.

— Aşa! Nu te lua după fratele d-tale. Sunt destui blazaţi în oraşul nostru. Rămâi aşa cum eşti!

— Mă tem că lumea se va plictisi de mine, îndată ce voi pierde farmecul noutăţii!

— Vei găsi oameni cari îţi vor place şi cărora le vei place.

Şi doamna Alden îi lămuri că „societatea" se împarte în multe tagme, care se iau la întrecere, iar dânsul, ca străin, are prilejul să le cunoască pe toate, dela cele mai exclusiviste până la cele mai respectabile. Din acestea din urmă fac parte sportivii, artiştii, oamenii politici, cari s'au desprins din lumea demimondenă şi criminală.

— Frate-meu îi cunoaşte pe toţi aceştia! spuse doamna Alden. Inainte făcea politică şi acum are un grajd de cai de alergări.

Doamna Alden îi arătă apoi diversele convenţiuni ale fiecărei tagme. Aceste reguli erau aspre, nespus de aspre, dar nu aveau nicio legătură cu morala. Astfel, o femee din America putea să ducă viaţa cea mai liberă cât timp se afla în Europa, dacă în America ducea, oficial, o viaţă cinstită. Montague trebue să cunoască o doamnă tânără, frumoasă, care se îmbăta la orice prânz şi trebuia dusă acasă cu automobilul. Venea în societatea cea mai exclusivistă, la care această „slăbiciune" trece drept o glumă!

In „lumea bună" se îngădue tot ce nu se apropie de scandal şi nu pricinueşte amestecul justiţiei sau critica

presei. De fapt, de câţiva ani nici nu mai există vreun fel de convenţii. Generaţia tânără cunoaşte o singură regulă: să facă tot ce-i place. Luxul şi risipa se întind din ce în ce mai mult...

— Acum te miri de tot ce vezi. Dacă ai pleca şi te-ai înapoia la New-York după cinci ani, ţi s'ar părea demodat. Inainte căpătai cu zece dolari un prânz foarte bun; azi sunt oameni cari plătesc o mie dolari tacâmul la un prânz! Nu mai e destul să împodobeşti masa cu flori frumoase; acum se obişnueşte o „scenerie" ca fond, o privelişte dela ţară, apoi peştişori aurii în vase, cât degetul de lungi şi subţiri, la fiecare oaspete, şi orhidee din Florida de cinci mii dolari. Anul trecut am fost poftiţi la hotelul Waldorf, la un prânz, care a costat cincizeci de mii de dolari. Şi eu am dat acum câteva zile o mie de dolari pe o faţă de masă!

— De ce aţi făcut asta? întrebă Allan pripit.

— Dumnezeu ştie, eu nu. Câte odată mă mir singură, de mine. Pe semne că nu puteam altfel. Constrângerea e de nesuferit; e ca şi când ai încerca să înnoţi contra curentului. Trebue să te laşi dus, să faci ce aşteaptă oamenii dela tine. Toată lumea s'a unit într'un complot împotriva ta.

— E îngrozitor! zise Allan.

— Intr'adevăr! Şi nu se mai sfârşeşte... Unii spun că în America sunt şapte mii de milionari; eu cred că numai la New-York sunt douăzeci de mii. Dacă n'ai un

milion, cheltueşti dobânda ce ţi-ar produce un milion, ceeace-i cam acelaş lucru. Cunosc femei care au o duzină de blănuri diferite: hermelină, şinşila, vulpe argintie, astrahan, samur şi nurci. Unul dintre prietenii mei mi-a povestit că şoferul l-a ameninţat cu demisia, pentru că nu voia să-i cumpere o blană de zece mii de dolari!

Toate acestea îl făcură pe Allan să se gândească adânc. Orice lux de care afla, era depăşit a doua zi de altul şi mai grozav. Allan se speriă când i se povesti că un mantou de blană costase două sute de mii de dolari; dar puţin după aceea sosi la New-York un aristocrat englez care purta o haină de blană în valoare de un milion de dolari; o societate primi să încheie o asigurare de o jumătate milion de dolari, pentru acea blană de preţ. Ea era lucrată din penele unor păsări rare din Havai. Fiecare pană avea forma unei semilune; penele formau laolaltă un desen minunat cu nuanţe roşu-aprins, aur şi negru.

Zi de zi, Allan află tot mai multe despre luxul nebun ce se desfăşura în New-York. Odată, un prieten îi povesti despre un covor mic persan, atât de fin, încât îl puteai strânge ca o batistă şi ascunde în buzunar. Fusese plătit cu zece mii de dolari. Un evantai pictat de cinci artişti vestiţi, fusese vândut cu patruzeci şi trei de mii de dolari! Un vas de cristal, cu optzeci de mii de dolari. O ediţie de lux a operelor lui Dickens a atins suma de o sută de mii de dolari, iar un rubin trei sute de mii de

dolari. In marile palate din New-York sunt fântâni arteziene, al căror joc luminos se plăteşte cu o sută de dolari pe minut, iar pentru unele iachturi din port întreţinerea costă douăzeci mii de dolari, lunar. Allan mai cunoscu şi altă faţă a risipei. Doamna Caroline Smythe, soţia unui speculant, îl pofti la cină şi adăogă:

— Cu acest prilej vei cunoaşte şi pe copilaşii mei!

Allan, care socotea cu drept cuvânt, că în viaţa doamnelor din înalta societate copiii joacă un rol de mâna a doua, întrebă cu interes:

— Câţi copii aveţi?

— In oraş numai doi.

— Şi ce vârstă au? întrebă Allan politicos.

— Aproape doi ani.

— Atunci, cred că vor dormi la ora aceea.

— Ah! nu, micluşeii mei mă aşteaptă totdeauna, zgârie la uşă şi dau din coadă!

Doamna Winnie râse:

— De ce îl păcăleşti?

Apoi îi spuse lui Allan, că copiii doamnei Smythe erau doi grifoni de Bruxelles.

Allan, care nu mai auzise de aceste animale, află a doua zi că e vorba de nişte căţei micuţi de tot, de culoare galbenă şi cu părul creţ. Doamna Smythe tocmise pentru scumpii ei căţeluşi o îngrijitoare de meserie, cu o leafă de o sută dolari pe lună, precum şi un servitor. Mâncarea câinilor era gătită într'o bucătărie anumită.

Aveau un medic, un dentist şi mâncau din farfurii de aur. Doamna Smythe avea şi doi bernardini cu părul lung, un câine de curte foarte rău, precum şi un mops gras: acesta din urmă era plimbat în trăsură, singur, iar pe capră lângă vizitiu şedea un lacheu. Allan mai află şi altele despre aceşti favoriţi ai doamnei..

Multe femei din New-York se supuneau unor operaţii, ca să împiedice pe cale artificială toate neplăcerile sarcinei, ajungând astfel sterpe pentru toată viaţa. Intreaga lor iubire şi duioşie o dăruiau câinilor şi pisicilor. Unele dintre aceste lighioane purtau hăinuţe deosebit de luxoase, care concurau în preţ cu cele ale mamelor lor vitrege. Purtau pantofiori care costau opt dolari perechea; aveau hăinuţe de casă şi de stradă, căptuşite cu hermelină. Şi fiecare hăinuţă avea câte un buzunărel din care ieşea o batistioară de dantelă. Zgarda era încrustată cu pietre preţioase; cunoştea un câine a cărui zgardă costase zece mii de dolari...

Sentimentala doamnă Smythe putea să vorbească în tot timpul mesei despre câini, iar Allan, pe care îl interesa acest subiect, o îndemna să urmeze. Mai erau şi umbreluţe făcute anume pentru câini, care erau prinse de hăinuţă când ploua; apoi jilţuri pe roţi, în care se plimbau câinii şi pisicile suferinde, fiind împinse de un fecior.

Câinii şi pisicile aveau cărţile lor de vizită, precum şi genţi de toaletă, din argint sau aur. Se orânduiau şi ex-

poziţii de câini şi pisici, care atrăgeau un public tot atât de numeros ca şi expoziţiile de cai. Fiecare din bernardinii doamnei Smythe făcea şapte mii de dolari; sunt mopşi cari fac îndoit. O doamnă clădise pentru câinele ei o cuşcă în stil englezesc „Regina Ana", ale cărei odăi erau tapetate cu covoare persane, cu perdele de dantelă la ferestre.

Fără să vrea, gândul lui Allan se întoarse spre acele locuinţi nesănătoase din Bovery, mari ca nişte cazărmi, pe care le văzuse în goana automobilului.

Odată a tras la hotelul Waldorf un tânăr, foarte elegant, care semnase alături de numele său pe cel al unei „domnişoare Elsie Cochrane". Când slujbaşul se interesă de gradul de rudenie dintre noii călători — aşa cum cere legea hotelurilor — se dovedi că domnişoara Elsie era o căţea foarte cuviincios îmbrăcată, pentru care trebuia o odae separată. Se mai vorbea şi de o pisică, ce încasa o rentă viageră de patruzeci de mii de dolari pe an! Acea pisică avea o casă cu două caturi, era îngrijită de slugi anumite şi dormea într'un culcuş căptuşit cu blană.

*
* *

După patru zile Allan, plictisit de expoziţia hipică, primi bucuros invitaţia lui Siegfried Harvey de a petrece împreună cu Alice weeckend-ul la proprietatea sa „Co-

teţul". Charlie Carter, care fu deasemeni poftit, îi duse acolo cu automobilul său.

Allan ţinea mult să cunoască mai de aproape pe Charlie Carter, care se îndrăgostise cu o repeziciune uimitoare de Alice. Doamna Winnie privea cu multă bunăvoinţă această cerere în căsătorie. Insă Allan era sceptic. Charlie părea băiat bun, dar slab şi cam melancolic. Fuma într'una şi părea că-i cam place să bea. Dar în „lumea bună", în care băutura nu-i un cusur, acea pornire a lui Charlie nu putea face impresie urâtă.

— Locuinţa mea e cu totul altfel decât acea a familiei Haven; e cu totul rustică.

Aşa îi spusese Siegfried Harvey. Lui îi sè păru că acel cămin era cel mai atrăgător din câte văzuse până atunci. Era o casă mare, o adevărată „casă de ţară", în care fiecare colţişor era parcă făcut ca să te simţi în largul tău. Avea o sală de biliard, o sală de fumat, o bibliotecă cu cărţi ce meritau să fie citite. Pe pereţi atârnau gravuri sportive şi tot felul de arme. Bine înţeles că şi acea vilă, oricât de simplă părea, făcea impresie, avea un anumit număr de lachei în livrea şi un desăvârşit şef-bucătar. Siegfried Harvey poftise douăzeci de musafiri, având pentru fiecare câte un cal de vânătoare.

Allan se temuse să nu fie o vânătoare de vulpi domesticite, recunoscu curând că se înşelase. A fost o vânătoare din cele mai pasionante, o adevărată goană peste tufişuri, şanţuri şi ape. Acea societate de femei şi băr-

baţi îndrăsneţi plăcu lui Allan. Ar fi vrut să viziteze des acea „clică" simpatică, — dar ştia că trebue să-şi agonisească traiul, ceeace nu trebuia să facă ceilalţi, căci nici unul din oaspeţi nu era silit să muncească.

Seara se dansă, iar Duminica vânară iar. Dar, în acea seară furia jocului de cărţi cuprinsese pe oaspeţi şi Allan luă parte la o partidă înverşunată de pocker. Deşi la 3 dimineaţa unul dintre jucători îi înmână un cec de şase mii cinci sute de dolari, n'avea cugetul împăcat.

Allan avu prilejul să cunoască în timpul jocului pe Charlie Carter, şi asta i se păru lucrul cel mai de seamă. Charlie nu juca, fiindcă era beat şi musafirii nu voiau să joace cu dânsul. Astfel nu-i rămânea bietului Charlie decât să bea, să bea într'una. Ceva mai târziu, el se apropiă de masa de joc şi începu să vorbească cu jucătorii. Allan era pornit să treacă multe cu vederea unui tânăr care avea o avere nespus de mare; totuşi, nu-şi putea închipui că poate fi în lumea toată un tip la fel ca Charlie! Charlie făcea ocolul mesei de joc, dând drumul unor vorbe din cele mai murdare; mintea lui sămăna cu o cloacă, din care pe înserate, îşi înalţă capul şerpi îngrozitori. Pentru Charlie nu exista nimic sfânt, nici în cer nici pe pământ — şi se părea că nimic nu-l înspăimânta, nimic nu-l făcea să se dea înapoi. Bărbaţii râdeau, îl ghionteau în coaste şi-l îndepărtau:

— Du-te dracului, Charlie!

Unul dintre musafiri, la întrebarea lui Allan, răspunse râzând:

— Doamne, Dumnezeule! Dar nu ţi-a spus nimeni cine e Charlie Carter?

După ce doi servitori au luat pe Charlie şi l-au pus în pat, se apropiară câţiva musafiri şi, luând loc lângă cămin, începură să povestească viaţa lui Charlie.

Charlie nu avea decât 23 ani. Tată-său murise, când Charlie împlinise deabia 10 ani şi-i lăsă 10 milioane. Acel capital a fost administrat de o mătuşă bătrână, care-i făcea totul pe plac. La 12 ani băiatul începu să fumeze şi avea cheile dela pivniţa de vinuri. Învăţa la o şcoală particulară, foarte selectă; fugi de acolo şi îşi sfârşi educaţia în bordelurile din Paris. După ce se înapoiă acasă, se înscrise la societatea „Tinereţea aurită" din „Tenderloin". Odată, după o petrecere de noapte, se întoarse acasă în zorii zilei, beat-turtă, şi se isbi cu maşina de o vitrină; de atunci toată atenţia se îndreptă asupra sa, căci gazetele comentară întâmplarea, care deschise lui Charlie un nou orizont: era însetat de faimă. Pretutindeni era urmărit de reporteri şi de o mulţime de gură-cască, ce-l admirau. Purta totdeauna la dânsul un teanc mare de bancnote, dădea lustragiilor bacşişuri de câte o sută de dolari, pierdea la o partidă de pocker patruzeci de mii de dolari. Intr'o vară făcu o serbare cu pom de Crăciun, pentru toate demimondenele din oraşul său; pe pom atârnau daruri în valoare de

cincizeci de mii de dolari. Comandă un submarin, pe care voia să se îmbarce cu toate figurantele. Câte odată dispărea zile întregi, iar prietenii îl descopereau într'o casă de pierzanie, beat în faţa sticlelor de şampanie. Allan îşi dădu seama că Oliver trebuia să ştie de toate acestea. Dar nu spusese nici un cuvânt, deoarece peste doi ani, când Charlie va împlini 25 de ani, va ajunge stăpânul averii de 10 milioane de dolari.

IX.

Generalul Prentice şi soţia poftiră pe tinerii Montague în loja lor. Deşi îi plăcea muzica, Allan nu fusese niciodată la o reprezentaţie de operă. Ca fermecat, asculta melodiile minunate şi nu observă, cum doamna Prentice privea spre celelalte loji prin lornionul ei încrustat cu pietre preţioase, pe când Oliver, neţinând seama de muzică, vorbea cu fiica ei. Când căzu cortina, Oliver luă de braţ pe frate-său şi, trăgându-l în foaer, îi şopti:

— Pentru Dumnezeu, nu te face de râs, Allan!

— Dar ce-am făcut?

Oliver răspunse:

— Nu vii la Operă ca să asculţi muzica!

Părea o glumă, dar era un fapt: pentru înalta societate Opera avea însemnătatea unui eveniment monden mai strălucit şi mai exclusivist decât expoziţia hipică. Adevăraţii melomani se aflau sus, la galerie, unde aerul e încins şi îmbâcsit de tot felul de mirosuri.

Persoanele elegante îşi aduceau binoclul, ca să poată privi amănunţit pe fiecare din doamnele care-şi arătau toaletele costisitoare prin loji. In New-York erau biju-

terii în valoare de două sute milioane de dolari şi ele erau expuse privirilor în serile de Operă. Căci posesorii lor îşi împlineau astfel ţelul lor vital: şedeau în lojă şi stârneau admiraţia. Nouă doamne, cele mai bogate din lumea financiară a Metropolei, purtau giuvaeruri în valoare de cinci milioane: perle, diamante, rubine.

Allan era foarte prost impresionat de veşnica repetare a preţurilor fiecărui lucru; totuşi, fu silit să asculte mereu. Bine înţeles că acea societate aleasă nu voia să pară impresionată de exorbitanta valoare a acelui belşug de podoabe, ci vorbea doar despre frumuseţea bijuteriilor, artistic montate. Dar discuta atât de mult, până ce aflau şi gazetele valoarea exactă a fiecărui lucru. Cele mai renumite erau mai ales bijuteriile de familie, iar posesoarele lor obişnuiau să poarte imitaţii făcute întocmai după original. Bijuteriile adevărate le lăsau spre mai multă siguranţă, acasă, în paza detectivilor. De multe ori însă, chiar acei detectivi erau păziţi la rândul lor de alţi detectivi. Totuşi, presa publica mereu alte reportagii despre furturi prin spargere şi senzaţionale dispariţii de bijuterii de o valoare formidabilă. Nenorociţii asupra cărora cădea bănuiala erau prinşi de poliţie şi supuşi caznelor de „gradul III" [1]) ceeace însemna grozăvii care se apropiau de acelea ale Inchiziţiei.

1) „Gradul III" este cea mai aspră, cea mai groaznică formă folosită de poliţiştii americani ca să zmulgă celor suspectaţi de anumite atingeri ale codului penal sau moralei publice, mărturisirile dorite. Groaza unui asemenea sistem de anchetă a făcut-o pe Violet Sharpe,

Asemenea întâmplări aduceau păgubaşilor cea mai mare faimă; uneori, artistele de teatru se lăsau într'adins să fie jefuite de bijuteriile lor, numai ca să-şi sporească faima.

*
* *

Se mai întâmplă unul dintre cele mai însemnate evenimente mondene din acel anotimp: recepţia doamnei de Graffenried. Reggie Mann şi doamna de Graffenried au făcut săptămâni întregi pregătirile pentru acea recepţie solemnă. Când tinerii Montague sosiră la castel, găsiră acea imitaţie de palat arab transformată într'o adevărată junglă cu plante tropicale.

Reggie prezentă doamnei de Graffenried — o doamnă înaltă, uscăţivă şi grozav de sulemenită — pe Allan şi pe Alice. Avea 50 de ani, dar cum e obiceiul în lumea mare, nu admitea decât 30.

Erau poftite aproape 150 de persoane. Cina fu servită la măsuţe, în sala de bal. După aceea musafirii se ridicară, făcând o plimbare prin sala care fu orânduită pentru o reprezentaţie teatrală.

Se juca o piesă foarte populară, care aducea autorului o reţetă de două sute de mii de dolari pe an. Spectatorii din salea aceasta făceau parte din societatea cea mai aleasă, dintre persoanele cele mai bogate şi cu trecere

— ca să citäm un caz dintr'o mie —, doica bănuită de complicitate la răpirea copilului celebrului aviator Lindbergh, să se otrăvească, decât să suporte un asemenea nou „interogatoriu" *(Nota traducătorului)*.

ale metropolei. Râdeau, aplaudau, convorbeau cu glas tare, ceeace Allan nu putea să priceapă. Piesa n'avea acţiune şi nici descriere de caractere. Era cu neputinţă să judeci pe artişti după rolurile ce le interpretau. Allan se gândea necontenit la cumplita tragedie a acelor bărbaţi şi femei, pe care foamea îi silea să sară ca smintiţii, să joace, să urle, să se schimonosească în tot felul şi să pară „sclipitori".

Îl isbi, la acea piesă, pe lângă josnica necuviinţă şi desăvârşita lipsă de duh. Printre spectatori se aflau totuşi unii cari aveau anumite principii de morală, pe care le apărau; dar când jocul ajunse la scena în care o femeie măritată e părăsită de iubitul ei, începură să râdă cu toţii dela mic la mare, la cuvintele eroinei:

— Biata femee, trebue să fie foarte nenorocită.

— Era desnădăjduită! se schimonosi batjocoritor eroul dramei.

— Şi ce a făcut? S'a sinucis?

— Mai rău! S'a înapoiat la soţul ei, care i-a făcut un copil.

***

Allan se întrebă speriat cine e artistul, care făcea astfel de strâmbături în acea piesă. Mai târziu cunoscu din întâmplare, în alte împrejurări, pe omul acela şi află toată povestea vieţii sale. Fusese un fel de haimana din Irlanda, crescut în plină sărăcie într'o casă pen-

tru nevoiaşi. Când făcu descoperirea că, prin mimica sa comică, poate să câştige douăzeci de dolari pe săptămână, veni plin de bucurie şi o împărtăşi mamei sale. Dânsa îl luă la bătaie, crezând că minte. Acum câştigă trei mii de dolari pe săptamână, dar nu-i fericit. Mărturisi lui Allan adevărul: nu ştia să citească şi aceasta îi pricinuia multe umilinţi. Tainica sa dorinţă era să joace pe *Hamlet*. Puse pe cineva să-i citească toată drama şi, pe când îşi făcea giumbuşlucurile pe scenă, se gândea cum ar juca acel rol atât de dorit.

*
* *

La 3 dimineaţa fură aduse băuturi răcoritoare. Doamna Vivie Patton se aşeză lângă Allan şi începu să-i vorbească. Când flecărea despre cunoştinţele ei, îi mergea gura ca o vârtelniţă. Intâi, vorbi de Reggie Mann. Reggie a lucrat planul pentru acea recepţie; dânsul a tratat cu agenţia teatrală. De sigur că şi-a oprit comisionul, deşi părea că trupa a jucat gratis în palatul doamnei de Graffenried, de oarece acel spectacol însemna pentru dânsa cea mai bună reclamă. De altfel, Reggie avea specialitatea comisioanelor. Şi-a început cariera ca agent de automobile.

Allan nu ştie oare ce înseamnă asta? Agent de automobile e omul care se roagă de toţi cunoscuţii să cumpere o anumită marcă de automobile, ca el să poată trăi! In felul acesta, Reggie câştiga treizeci de mii de

dolari pe an. Dar faima şi-a câştigat-o, făcând pe o tânără femee cu care se întorcea în zorii zilei dela o petrecere să-şi scoată pantofii şi ciorapii şi să se bălăcească cu dânsul într'un bazin public. Acea aventură hotărî pe doamna Duval să ia pe acest tânăr sub înalta sa ocrotire. Când doamna Duval veni într'o zi într'o rochie albă, ea întrebă pe Reggie cum îi place.

— Lipseşte un singur lucru ca să atingă perfecţiunea desăvârşită, răspunse Reggie. El luă un trandafir roşu dintr'un vaz şi-l puse pe rochie. Efectul a fost fermecător — şi din clipa aceea Reggie şi-a făcut viitorul, ajungând autoritate în chestia toaletelor. Era arbitrul eleganţei.

Era şi mâna dreaptă a doamnei de Graffenried. Odată dânsul a dat un prânz, la care oaspete de onoare, era o maimuţă.

Maimuţa purta haina de rigoare, guler şi manşete; dădea mâna cu toată lumea, într'un cuvânt, se purta ca un domn din lumea elegantă, doar că nu s'a îmbătat!

După anecdotele, pe care le-a auzit, Allan a socotit îndată că doamna de Graffenried face parte dintre acele „conducătoare" ale societăţii, pornite spre ciudăţenii. Iar ca să-şi păstreze acea situaţie, doamna de Graffenried cheltuia aproape o jumătate milion de dolari în fiecare sezon. Odată a dat un bal, la care medaliile de cotilion se compuneau din mititele vaze de aur cu peşti aurii; altă dată a dat un „lunch", la care musafirii au venit în

costume, înfăţişând fiecare altă legumă. Îi făcea deosebită plăcere să poftească pe nepregătite — aşa spunea ea — treizeci până la patruzeci de persoane, apoi să le facă surpriza unui banchet măreţ. In lumea bună, doamna de Graffenried era o putere. Doamna Vivie povestea că e tare rea de gură şi că toată lumea se teme de dânsa. O singură dată s'a întâmplat ca o artistă foarte curajoasă să i se împotrivească. Toţi bărbaţii invitaţi se îngrămădiră în jurul ei şi doamna de Graffenried, furioasă, a încercat zadarnic să-i îndepărteze. Artista se tolăni atunci în jeţ şi, privind cu ironie spre gazdă, spuse apăsat:

— E cu zece ani mai bătrână decât însuşi Dumnezeu!

Biata doamnă de Graffenried nu va putea să uite nici până la sfârşitul vieţii sale această jignire grozavă.

*
* *

Allan trecu în sala de fumat, unde găsi pe maiorul Venable stând de vorbă cu un necunoscut. Allan, căruia maiorul îi făcu semn cu ochiul, îl privea cu atenţie. Era un bărbat înalt, bine făcut, cu capul mic şi trăsături accentuate: o gură răutăcioasă, cu buze strânse, un nas vulturesc şi ochii negri, duşi în fundul capului.

— Cunoşti pe domnul Hegan? întrebă maiorul. Hegan, acesta e Allan Montague.

Jim Hegan! Îi veni greu lui Allan să nu încremenească la auzul numelui său.

— Domnul Montague a sosit de curând la New-York; vine din Sud, lămuri maiorul.

Hegan întrebă de obârşia lui Allan, iar acesta adăogă:

— Am avut săptămâna trecută deosebita plăcere de a face cunoştinţă cu fiica d-voastră la expoziţia hipică.

Incepură să vorbească. Deşi Allan nu simţea nici o stinghereală în timpul acestei convorbiri, avea totuşi un simţimânt nelămurit de teamă, la gândul că în faţa sa se află o sută de milioane de dolari. Era destul de naiv ca să creadă că o taină, ceva neobişnuit, ceva înspăimântător înconjoară pe acel om, stăpânitorul unei duzini de căi ferate şi a politicianilor din şase state.

Hegan era simplu şi prietenos: un om de rând, care se interesa de lucruri de rând. Era ceva sfios, ceva umil în felul său de a fi, ceeace uimi pe Allan. Abia mai târziu înţelese care-i pricina: Hegan şi-a început meseria ca ajutor la o fermă din Texas „ca un sărman alb". Şi acum, când se află în faţa unui „stăpân" din Statele sudice, pare să-i ceară iertare pentru cele o sută de milioane dolari ale sale. Totuşi, se simţea puterea şi personalitatea acelui om, chiar atunci când nu vorbea decât despre cai. Allan avea un simţimânt ciudat; se părea că în dosul acelei feţe zâmbitoare se ascundea altă faţă răutăcioasă, aspră. Aceasta îl stânjenea.

Laura Hegan şi doamna Hegan intrară în sală. Mama era veselă, sglobie, îmbrăcată ca o femee din lumea mare.

— Vizitaţi-mă! spuse Hegan, altfel nu ştiu cum ne-am

mai putea întâlni vreodată. Nu merg niciodată în societate.

Allan rămase gânditor un răstimp în sala de fumători. Deodată, el ştiu ce-i amintea faţa lui Hegan: Acesta avea chipul unei păsări de pradă, al unui vultur mare, sălbatic, singuratic. Se poate vedea în grădina zoologică această pasăre, care pare răbdătoare, resemnată cu soarta ei, dar al cărei suflet sboară, bătând din aripi, prin ţinuturi îndepărtate, gata să se arunce asupra prăzii şi să-şi înfigă ghiarele în ea.

X.

Soţii Walling veniră în oraş, căci peste câteva zile trebuia să fie minunatul bal prin care Alice va fi introdusă în societate cu tot ceremonialul cuvenit. Bine înţeles că pentru acest eveniment trebuia să aibă o rochie nouă, cea mai frumoasă din câte există. Intr'o zi, având răgaz, Allan socoti că fiecare minut pe care Alice îl va petrece la balul familiei Walling va costa cinci dolari. Cât îi costa pe soţii Walling acest bal, nici nu mai cuteza să socotească. Sala de bal va fi prefăcută într'o grădină de flori; se va da o masă pentru o sută persoane, înainte şi după bal, iar la cotilion se vor împărţi daruri costisitoare.

Oliver avea de făcut cumpărăturile şi Allan rămase încremenit când află preţul lor.

— Robbie nu-i poate îngădui nimic care nu e de calitatea întâia, spuse Oliver spre uimirea fratelui său.

Locuinţa din New-York a soţilor Walling era un palat luxos în al Cincelea Bulevard. Una dintre cele şase clădiri „Walling" făcea parte din minunile oraşului. Ar trebui un întreg catalog ca să înşiri toate locuinţele şi căminurile familiei Walling: o moşie în Georgia, alta în

Adirondacks, una în Long-Island, alta lângă New-York. Mai avea şi câteva vile la New-Port.

Allan, care însoţea câte odată pe Alice, avu prilejul să studieze pe doamna Robbie la ea acasă. Acel cămin era un stat mic cu 38 servitori şi servitoare, care întruchipau toate treptele societăţii. Slugile luau masa în şase încăperi diferite; prea se dispreţuiau unii pe alţii, ca să mănânce la aceeaşi masă: erau servitori, servitorii servitorilor şi servitorii celor care slujeau pe servitori.

Stăpâna casei dădea poruncile ei numai la trei servitori: întâiul lacheu, administratorul şi menajera; pe ceilalţi, de abia îi cunoştea după nume.

Doamna Robbie era încă foarte tânără; totuşi, îi plăcea rolul de matroană grijulie, care suferă sub povara răspunderii situaţiei sale atât de înalte. Acea situaţie, pe lângă diferite griji casnice, cuprindea şi tot felul de probleme serioase. Aşa, de pildă, era poşta cu nenumăratele scrisori ale solicitanţilor, cari cereau ajutoare; apoi geniile cu invenţiile lor uimitoare. Şi de câteori dădea un bal doamna Robbie, se frământau anarhiştii şi alţi nerozi... La acestea se adăogau nenumăratele vizite, care trebuiau făcute şi care cereau contravizite, invitaţiile care se trimeteau, care trebuiau primite sau refuzate. Se putea uşor întâmpla o greşală şi oamenii erau pe veci jigniţi! Afară de acestea, se întâmplau atâtea divorţuri şi recăsătorii; unii dintre bărbaţi ştiau că soţiile lor au amanţi şi nu se necăjeau; alţii, cari s'ar fi necăjit, un

aflau niciodată. Cum să ţii minte toate astea? Era mai greu decât dacă ar fi trebuit să dirijezi în acelaşi timp o duzină de partide de şah!

Pe lângă toate astea, trebue să-ţi laşi timp pentru coafoar, manicură, pedicură; pentru maseuză, croitor, pantofar, bijutier. Mai trebuia să răsfoeşti din când în când gazetele şi să vezi şi copiii...

Toate acestea, povestea doamna Robbie la „lunch", sunt îndatoririle celor bogaţi. Oamenii obişnuiţi nici nu-şi pot închipui ce înseamnă toate acestea. Bogătaşii seamănă cu un butoi de sirop; toate muştele din vecinătate îl năpădesc cu zumzetul lor. Mulţi sunt totdeauna gata să-şi facă rost de invitaţii într'o casă aleasă. Dar mai sunt şi alţii, pentru a căror apariţie în societate se plătesc sume mari.

— Inchipueşte-ţi, exclamă doamna Robbie, că dacă vrei să inviţi la prânz pe o ducesă engleză, trebue să plăteşti pentru prezenţa ei! Unii au făcut-o. Persoana aceea nesuferită a ajuns în tot timpul sezonului o celebritate rară şi afară de aceasta, a câştigat o sumă fabuloasă. Snobii din lumea mare sunt totdeauna gata la orice umilinţă.

Dar nici doamna Robbie nu era scutită de astfel de slăbiciuni. Cu prilejul vizitei sale de mai înainte, Allan găsi pe acea mare doamnă, roşie de mânie în urma unei ştiri ce primise: un nou prinţ exotic va vizita America şi doamna Ridgley Clieveden i-o luase înainte, punând

stăpânire pe prinţ. Inalta personalitate va fi ţinută sub aripile ei ocrotitoare — şi toată strălucirea numelui său ilustru se va revărsa asupra acestei case de parveniţi! Doamna Robbie critica în toate chipurile pe doamna Ridgley Clieveden şi spuse la sfârşit:

— Dacă şi faţă de acest prinţ va avea purtarea pe care a avut-o faţă de marele duce rus, n'o mai primesc!

După cât se vede, ospitalitatea rivalei doamnei Robbie dovedea o întoarcere la obiceiurile popoarelor primitive. Allan se silea în chip sincer să-şi arate simpatia faţă de soţii Walling, cari fuseseră atât de drăguţi cu Alice; dar după o astfel de convorbire, simţea nevoia de aer curat. Se gândea adesea la raporturile sale cu dânşii. Cam ce spun ei în spatele său — ei, care critică pe fiecare? Şi de ce oare cheltuesc atâţia bani ca să introducă pe Alice în societate? La început crezuse în toată naivitatea că aceasta pornea dintr'un simţimânt de mare bunătate; acum însă, după ce a privit în sufletele lor, alungă acest gând. Nu era în firea acestor oameni să copleşească pe străini cu daruri. Aveau mai curând mintea acelui huligan din Londra care, zărind un necunoscut, exclamă:

— Iată un străin! şi aruncă după el o piatră.

Soţii Walling erau încredinţaţi că destinul i-a ales ca să scape lumea bună de josnicii arivişti cari au năpădit metropola, având pretenţia să fie primiţi în sânul societăţii şi să ajungă vestiţi. Soţii Walling erau foarte

mândri de blazonul lor, de „exclusivitatea" lor, care ajunsese însă la un fel de manie. Pe lângă aceasta, oricât de mărinimoşi ar fi voit să se arate ca amfitrioni, cheltuiau numai pentru dânşii: ţelul şi unica ţintă a oricărei fapte erau puterea şi vaza casei Robbie Walling.

— Tot ce fac ei pentru Alice porneşte din prietenia ce o au pentru mine, lămuri Oliver.

Acest răspuns însemna numai o strămutare a problemei. Allan începu să observe pe Robbie şi Oliver, încercând să descopere adevăratele lor legături. Pentru dânsul se punea o problemă serioasă: Oliver venise la New-York ca tânăr destul de sărac şi a ajuns bogat sau ducea numai o viaţă de mare bogătaş. Allan, care pătrundea din ce în ce mai mult în tainele vieţii metropolei, ajunse la convingerea că Oliver primeşte bani dela Robbie Walling.

Dar această convingere nu deslega încă enigma, căci Walling nu făcea parte din oamenii cari, ca Siegfried Harvey de pildă, îngăduia lingăii în jurul său: el nu iscălea un cec pentru vreun prieten decât dacă primea dinainte contravaloarea. Care era însă, în acest caz, contravaloarea?

Allan observase că Oliver, care juca rolul unui mic zeu între tinerii din New-York, şi ale cărei sentinţe nu dădeau greş, — nu contrazicea niciodată pe soţii Walling. Şi doar erau oameni, al căror gust trebuia mult îndreptat. Deasemeni, nu se întâmpla niciodată ca Oliver

să-şi bată joc de fetişişmul soţilor Walling; dimpotrivă, deşi avea limba ascuţită, îi trata cu multă stimă.

Era în adevăr o taină, care deştepta în Allan sentimente neplăcute. Alice era tânără, nevinovată; dânsul, ca om cu experienţă, era dator s'o ocrotească. Allan nu era obişnuit să primească daruri; iar din partea soţilor Walling nu trebuia să primească nicio atenţie, cu atât mai puţin cu cât, din instinct, nu-i erau de loc simpatici.

In răstimp, se apropiă ziua măreţei recepţii: soţii Walling erau prietenoşi şi îndatoritori, Alice tremura de enervare.

Seara, în al Cincelea Bulevard, în toaletele cele mai elegante, împodobiţi cu preţioase bijuterii, sosiră duşmanii familiei Walling. Au fost poftiţi, deoarece atari personalităţi nu puteau fi trecute cu vederea; la rândul lor, aceştia au fost siliţi să primească invitaţia, pentrucă Wallingii erau prea puternici spre a se expune unui refuz jignitor. Se răzbunară pe gazdă, consumând cât mai mult din mâncările costisitoare. Salutară foarte călduros pe Alice, scuturându-i mâna — dar o criticară îndată, numind-o „păpuşa franţuzească din vitrină".

Allan li se păru tuturor băţos şi plictisitor; dealtfel, fraţii Montague nu sunt decât nişte aventurieri neobrăzaţi, nişte intruşi; dar pentrucă soţii Walling se ocupau de dânşii, vor fi nevoiţi, de bine de rău, să-i poftească şi ei.

Astfel îşi făcură intrarea în societate Allan şi Alice.

A doua zi veni la hotel un reporter, care ceru Alicei o fotografie pentru suplimentul ilustrat de Duminică. Sosi şi un mare număr de invitaţii, precum şi o scrisoare prin care o biată văduvă cerea ajutor; mai sosi şi o cerere în căsătorie din partea unui baron străin.

*
* *

Doamna Winnie veni la bal într'o rochie strălucitoare, de mătase albastră. Ameninţă pe Allan cu evantaiul:

— Ticălosule! Mi-ai făgăduit să mă vizitezi!

— N'am fost în oraş.

— Vino mâine la cină!

De astă dată, Allan făcu cunoştinţă cu proprietarul „palatului de zăpadă", bancherul Winton Duval: bărbat înalt, cu înfăţişare de militar, cu mustaţa căruntă, cu sprâncenele groase şi cap de leu. Era proprietarul uneia din cele mai mari bănci din New-York şi era în strânsă prietenie cu puternicii din Wall-Street. Acum exploata sondele din Mexic şi America de Sud şi de aceea lipsea mult de acasă. Allan observă că în timpul mesei el făcea cu creionul, în dreptul fiecărui fel observaţiile sale pe listă şi o trimetea apoi bucătarului-şef. După masă se scuză că are afaceri grabnice şi plecă. Ceilalţi patru invitaţi se aşezară la masa de joc. Allan şi doamna Winnie convorbeau în faţa căminului, în hall.

— L-ai văzut de curând pe Charley Carter? întrebă doamna Winnie.

— Nu. Ultima dată l-am întâlnit la Harvey.

— Ştiu! Am auzit că s'a îmbătat.

— Din nefericire.

— Bietul băiat! Şi l-a văzut Alice în starea asta? Trebue să fie disperat.

Allan tăcu, iar doamna Winnie urmă:

— Văd că nu-l simpatizezi. Nici Alice nu va mai voi să ştie de el. Şi când mă gândesc că plănuiam, ca ea să-l aducă pe calea cea bună!

Allan nu putu să-şi stăpânească un zâmbet.

— Ştiu că nu era uşor! Dar d-ta nu-ţi poţi închipui ce băiat minunat a fost Charley, până ce l-au stricat femeile.

— Imi pot închipui.

Glasul lui Allan cam şovăia.

— Eşti la fel ca bărbatu-meu, spuse cu mâhnire doamna Winnie. Nu eşti făcut să înţelegi pe oamenii slabi, nenerociţi.

Allan nu răspunse, iar după o scurtă pauză doamna adăogă:

— Şi d-ta vei ajunge în curând om de afaceri şi nu vei mai avea timp pentru nimeni. Ai început să lucrezi?

— Nu, deocamdată sunt în căutare.

— Ai vrea să fii un protejat al soţului meu?

Intrebarea era cu totul neaşteptată. Allan răspunse, zâmbind:

— N'aş avea nimic de zis, dar ce-ar putea să facă pentru mine?

— Nu ştiu, dar e atotputernic în oraş. Dacă l-aş ruga, ţi-ar înlesni să câştigi mulţi bani. Iţi spun foarte serios, că poate s'o facă.

— Nu mă îndoiesc nici o clipă.

— Nu trebue să scapi nici un prilej. La New-York poţi ajunge ceva numai cu condiţia să te foloseşti de orice prilej ţi se iveşte. Altminteri vei fi întrecut de alţii.

— Până acum s'au purtat toţi prieteneşte cu mine. Când voi începe să fac afaceri, îmi voi înăspri inima.

Doamna Winnie căzu pe gânduri. In sfârşit vorbi:

— Socotesc că toate afacerile sunt scârboase. Atâta muncă şi atâtea griji! De ce n'ar putea să trăiască bărbaţii şi fără să facă afaceri?

— Conturile trebuesc plătite.

— Numai felul nostru de trai e de vină. Suntem toate nişte risipitoare, se plânse doamna Winnie. Câte odată îmi doresc să nu am deloc avere.

— Dar această situaţie nu v'ar fi pe plac, dacă ar dăinui. V'ar lipsi această vilă minunată.

— Nicidecum! Iţi spun serios: viaţa asta nu mă interesează. Aş prefera o viaţă simplă, fără răspunderi şi griji. Am s'o fac odată. Imi voi cumpăra o mică fermă, am să cresc păsări, să semăn legume, o s'am o grădiniţă de flori, pe care am s'o îngrijesc eu însumi. Totul va fi simplu şi frumos...

Doamna Winnie se întrerupse:

— Râzi de mine?

— Nu, mă gândeam doar ce vor spune reporterii şi... gazetele...

— Vezi! Nu trebue să ai nici măcar un vis frumos, nu trebue să faci nimic ce ar ieşi din făgaşul obişnuit, numai din pricina reporterilor!

Doamna Winnie era frumoasă şi se pricepea să vorbească în chip plăcut; de aceea, Allan ascultă cu mult interes dorinţele ei pastorale, deşi ştia că nu sunt tocmai adevărate. Trecu îndată la altă temă: Spiritismul.

— Nu ştiu dacă trebue să râd sau să mă tem. Am vorbit şi cu Swami despre aceasta; dânsul nu crede că e vreo pricină de temere. Aceşti oameni sunt deprinşi cu spiritele şi cred că sufletele se întorc pe pământ. De spiritul său nu m'aş teme niciodată; are ochi atât de frumoşi! Mi-a dat nişte legende indiene. Una din ele e admirabilă: e vorba de o tânără prinţesă, care a murit în urma unei dragoste nenorocite. Sufletul ei trecu în trupul unei tigroaice. Noaptea, pe când iubitul ei dormea, veni la dânsul şi-l luă în lumea spiritelor. E o povestire plină de taine. Am citit-o în faţa căminului şi-mi închipuiam cum stătea la pândă îngrozitoarea tigroaică cu ochii verzui, sclipitori.

Nu prea îşi închipui Allan cum ar pătrunde tigrii sălbatici în locuinţa doamnei Winnie, — nici măcar la figurat; dar sunt fiare sălbatice care moţăe în inimile oa-

menilor şi îşi întind din când în când mădularele, urlând, astfel că omul e cuprins de spaimă.

Pe când vorbea, doamna Winnie se apleca înainte-i. Frumuseţea el îl ameţi: tremura tot. Poate că şi doamna Winnie avea aceeaşi senzaţie. Tăcură amândoi. Ochii ei căutau în depărtare. Nu se auzea decât sgomotul fântânii arteziene. Sânul alb al doamnei Winnie se ridica şi se lăsa în ritmul razelor jucăuşe.

*
* *

A doua zi dimineaţa Oliver întrebă pe frate-său:

— Unde ai fost aseară?

Iar când Allan răspunse:

— La doamna Winnie,

Oliver zâmbi şi spuse serios:

— Bine ai făcut. Împrieteneşte-te cu doamna Winnie. Deocamdată, nu poţi face nimic mai cuminte!

XI.

Allan şi Alice s'au dus Duminica la biserica Sf. Cecilia. Se aşezară în strana doamnei Winnie, împreună cu dânsa şi cu vărul ei Charlie Carter.

Prezenţa la slujba religioasă avea pentru lumea aleasă aceeaş însemnătate ca şi prezenţa la o reprezentaţie de Operă. Biserica e un monument impunător de marmoră, cu sculpturi de artă încrustate cu pietre scumpe, care scânteiază în lumina filtrată, solemnă.

Automobilele şi echipajele lumii bune se opreau înaintea înaltului portal al bisericii. Coborau întâi doamnele şi domnişoarele; fustele de mătase fâşâiau, răspândind un parfum minunat. Purtau rochii şi pălării elegante, ţinând în mâna înmănuşată mici cărţi de rugăciune. Cu răbdare şi adânc respect le urmau bărbaţii, cari păreau mai îngrijiţi şi mai distinşi ca de obicei. Voi, oameni sărmani, pierduţi! Voi necredincioşi, păgâni, cari vă bateţi joc în întunerecul inimii voastre! Nu ştiţi cât de plăcută e ziua de Duminică! Voi nu cunoaşteţi bucuria de a face o bae şi a îmbrăca haine curate, călcate, după şase zile de păcate şi crime în lumea bogătaşilor! Voi dormiţi, istoviţi de petreceri, după o săp-

tămână întreagă de distracţii, şi nu purtaţi pălării noui şi vestminte de sărbătoare, cari să vă înalţe sentimentul moral!

Credincioşii exclusivişti ai bisericii Sf. Cecilia nu se speriau câtuşi de puţin de dogmele revoluţionare ale creştinismului, deşi aveau prilejul să afle unele lucruri neplăcute, ca bunăoară parabola bogatului şi a afurisiniei pe veci, sau păţania fariseilor cari au fost isgoniţi din templu. Credincioşii au auzit acele poveţe din timpul copilăriei; ştiau că ele au purces de pe buzele unei fiinţi dumnezeeşti şi că a le imita ar însemna culmea îndrăznelii. Bărbaţii aveau o atitudine demnă, paşnică; nu se arătau ca revoluţionari sau iconoclaşti, ci ca nişte oameni învăţaţi, plini de tact. Episcopul, de pildă, era o personalitate impunătoare, distinsă; venea în lumea cea mai bună şi era membru la cluburile cele mai exclusiviste.

Allan şi Alice plecară după amiază să facă o plimbare cu tramvaiul; voiau să cunoască şi acele mahalale ale metropolei unde nu călca niciodată piciorul celor din lumea bună. Privelişte apei era minunată, dar un gazometru urât îi strica frumuseţea. Acel gazometru era caracteristic pentru tot oraşul; părea că o întâmplare îl aşezase la întâmplare, dar făcea o impresie tare urâtă, greoaie, primitivă, caraghioasă. Nu-ţi puteai odihni nicăieri ochii, orice privelişte frumoasă fiind întunecată de prezenţa sa uricioasă. Clădiri măreţe erau acoperite de placate de reclamă; în minunatele alei, mârţoagele de-

şelate şi uscate trăgeau căruţe grele, scârţăitoare; cele mai minunate parcuri erau pline de nenorociţi — oameni săraci, flămânzi, isgoniţi. Tot cartierul părea un imens vălmăşag de energii risipite, ca un munte care se screme ca să dea necontenit stârpituri. Bărbaţi şi femei se istoveau în muncă fără răgaz, dar blestemul apăsa asupra lor: nu puteau ajunge la nimic.

*
* *

Judecătorul Ellis pofti pe Allan la un „lunch", la clubul său. Vorbiră drespre aventurile lui Allan la New-York şi când aprinseră câte o ţigară după masă, judecătorul îşi drese glasul, spunând:

— Aş dori să-ţi vorbesc într'o chestie de afaceri.

Allan ascultă cu atenţie:

— Unul dintre prietenii mei m'a însărcinat să-i găsesc un avocat, care ar putea pleda într'un caz important. M'am sfătuit cu generalul Prentice, şi amândoi au hotărît să-ţi supunem d-tale cazul.

— Vă sunt nespus de recunoscător, zise Allan.

— Chestia nu-i atât de simplă. E vorba de asigurări pe viaţă. Te pricepi în ramura asta?

— Nicidecum.

— Mi-am închipuit. Sunt multe amănunte puţin cunoscute şi — ca să vorbesc cu mai multă îngăduinţă — nu prea mulţumitoare. Prietenul meu are un mare număr de poliţe ale diferitelor societăţi; nu se împacă cu

felul în care sunt administrate, mai cu seamă cu societatea al cărei director sunt chiar eu. Mă înţelegi?

— Da! Şi de care societate e vorba?

— De *„Fidelitas"*.

Allan se gândi numai decât că acea societate e a lui Freddie Wandam.

— Inainte de toate, urmă judecătorul, trebue să te rog, — fie că iei, fie că nu iei procesul, — să rămâe numai între noi tot ce am să-ţi spun. Situaţia mea personală este următoarea: Am protestat la una din şedinţele direcţiunii împotriva unui fel de a lucra nesocotit — după părerea mea — dar protestul meu n'a fost luat în seamă. Când prietenul meu îmi ceru sfatul, i l-am dat. Totuşi, numele meu nu trebue pomenit în legătură cu această chestie, înţelegi?

— Perfect! Sunt gata să vă îndeplinesc toate dorinţele în această privinţă.

— Bine! Aşa dar, iată cum e chestia: societatea a îngrămădit o enormă plusvalută, mai mare decât îngădue legea. Această plusvalută se cuvenea posesorilor de poliţe, dar direcţiunea diferitelor societăţi opreşte dividendele, fiindcă astfel atât direcţia cât şi tovarăşii ei au puterea în bancă. După părerea mea, aceasta e o nedreptate şi o primejdie.

— Cred şi eu! răspunse Allan uimit. Cum e cu putinţă?

— Această stare de lucruri dăinuește de mai multă vreme.

— Da, dar nu s'au descoperit aceste matrapazlâcuri?

— Toți acei cari vin în atingere cu societățile de asigurare cunosc acest lucru. Totuși, interesele comune, atât de puternice și de răspândite, au făcut că nu s'a găsit nimeni până acum care să fi avut curajul să le atace.

Allan se aplecă înainte și deschise ochii mari, privind uimit pe judecător:

— Urmați, vă rog, zise el.

— Prietenul meu, domnul Hasbrook, vrea să dea în judecată societatea *„Fidelitas"*.

— Și vreți să spuneți oare că d-sa nu găsește în tot New-York-ul un avocat, care să-i susțină procesul?

— Asta nu. Sunt în New-York destui avocați, cari sunt gata la orice. Ar fi însă mai greu de găsit un singur avocat, care să nu se lase înfricoșat.

— Cuvintele d-voastră mă uimesc.

— Interesele financiare ale acestei metropole sunt strâns legate între ele, domnule Montague. Firește, sunt avocați care se identifică cu interesele adverse și de aceea ar primi îndată să susțină procesul; dar atunci, i s'ar putea imputa prietenului meu că duce proces împotriva concurenței, pe când în realitate acesta e procesul unui singur om pentru toți posesorii de polițe. De aceea m'am gândit la d-ta.

— Iau procesul! spuse Allan fără să mai şovăe o clipă.

— E de datoria mea, zise apăsat judecătorul, să-ţi atrag atenţia că această chestie e nespus de serioasă. Trebue să fii pregătit să ţii piept unor duşmani puternici, cari nu se dau îndărăt dela nici un mijloc de luptă. Poţi să pierzi în schimb mulţi clienţi, pe cari i-ai dori. Chiar şi în viaţa d-tale particulară, poţi să ai multe neplăceri. Creditul şi afacerile d-tale pot suferi. Şi încă multe alte lucruri se pot întâmpla. Presa va ataca motivele şi caracterul d-tale. Chiar şi în privinţa relaţiilor de societate, vei suferi o constrângere puternică. Cei mai mulţi dintre tinerii, cari se află la începutul carierei lor, s'ar da cu groază înapoi. Ei n'ar face acest pas...

Allan păli.

— Socotesc că toate faptele de care mi-aţi vorbit sunt absolut adevărate.

— Aşa şi este.

— Bine!

Allan puse pumnul pe masă: — Iau procesul! zise dânsul.

— Voi prilejui o întâlnire între d-ta şi domnul Hasenbrook. Trebue să-ţi mai spun că el e un om bogat, care-ţi va răsplăti bine serviciile.

Allan se gândi.

— Nu cunosc încă bine viaţa în metropolă şi de aceea vă rog să-mi spuneţi cât trebue să-i cer.

— In locul d-tale i-aş cere un avans de cincizeci de mii de dolari. Nu se aşteaptă la o sumă mai mică.

Allan tresări speriat. Cincizeci de mii de dolari! Totul se învârtea în jurul lui. Apoi se gândi să ia chestia dela început, clătină din cap şi răspunse:

— Bine! Vă sunt foarte recunoscător! Să sperăm că prietenul d-voastră va fi mulţumit de mine.

— Vei avea prilejul să dai dovadă de destoinicia d-tale. Eu ştiu să preţuesc un caracter cinstit.

— Domnul Hasbrook ştie că eu sunt străin aci şi că am nevoe de câtva timp ca să studiez situaţia?

— Fireşte! De altfel, prietenul meu e foarte priceput în chestiuni de jurisprudenţă. Cea mai mare parte din lucrările pregătitoare sunt făcute. E uşor să-ţi dai seama de situaţie, studiind dosarele. Prietenul meu are nevoie de o persoană, care să *vrea* să primească acest proces.

Judecătorul zâmbi şi adăogă:

— De o persoană, care să încalice şi să deschidă focul împotriva duşmanilor.

După ce povesti câteva anecdote, judecătorul plecă.

Cincizeci de mii dolari! *Cincizeci de mii dolari!* Lui Allan îi venea să strige în plină stradă. Nici nu putea să creadă. In provincie, un avocat nu câştigă această sumă în toată viaţa sa. Aci, se socotea doar, ca un avans.

Acum scapă de toate grijile băneşti, ce-l apăsau dela sosirea sa la New-York: părea că pluteşte în nouri.

De oarece se temea că Oliver să nu se sperie de gra-

vitatea cazului, îi spuse doar că judecătorul îi găsise un client bogat şi că e vorba de un proces pentru o societate de asigurări. Oliver, care nu se sinchisea de loc de asemenea chestiuni, nu-i puse nicio întrebare, ci se mulţumi să spună:

— Ţi-am spus doar cât e de uşor să faci avere la New-York. Trebue să cunoşti numai oamenii adevăraţi!

Nici Alice nu se arătă uimită. Avusese totdeauna părerea cea mai bună despre fratele ei şi era încredinţată că vor veni clienţii grămadă, îndată ce dânsul îşi va pune firma la poartă.

* *
*

De fapt, firma nu se vedea nicăieri. Allan se convinse că trebue să închirieze numaidecât un birou şi să-şi cumpere jurisprudenţa privitoare la societăţile de asigurare.

Chiar a doua zi de dimineaţă, Allan se îndreptă spre cartierul sudic al oraşului. Şi cunoscu întâia oară adevăratul New-York. Tot ce văzuse până atunci, acea parte a metropolei unde oamenii dorm şi petrec, era numai o umbră. Aci se da lupta pentru trai.

Crunta şi hâda realitate îl isbi în faţă: Allan vedea aci risipa necugetată, ruina, sfărâmăturile unei lupte oarbe. Cartierul, strâns ca într'o capcană, părea că zace pe o insulă mică şi îngustă. Nimeni nu s'a gândit că oraşul va creşte, că va avea nevoie de mai mult loc. Acum

se lucrau zeci de tuneluri, spre a-l descongestiona, dar era prea târziu. Clădirile masive se înălţau la cer, cu douăzeci până la treizeci de caturi, cu cinci, şase rânduri de caturi subterane. Se făcuse planul pentru ridicarea unei clădiri monumentale cu 42 de caturi, înaltă de 650 de picioare. Intre aceşti sgârie-nori şerpuiau străzile înguste; lumea mişuna grăbită, cotropind trotuarele; camioanele grele uruiau, tramvaiele lunecau sunând.

Uriaşele clădiri erau ca nişte stupi de albine; viaţa frământa zumzăind într'o înfrigurată învălmăşeală, ascensoarele urcau şi coborau ca săgeata, cu o iuţeală ameţitoare. Pretutindeni aveai simţimântul goanei. Acest sentiment îl cuprinse şi pe Allan care începu să alerge, deşi nu ştia încotro s'o apuce.

Când întâlneau câte un om care mergea mai încet şi întorcea capul, li se părea tuturor că le încurcă drumul; îl ghionteau şi-l îmbrânceau, privindu-l bănuitor sau cu răutate.

Acolo, pe insula aceea se făcea adevărata muncă a metropolei — munca lumii. Fiecare odae din acel imens labirint de case era celula unui creer puternic; firele de telefon, erau nervii săi — iar uriaşul organism plăzmuia şi făurea planuri pentru globul pământesc.

Pentru urechea propriu zisă, această parte a oraşului era un iad zgomotos; pentru cea spirituală, oraşul vuia de urlete şi zbierete: era ca o revărsare de cascade mari ca Niagara. Acolo e Bursa, care arată privirilor aţintite

asupra sa cumpăna comerţului; acolo, sunt oficiile de „clearing", unde rulează zilnic sute de milioane de dolari; acolo sunt marile bănci, rezervoarele în care se adună bogăţiile ţării. Acolo e inima căilor ferate, a sistemelor de telegraf şi telefon, a minelor, uzinelor şi ţesătoriilor. Acolo e centrul comerţului; de o parte navigaţia, de cealaltă industria pietrelor preţioase şi cea alimentară, precum şi industria pielei. Mai aproape de nordul oraşului se află centrul confecţiunilor, unde se văd mai multe firme evreeşti decât în tot Ierusalimul. In alte cartiere sunt redacţiile de ziare şi casele de editură din toată America. De pe acoperişul unui zgârie-nori se putea vedea o pădure de clădiri; oamenii din stradă păreau nişte mici gâze. Oraşul văzut într'o după amiază de iarnă, din port, părea o imensă cetate vrăjită, cu milioane de luminiţe înălţându-se din mare. Poduri mobile şi şlepuri spintecau valurile. Vapoare, sosite din toate porturile lumii, descărcau mărfurile în hâul imens al metropolei.

Toate acestea păreau înjghebate fără nici un plan: oamenii îndurau cât puteau risipa şi zăpăceala. La un ceas anumit, uriaşul mecanism se oprea şi milioane de oameni grăbeau spre casă. Podurile, tramvaiele, metrourile ajung locuri de groază: toţi strigă şi urlă, înjură şi se lovesc, cuprinşi de o năpraznică şi neînţeleasă spaimă. Iar oamenii care gândesc, se întreabă înspăimântaţi cât timp poate dăinui un oraş, ale cărui mulţimi devin hoarde de

fiare sălbatice, sub constrângerea neînduplecată a îndatoririlor şi nevoilor zilnice.

*
* *

Generalul Prentice ajută lui Allan să găsească un birou potrivit, iar după două zile veni domnul Hasbrook. Era scund, nervos şi nu făcea în niciun caz impresia unei personalităţi; părea totuşi să cunoască perfect chestia asigurărilor.

Dacă cele arătate de dânsul erau adevărate, nu mai rămâne decât ca justiţia să-şi spună cuvântul. Allan şi domnul Hasbrook studiară aproape toată ziua chestia amănunţit. La urmă, clientul se gândi să atingă şi partea băneaască. Allan îşi muşcă buzele şi, luându-şi inima în dinţi, zise:

— Având în vedere însemnătatea acestui proces, nu pot cere mai puţin de cincizeci de mii de dolari.

Omuleţul nici nu clipi:

— Suma aceasta nu mi se pare prea mare. Mâine o vei avea.

A doua zi dimineaţa, poştarul îi aduse un cec emis asupra uneia din cele mai mari bănci. Allan îl încasă: acum îi se părea că toată lumea e a lui. Începu să lucreze. Toată ziua şedea la birou şi studia, iar seara recitea acasă ciorna.

Doamna Winnie era desnădăjduită că Allan nu voia să înveţe bridge, iar doamna Vivie Patton îl poftea me-

reu zadarnic. De geaba îi spunea Oliver lui Allan că nu poate trăi numai de pe urma unui singur client; că, pentru un avocat, e tot atât de însemnat să joace un rol în societate, ca şi faptul de a câştiga întâiul proces. Dar Allan era atât de adâncit în lucru, încât nu-i făcu nicio impresie invitaţia deosebit de însemnată pe care o primi a doua zi:

„Doamna Devon are onoarea de a vă invita la recepţia sa..."

Şi totuşi, aceasta dovedea că dânsul a trecut greaua încercare, răzbind în sfârşit în lumea bună.

XII.

Allan ajunse capitalist, pândind prilejul favorabil al afacerilor. Pe semne că lumea a ghicit asta, căci toţi se ţineau scaiu după el. Intr'o zi veni în biroul său maiorul Thorne, pe care-l cunoscuse la întrunirea lui „Loyal Legion", şi-i făcu o propunere. Maiorul avea un nepot inginer, care lucra de câţiva ani la o invenţie însemnată. Era vorba de o maşină, care încărca automat cărbunii pe vapor şi-i cântărea în acelaşi timp. Modelul acestei maşini era gata. Tânărul căpătase la timp brevetul invenţiei sale. Dar mai târziu se dovedi că e grozav de greu să intereseze pe funcţionarii marilor societăţi de navigaţie pentru această chestie.

Nimeni nu se putea îndoi de însemnătatea practică a maşinii şi nici de economia făcută prin întrebuinţarea ei, dar slujbaşii găsiră argumente caraghioase şi oferiră preţuri de râs. De aceea, tânărul inventator voia să întemeieze o societate, care să fabrice şi să închirieze aceste maşini.

— Nu ştiu dacă d-ta ai capital, zise maiorul Thorne; dar ai desigur legături cu oameni bogaţi, pe care i-ar

interesa această chestie. Orișicum, s'ar putea câștiga mulți bani.

Allan făgădui să ia în cercetare planurile și modelul și să prezinte cunoscuților săi proectul.

Cel dintâi căruia îi vorbi, fu Oliver. Acesta se împotrivi cu cea mai mare energie:

— Doamne, Dumnezeule! doar n'o să te vâri în astfel de afaceri?

— Tu nu înțelegi nimic; nu-ți dai seama ce mult poți câștiga într'o chestie atât de însemnată.

— Se prea poate, dar ce înțelegi *tu* din toată chestia asta? Vei cădea în mâna acestor oameni și vei fi părăsit ca un copil: te vor exploata, te vor jefui.

— Trebue să-mi plasez capitalul într'un fel oarecare.

— Il arde în buzunar întâiul său onorar — spuse Reggie râzând. Dă banii încoace, domnule Montague. Voi orândui o serbare pentru Alice, care îți va aduce mai multă glorie și vază, decât toate procesele pe care le-ai câștiga într'o viață întreagă.

Oliver se gândi o clipă, apoi întrebă pe frate-său:

— Vei fi azi la masă cu maiorul Venable, nu-i așa? Discută chestia cu el. Maiorul e capitalist de patruzeci de ani. Dacă admite, poți fi sigur de izbândă.

Maiorul Venable avea oarecare simpatie pentru Allan: poate că bătrânelul era bucuros că a găsit pe cineva, căruia să-i pară inedite anecdotele sale.

Dorea să invite pe Allan la „Clubul milionarilor" din

care făcea parte şi unde propusese pe Allan ca membru, spre a-i înlesni să facă cunoştinţă cu câţiva dintr'ânşii. Era clubul cel mai ales din New-York, întemeiat de cei mai mari bogătaşi. „Palatul de zăpadă", al cărui aranjament interior costase câteva milioane dolari, se afla în apropierea parcului. Maiorul locuia acolo aproape în tot timpul anului. Atmosfera şi anturajul păreau o parte din fiinţa sa.

Maiorul primi pe Allan în holl-ul de marmoră, lat de cincizeci de picioare; îl conduse pe scară şi-l recomandă prietenilor săi, apoi începu să trăncănească.

Cina era pentru domnul maior una din întâmplările cele mai însemnate, ba chiar cea mai însemnată din viaţa sa.

Allan asculta în tăcere, pe când maiorul se sfătuia cu chelnerul. In timpul mesei maiorul îi ţinu o cuvântare asupra milionarilor aflători acolo. Ii arătă pe Hawkins, sindicul marilor corporaţii, un bărbat inteligent, dar rece ca un stârv. Se spunea că va ajunge în curând ambasador. Fusese omul de încredere al bătrânului Wyman şi mituia pentru dânsul pe consilierii comunali. La masa sa şedea Harrison, editorul ziarului *Star*, un cotidian serios, conservator. Harrison râvnea la o funcţiune în cabinetul său. Era un bărbat simpatic, mic de stat, care s'ar potrivi pentru Washington. Domnul înalt care intrase chiar atunci, era Clarke, magnatul oţelului; iar cel de colo, e Adams, un avocat, un reformator, care se făcuse cunoscut prin o nouă lege privitoare la onoarea ce-

tăţenească. De fapt, reprezenta trustul uleiului. Când plecă odată la Trenton, ca să atace o reformă, luă cu sine cincizeci de mii de dolari.

— Unul dintre prietenii mei află ţelul călătoriei sale — povesti maiorul — şi-l urmări. La o adică, „puteam să-mi plătesc lunch-ul", spuse acesta.

Pe când maiorul înjura pe chelner pentru salată, un glas răsună în spatele său:

— Dar ce ai azi, Venable, pari în toane foarte rele.

Maiorul ridică ochii.

— Allo, mâncăciosule! Ce mai faci?

Mâncăciosul răspunse că se simte bine. Era scund şi gras, cu obrazul sbârcit.

— Prietenul meu Montague, domnul Symmes — recomandă maiorul.

— Sunt foarte bucuros să te cunosc, domnule Montague! zise domnul Symmes şi-l privi pe deasupra ochelarilor.

— Ce faci tot timpul? îl întrebă maiorul.

— Mai nimic! Ademenesc, ca de obiceiu, soţiile prietenilor.

— Care e cea din urmă?

— Citeşte gazetele şi vei afla. Sunt pus sub supraveghere.

Plecă râzând pe înfundate. Maiorul îi spuse lui Allan:

— Acesta a fost Maltby Symmes. Ai auzit vreodată de el?

— Nu.

— Numele său apare adesea în presă. Deunăzi a fost dat în judecată, pentru că nu plătise vinul.

— Un membru al „milionarilor"? se miră Allan.

— Da! şi gazetele vorbeau ca de o glumă. Dar şi dânsul a risipit averi colosale: cea din urmă a fost a mamei sale, vreo 11 milioane. E un bărbat vesel!

Maiorul mai porunci un cocktail. Chiar la începutul cinei, Allan observă că bătrânului îi tremură mâinile şi că ochii îi lăcrămează; acum însă, după ce băuse atât de mult alcol, părea întremat — iar comoara anecdotelor sale era nesleită.

Allan socoti că sosise timpul să arate maiorului proectul său. După ce fu adusă cafeaua, începu:

— Aţi vrea să discutăm după masă o chestie de afaceri?

— Nu cu dumneata. De ce? Despre ce-i vorba?

Allan îi spuse. Maiorul ascultă cu atenţie. La urmă, Allan întrebă:

— Ce credeţi?

— Invenţia e proastă! declară maiorul.

— De unde puteţi şti?

— Dacă ar fi fost bună, societăţile de navigaţie ar fi primit-o de mult, fără să plătească inventatorului nici măcar un cent!

— E doar patentată!

— Caraghios! Ce înseamnă oare un biet patent pentru sindicii unor astfel de societăţi? Ar fi luat invenţia, ar fi folosit-o pretutindeni; chestiunea s'ar fi complicat prin tot felul de chiţibuşuri. inventatorul ar fi dus 10 ani proces, ca la urmă să sărăcească.

— Se întâmplă asemenea lucruri?

— Dacă se întâmplă? S'ar putea spune că nici nu se întâmplă altfel. Afară de asta, de bună seamă că atât inventatorul cât şi prietenii săi caută să te înfunde.

— E cu neputinţă! Sunt prietenii mei...

— Eu mi-am făcut un principiu de viaţă: să n'am nici odată afaceri cu prietenii mei, spuse maiorul cu răutate. Apoi adăogă grăbit: — Înţeleg, ştiu de ce societăţile de navigaţie nu vor să audă despre această invenţie!

— De ce?

— Societăţile de cărbuni! Ele înşeală la încărcarea vapoarelor şi n'au nici un interes să fie cântăriţi exact cărbunii lor.

— Dar chestia e că societăţile de navigaţie nu vor să cumpere invenţia.

— Da, bine înţeles! Funcţionarii sunt mituiţi de oamenii cărbunilor.

Maiorul începu să râdă, văzând uimirea lui Allan.

— Te pricepi în astfel de chestiuni?

— Nu! seamăn cu Neamţul, care s'a retras în cugetul său ca să deducă forma elefantului, conform principiu-

lui primordial. Cunosc jocul marilor societăţi dela *A* la *Z*. Aş face orice rămăşag că explicaţia mea e cea adevărată. Iarna trecută am plecat cu vaporul în Sud. Când ne-am apropiat de port, s'au aruncat în mare două tone de alimente foarte bine păstrate. Am întrebat care era pricina şi am aflat că unul dintre funcţionari avea o fermă şi furniza alimente. Ordinul spunea: atâtea şi atâtea alimente trebue să se consume la fiecare călătorie.

Allan se strâmbă:

— Cum ar putea maiorul Thorne să introducă un asemenea sistem?

— Asta ar fi treaba unui avocat, care cunoaşte jocul dintre culise. Hawkins ţi-ar putea da un sfat. De bună seamă că te va sfătui să pui la cale o grevă a lucrătorilor cărbunari, ca să paralizezi producţia societăţilor şi, în felul acesta, ele să fie silite să primească condiţiile d-tale.

— Glumiţi.

— Nicidecum! zise maiorul râzând. Asta se întâmplă foarte des. In oraşul nostru este un trust al construcţiilor, care şi-a ruinat toată concurenţa organizând o grevă a lucrătorilor.

— Dar cum e cu putinţă?

— Foarte simplu! Căpetenia unei bresle e omul care are mare putere şi o leafă grozav de mică. Şi chiar dacă nu poate fi mituit el însuşi, sunt fel de fel de mijloace. De pildă, se află acum în sală un om în uzinele căruia a

izbucnit greva la timpul cel mai nepotrivit. Printr'o femeie, el a momit într'un hotel pe capul breslei, care a fost prins în flagrant delict. Nenorocitul s'a lăsat înfricoşat şi greva a încetat.

— Nu se întâmplă oare ca greviştii să nu mai poată fi înfrânaţi?

— Câte odată. Dar şi împotriva acestui lucru, este un mijloc: Sunt tocmiţi spioni, cari fac turburări. Numai decât sunt chemate trupele şi capii grevei sunt arestaţi.

Allan tăcu. Ce-ar fi putut răspunde? Programul era prea mare.

Maiorul puse chestia în diferite feluri, dar de fapt nu spunea nimic de seamă. Nu-i trecu nici prin minte bătrânelului, că acest sistem ar putea fi atins; el va urma felul său de viaţă, chiar dacă ar fi atacat vreodată, căci se încleştase cu totul de proprietatea sa. De acest adevăr erau pătrunşi toţi milionarii.

— Vezi pe bătrânul din colţ? întrebă maiorul. E un om pe care nu trebue să-l dai uitării. E Henry S. Grimes. Ai auzit de dânsul?

— Da.

— Este unchiul Laurei Hegan. Intr'o zi, ea va moşteni întreaga lui avere. Deocamdată o ţine bine în frâu. Dacă-l cunoşti, vezi îndată că e un om nenorocit. Se teme chiar de umbra lui. Are nenumărate case pentru muncitori şi într'o singură lună dă afară mai mulţi chiriaşi decât îi mai rămân.

Allan se uită lung la acel om ciudat: un bătrân sbârcit, cu faţa ca de nevăstuică. Îşi înodase şervetul la gât.

— Îşi păstrează cămaşa pentru mâine! declară maiorul. Numără în adevăr şaizeci de ani, dar pare ca unul de optzeci. Vine de trei ori pe zi aici, bea un pahar de lapte, mănâncă „crackers" şi şade apoi un ceas nemişcat. Aşa i-au prescris medicii. Sunt mulţi milionari cari trăiesc în felul acesta. Se crede că ei se răsfaţă într'un lux fără pereche, însă de fapt suferă de ficat, au stomacul stricat, se culcă la 10 seara cu o scufie de noapte şi cu un termofor!

Allan şi maiorul trecură în sala de fumat. Uşa se deschise şi se iviră o mulţime de persoane, conduse de un bărbat înalt, cu faţa răutăcioasă:

— Allo! strigă maiorul. Azi sunt toţi nababii aici. Se vede că e o şedinţă a directorilor!

— Cine e ăsta? întrebă Allan.

— E Dan Waterman, lămuri maiorul solemn.

Dan Waterman! Allan îl fixă curios, căutând să-şi amintească de unde îl ştie. Văzuse adeseaori reprodus acest cap, în gazete. Waterman, marele financiar, magnatul cuprului şi al aurului! Câte trusturi a organizat el?

— Cine sunt ceilalţi?

— Nişte milionari obişnuiţi!

Aceşti mici şi obişnuiţi milionari formau un fel de escortă personală. Unul, mic şi gras, fu silit să alerge ca să ţie pas cu Waterman. Când au ajuns la garde-

robă, au dat la o parte pe slujbaşi şi au ajutat marelui milionar să-şi pună raglanul, prezentându-i pălăria şi bastonul. Waterman îşi încheiă foarte liniştit toţi nasturii raglanului, luă pălăria şi bastonul, şi plecă, fără să spună un cuvânt. Mai rar văzuse o scenă mai caraghioasă. Râdea din toată inima.

Maiorul Venable se aşeză tihnit într'un jilţ, îşi aprinse ţigara şi deschise stăvilarul amintirilor sale. Căci Dan Waterman făcea parte din generaţia sa şi-i cunoştea toată viaţa. A fost totdeauna acelaşi: autoritar, înfricoşător, fără milă, călcând în picioare pe orice protivnic. Cei mai puternici stăpâni ai metropolei tremurau sub privirea lui. Pe vremuri, lupta dintre dânsul şi primejdioşii săi concurenţi făcuse să se cutremure întreg Wall-Street-ul.

Maiorul povesti despre unul dintre aceşti concurenţi. A fost unul dintre regii tramvaielor. Lui îi datora bătrânul Wyman înavuţirea sa. Un prinţ printre financiarii politici; a stăpânit partidul democrat al statului New-York şi al Uniunii. Obişnuia să cheltuiască un milion de dolari pentru o singură campanie electorală. Când veneau şefii districtelor pentru plata alegerilor, găseau o masă lungă de 40 picioare, acoperită în întregime cu bancnote de câte 100 de dolari. Acest om ar fi fost cel mai bogat din America, dacă n'ar fi cheltuit atât de uşor pe cât câştiga de uşor. Avea cel mai vestit grajd de curse din Statele Unite şi locuinţa sa din

al Cincilea Bulevard trecea drept cel mai frumos palat italian din toată lumea. Maiorul mai povesti că un om ca acesta pierde cu desăvârşire orice noţiune despre preţul banului. Odată, veni la dânsul redactorul ziarelor sale, tocmai când mă poftise la masă.

— Avem nevoie de 8000 de dolari, spuse acesta. Dar d-voastră ne-aţi trimis un cec de 10 mii.

— Ştiu! răspunse nababul cu un zâmbet; dar îmi venea mai uşor să scriu zece decât opt! Bătrânul Waterman se pricepe să cheltuiască. Mi-a spus odată că-i trebue zilnic aproape cinci mii de dolari, afară de alte cheltueli neprevăzute!

Maiorul se întoarse deodată şi privi ţintă pe băiatul care adusese ţigările şi care asculta cu atenţie convorbirea, prefăcându-se că aşează gazetele:

— Hei! strigă maiorul. Ce-ţi trecu prin minte să asculţi ce vorbim noi? Ieşi afară, ticălosule!

XIII.

Sosi o invitaţie pentru weeckend-ul apropiat, din partea soţilor Lester Todd, la vila lor din New-Jersey.

Allan se înfundase din nou în actele sale, dar Oliver nu ştia ce-i mila:

— La dracu! Tot procesul? Vrei oare să te duci de râpă pentru un singur proces?

După cum spunea, aceşti Todd sunt o putere mondială în ce priveşte chestia asigurărilor. Orişicum, Allan nu trebuia să refuze invitaţia. Va veni Freddy Vandam, de asemeni Betty Wyman.

Astfel plecară împreună cu Alice într'un automobil particular la New-Jersey. Într'un palat, pe o colină, locuiau acei îngâmfaţi Lester Todd; pe celelalte coline locuiau, foarte retraşi, marii bogătaşi.

Această clică păru lui Allan mai uşuratecă decât toate celelalte, pe care le cunoscuse până atunci. Aci se mânca mai mult, se bea mai mult şi se flirta cu mai puţină stinghereală. Alice fu mult curtată. Toţi tinerii se îndrăgostiră de ea, dar mai cu seamă un tânăr, cu numele de Fayette, care din nenorocire, era însurat. Allan fu mai mult singur, căci Oliver vedea tot timpul

de domnişoara Betty Wyman. Amândoi obişnuiau să dispară între mese, astfel că Allan crezu că trebue să dea fratelui său câteva sfaturi părinteşti, în drumul spre casă.

— Suntem doar ca şi logodiţi! se desvinovăţi Oliver.

— Şi când crezi că o vei lua în căsătorie?

— Dumnezeu ştie! Bătrânul nu i-ar da nici un cent zestre.

— Şi tu n'ai fi în stare s'o întreţii?

— Eu? Doamne, Dumnezeule! Crezi tu că Betty Wyman ar putea să ducă o viaţă săracăcioasă?

— Ai întrebat-o?

— Nici prin minte nu-mi trece să-i pun această întrebare: n'am chef să trăiesc într'o colibă cu o fată crescută într'un palat.

— Şi de fapt ce aşteptaţi?

— Betty are o mătuşă bogată, internată la ospiciu. Afară de aceasta, câştig şi eu destul de bine: bătrânul se va muia. In răstimp, ne mulţumim cu ce se poate.

— Nu prea eşti îndrăgostit! zise Allan. Frate-său răspunse bucuros că amândurora le ajunge „gradul" lor de dragoste. Apoi adăogă îndată: — Şi acum te vei cufunda iar în cărţile tale. Totuşi, îmi vei dărui o seară în săptămâna aceasta, pentru un prânz însemnat.

— Ce fel de prânz?

— Acum nu pot să-ţi spun. Nu trebue să uiţi cumva

că săptămâna viitoare e Crăciunul. In zilele acelea n'o să te lăsăm să lucrezi.

— E cu neputinţă!

— E singurul lucru ce se poate. Am primit o invitaţie pentru tine din partea Eldrigei Devon.

— Pentru toată săptămâna?

— Da! pentru toată săptămâna. E grozav de important. Doamna Winnie ne va duce cu maşina ei şi vei avea prilejul să faci o mulţime de cunoştinţe de seamă.

— Oliver, nu pot să pierd atât de multă vreme! se împotrivi Allan cu desnădejde; dar frate-său nu-i dădu răgaz: nu poate să refuze o invitaţie a Eldrigei Devon de a petrece Crăciunul la ea.

Când Allan sosi la birou, găsi un dosar dela domnul Hasbrook: câteva mii de pagini, în care era redactat tot materialul pentru proces. Acea lucrare trebue să fi costat cel puţin 1500 de dolari. Allan se uită uimit la paginile acelea scrise la maşină.

Bineînţeles că putea să petreacă sărbătorile Crăciunului, dacă clientul său îi uşurează astfel munca! Se simţea aproape jignit: se părea că în tot procesul acela, el va avea rolul omului de pae. După o convorbire telefonică cu domnul Hasbrook, Allan primi invitaţia.

După amiază, Oliver veni în biroul lui Allan, şi-l înştiinţă că în seara următoare va trebui să cineze cu Jack Evan, directorul unui mare număr de căi ferate din Apus.

— Sunt oameni curioşi; au o avere imensă. Iţi voi lămuri totul...

Insă Allan avu lămurirea din alt izvor. Şi anume, doamna Winnie veni la birou şi-i ceru sfatul cu privire la o moştenire. După ce sfârşiră de discutat chestia aceea, ea îl pofti să cineze la dânsa, dar Allan se scuză spunându-i că e poftit la Jack Evan.

— Ah! râse doamna Winnie. Acolo te duce Oliver? Ai să vezi ceva comic. O, Doamne!

— Cunoaşteţi pe oamenii aceia?

— Nu! Nimeni nu-i cunoaşte, dar toţi ştiu ce fac ei. Soţul meu se întâlneşte cu dânsul pentru afaceri şi-l socoteşte un om cum se cade. Dar familia!

— Din cine se compune familia?

— Din bătrână, două fete şi un fiu. Fiul lucrează în uzinele tatălui său; dar cu fetele nu se prea împacă bătrânul; le-a trimes într'un pension. Sunt cele mai învăţate, cele mai bine crescute exemplare omeneşti ce se pot închipui.

— Şi ce vrea Oliver cu oamenii ăştia?

— Nu vrea nimic, dar ei vor ceva dela dânsul. Sunt nişte ambiţioşi fără pereche. Vor să pătrundă cu orice preţ în lumea bună.

— Vreţi să spuneţi oare, că-l plătesc pe Oliver pentru asta?

— Nu ştiu! Doamna Winnie râse. Intreabă-l pe Olie.

Evanii sunt totdeauna înconjuraţi de fraţii mai mici ai bogaţilor, cari sunt în goană după pradă.

O expresie de mâhnire întunecă faţa lui Allan. Doamna Winnie îi întinse mâna:

— Ah! îmi pare rău, te-am supărat.

— Nu, nu m'aţi supărat, dar sunt îngrijorat de fratemeu.

— De ce?

— Are totdeauna mulţi bani şi nu ştiu ce înseamnă asta.

Doamna Winnie îl privi mai multă vreme în tăcere, apoi îl întrebă:

— Dar n'a avut Oliver bani şi când a venit la New-York?

— Nu aşa de mulţi.

După o pauză, doamna Winnie reluă:

— Atunci, a fost foarte dibaci. Credeam cu toţii că e foarte bogat. Ştii că d-ta ai altă concepţie despre bani decât noi?

— Ce vreţi să spuneţi?

— D-ta priveşti banii după o concepţie cu totul demodată; pentru d-ta, banii înseamnă ceva ce trebue să-ţi câştigi tu însuţi, înseamnă o dovadă a destoiniciei tale de producere. Noi gândim cu totul altfel. Nimeni dintre noi nu şi-a câştigat singur averea: e proprietatea noastră şi atâta tot. Şi nici prin minte nu ne trece să cerem cu-

noscuţilor noştri să-şi agonisească ei singuri averea: trebue s'o aibe, asta e lucru de căpetenie.

Doamna Winnie tăcu şi căzu pe gânduri. După un timp urmă:

— Evanii erau înainte mai caraghioşi decât acum. Când au venit anul trecut la New-York, erau îngrozitori. Aveau un secretar particular, un englez, cel mai tânăr fiu al unei familii aristocratice în decadenţă. Tânărul şedea la masă şi dicta regulele următoare: „Linguriţa pentru îngheţată trebue să fie aşezată la dreapta, domnişoara Mary. — Nu se cere de două ori supă, domnule Robert. — Domnişoară Ana, când mănânci supa, trebue să ridici lingura mai sus".

— Mi-e milă de bieţii oameni! zise Allan.

— Nu trebue să-i compătimeşti: vor avea ceeace-şi doresc. Au bani, au călătorit în străinătate — învaţă jocul. Afară de acestea, ştiu dela cineva că bătrânul Evan a ajuns şi în Răsărit o personalitate de seamă: nimeni nu va îndrăzni să-i jignească...

Pe când Allan se îmbrăca pentru cină, Oliver intră în odaia sa. Allan îl întrebă:

— Incerci să-i introduci pe Evani în societate?

— Cine ţi-a vorbit despre ei?

— Doamna Winnie.

— Ce ţi-a spus?

Allan repetă cele auzite şi Oliver clătină din cap, mulţumit:

— Ii ajut puţin, răspunse dânsul.

— In ce chip?

— Intâi de toate, dându-le sfaturi. Le spun unde să meargă şi cum să se îmbrace. Când au venit la New-York, se îmbrăcau ca nişte papagali. Dar, înainte de toate — Oliver râse — nu fac glume pe socoteala lor; iar când alţii îşi bat joc de dânşii, eu le atrag atenţia că Evanii îşi vor atinge scopul şi vor ajunge apoi, fără doar şi poate, duşmanii lor cei mai de temut.

— Şi pentru asta te plătesc?

— Fireşte, tu numeşti aceasta „plată". Bătrânul îmi face parte de câteva acţiuni.

— Iţi dă acţiuni?

Oliver îl lămuri. E vorba de un obiceiu ce se practică în unele cercuri din societate, ai cărei membri nu sunt siliţi să câştige bani. Favorizatul nu se expune nici unei primejdii. Protectorul cumpără de formă, acţiuni pentru dânsul. Dacă acţiunile se urcă, îi trimite un cec asupra câştigului brut. In felul acesta se plătesc în lumea mare toate bacşişurile. Aceasta se întâmplă mai cu seamă la ziarişti — de a căror bună părere e nevoe în privinţa acestor aşa zise acţiuni — sau la oamenii politici, la legiuitori, al căror cuvânt ar putea fi de folos.

— Familia Evan ar dori grozav s'o introduc la Robbie Walling. Dacă izbutesc, încasez o jumătate de milion.

Allan pricepu. *Aşa dar, în felul acesta* se lucrează! Era atât de uşor să plăteşti 30 mii de dolari pentru chirie şi să cheltueşti tot atâta pentru îmbrăcăminte. Nu-i

de mirare că el spunea că e mult mai folositor să-ţi petreci Crăciunul la Eldrige Devon decât să stai să studiezi dosarele procesului!

Familia Evan locuia pe Riverside Drive şi Allan se miră când zări în întunerec clădirea ce se înălţa semeaţă. Era înaltă şi mare ca o închisoare. Tot ce-şi putea dori snobismul ariviştilor, se găsea acolo: marmoră, aur, maeştri vechi, goblenuri flamande, lachei în pantaloni roşii. Allan făcu apoi cunoştinţă cu familia: Jack Evan, un bărbat înalt, spătos, osos, cu faţa zbârcită şi mustaţă cărunţă; doamna Evan, mică şi rotundă, cu faţa blândă şi fără prea multe diamante; domnişoarele Evan subţirele, impunătoare şi elegante.

„Se prezintă foarte bine, îşi zise Allan. Dar n'ar trebui să deschidă gura. Cum încep să vorbească, vezi îndată că Jack Evan a fost miner, nevastă-sa bucătăreasă, iar Ana şi Mary au glas urât şi nici un gest al lor nu e simplu şi firesc".

Se îndreptară spre imensa sufragerie în stil Henry II, unde masa pusă pentru şase persoane făcea impresia unei jucării. Şi deodată Allan pricepu ce însemna pentru aceşti oameni „a nu fi în societate". Aveau o sufragerie Henry II, saloane Louis XVI, Louis XIV, biblioteci — şi toate sălile acelea stăteau goale! Trăiau în această locuinţă înconjuraţi de o ceată de servitori cari — o ştiau prea bine — îi dispreţuiau, bătându-şi joc de ei. Şi în lumea „bună" nu întâlneau decât dispreţ şi trufie. In-

treaga societate cu tovarăşii ei — lingăi, imitatori şi adoratori — râdeau de ei. Totuşi, îi ţineau piept şi, cu sabia în mână, îi declarară războiu.

Allan examină pe cei patru şi se întrebă care dintr'ânşii înfăţişează forţa motrice. Nu Evan, al cărui obraz şi fel de a vorbi îţi amintea numai decât faţa minerului, cu fumul din mine şi mirosul de untură încinsă. Omul acela a trăit 17 ani în pustietăţi şi sălbăticie; natura îşi lăsase patina. Bătrânul se simţea în tot timpul mesei foarte încurcăt. Când recunoscu mai târziu că Allan nu vrea să-l exploateze şi nici să se lase mituit, începu să-şi deschidă inima. Evan s'a agăţat de o mină, a cumpărat toate căile ferate din jurul ei — şi a învins pe duşmanii cari voiau să-l sdrobească. A venit în Wall-Street să lupte cu toţi aceia cari încercau să-l ruineze. Dar acest vajnic luptător păstrase o inimă simţitoare şi bună; nu putea să vadă sărăcia. In tocul revolverului, ce-l purta la şold, Evan avea bancnote de câte 1000 de dolari şi el era gata oricând să scoată una, când vedea nevoia şi lipsurile.

Bătrânul povesti cu tristeţe că femeile vor cu tot dinadinsul să facă parte din lumea bună. E o nenorocire când ajungi prea târziu bogat şi când soţia şi fiicele n'au nimic de făcut. De fapt, doamna Evan, Sarah, n'avea nici un fel de ambiţie. Ca şi dânsul, doamna Evan se simţi atrasă de Allan, care-i insufla încredere şi, la a doua vizită, îi spuse tot ce avea pe inimă. Ii făceau bine

aceste destăinuiri, căci se simţea foarte stingheră şi suferea mult.

— Nu vreau să intru în lumea aleasă! se plângea dânsa, dar fetele ţin morţiş. Mai cu seamă Ana.

Mânioasă, Sarah lămuri că Jack Evan e tot atât de bun ca şi ceilalţi oameni din New-York şi aceştia ar trebui s'o recunoască. Dacă s'ar întâmpla aceasta, ei i-ar plăcea să stea acasă şi să dreagă ciorapii bărbatului. Povestea lucruri ciudate, întâmplate în „înălţarea" lor spre lumea mare. O doamnă din aristocraţie îi poftise la cină. In timpul mesei, unul dintre comeseni admiră inelul de 30 mii de dolari, pe care doamna Evan îl purta în deget; dânsa îl scoase, îl dădu mai departe — şi deodată inelul pieri fără urmă. Altă doamnă din „lumea bună" o pofti odată la bridge. Deşi Sarah nu jucă aproape deloc, gazda îi spuse că a pierdut o mie de dolari. Şi marea Lady Stonebridge i-a spus că e gata s'o introducă în cea mai aleasă societate, dar trebue să se îndatoreze să piardă mereu la bridge.

Aşa dar, forţa motrice a familiei nu putea fi decât domnişoarele Evan, mai cu seamă fiica mai mare, Ana. Era rece ca un sloi de ghiaţă, fără milă faţă de ceilalţi. Tatăl ei muncise 17 ani dearândul scormonind şi săpând în măruntaiele pământului; dânsa ar fi în stare să atace zi de zi meterezele şi zidurile lumii mari, spre a găsi o spărtură de intrare.

Ea se purta cu Allan într'un chip nespus de respingător. Ştia că mama ei se destăinuise lui Allan. In schimb,

Oliver ajunsese confidentul ei. Oliver spunea fratelui cum plănuia această fată, cum scormonea, cum trăgea sforile şi cum venea în fiecare săptămână cu alte planuri. Cumpărase pe câţiva bărbaţi distinşi şi, studiind pe fiecare în parte, le cunoscu slăbiciunile, pe cari le folosea apoi în folosul ei. Mai târziu, Allan se gândi zâmbind la această luptă; căci veni ziua când ziarele publicară reportagii telegrafice despre toaletele ducesei de Arden, născută Evan, care se arătă ca o rază strălucitoare pe cerul înaltei societăţi din Londra.

XIV.

Intr'o dimineaţă, pe când Allan lua dejunul, Oliver telefonă ca să-i spună că va veni să-l ia în cartierul de jos. Allan ştia că trebue să fie vorba de ceva foarte însemnat ca frate-său să se trezească atât de dimineaţă. Luară o maşină şi se îndreptară spre sudul oraşului. Pe drum, Oliver îi lămuri chestia. Nu-i putea spune prea multe, deoarece era vorba de ceva confidenţial şi făgăduise discreţie absolută. In toată ţara erau iniţiate doar patru persoane. Era un noroc, cum nu se iveşte decât o singură dată în viaţă; un noroc care va mai ţine doar 4—5 ceasuri. Oliver îşi încercase norocul de câteva ori, folosindu-se de astfel de prilejuri fericite şi dacă nu câştigase de fiecare dată milioane, aceasta se datora faptului că niciodată nu avusese destui bani. Fratele trebue să-i dea crezare şi să-l lase să lucreze.

— Ce vrei dela mine? îl întrebă Allan cu seriozitate.

— Să-mi dai tot ce ai şi eu îţi voi cumpăra acţiuni.

— Prin strigare?

— Firește!

Oliver văzu cum frate-său se încruntă şi se grăbi să

adaoge: — Înţelege-mă, am primit informaţiuni; ştiu bine ce se va întâmpla azi cu anumite acţiuni.

— In asemenea împrejurări se poate înşela şi omul cel mai inteligent.

— Dar aci e un caz cu totul special; e vorba de nişte acţiuni care vor scădea în urma unor anumite presiuni.

— Şi de unde ştii că omul care va face acele presiuni nu minte?

— Informaţiunile mele nu vin din partea aceluia, ci dela cineva care are altfel de interese şi care, ca şi mine, vrea să câştige în această afacere.

— Cu alte cuvinte: ai furat informaţii?

— Tot ce există în Wall-Street e furat, răspunse Oliver scurt.

— Nu pricep, spuse Allan după o tăcere mai lungă. Cum poţi fii atât de sigur? E foarte uşor să crezi că poţi controla anumite acţiuni şi totuşi să te înşeli.

Oliver râse.

— Vorbeşti ca un copil! Să zicem că eu aşi avea controlul absolut asupra unei corporaţii, şi că aş abuza de aceasta pentru jocul meu de bursă. N'aş şti oare ce soartă vor avea acele acţiuni?

— Da! răspunse Allan şovăitor. Dacă ar fi cu putinţă aşa ceva...?

— *Dacă* ar fi cu putinţă! Şi să zicem mai departe că eu aş avea un om de încredere — să zicem un secretar — pe care l'aş plăti cu 20 de mii de dolari pe an şi el, văzând putinţa de a câştiga într'un sfert de ceas 100 de mii de dolari, n'ar încerca oare?

— Se prea poate. Dar ce legătură ai tu cu asta?

— Omul acela ar avea nevoie de capital, nu-i aşa? Şi toţi ochii din Wall-Street ar fi aţintiţi asupra lui. De unde ar putea avea în cazul acesta capitalul? Nu-i oare foarte firesc să caute pe cineva, care vine în lumea mare şi cunoaşte destui oameni cari să dea bani-ghiaţă?

Allan căzu pe gânduri; apoi reluă răspicat:

— Înţeleg...

Privi pe Oliver şi adăogă cu adâncă seriozitate:

— Încă ceva...

— Nu mai întreba: mi-am dat cuvântul...

— Trebue să-mi mai spui un singur lucru: ştie Robbie Walling de toată treaba asta?

— Nu! fu răspunsul.

Dar Allan îşi cunoştea bine fratele şi citi în ochii săi. Ştia că mintea. Deslegase în cele din urmă enigma lui Oliver!

Allan simţea că se află la o răspântie. Afacerea aceasta nu-i era pe plac; nu venise la New-York ca să speculeze la bursă. Dar îi venea greu s'o spună. Cum putea să ia în maşină, în câteva minute, o hotărâre? Oliver plătise până acum toate conturile familiei, ajutase pe frate-său în orice împrejurări şi acum, în această clipă critică, să-l părăsească şi să-i spună: jocul tău îmi dă mult de bănuit, toată viaţa ta nu-mi place. E grozav de chinuitor să ai principii de morală mai straşnice decât prietenii tăi. Dacă refuză cererea fratelui său, trebue să

rupă cu desăvârşire cu dânsul, cu toată lumea din care face parte. Chiar înainte cu câteva zile, i se păru că cei cincizeci de mii de dolari reprezintă o sumă formidabilă; acum ştia că va trebui să câştige multe onorarii ca acesta, spre a urma viaţa pe care-o începuse la New-York. Ispita puse stăpânire pe dânsul: viaţa e o luptă, care trebue dusă în felul acesta. Dacă nu se foloseşte de acest prilej, se vor folosi alţii: el le va înfăţişa-o pe tavă. Şi oare nu va încerca orice om deştept să răpească măcar o parte din prada acelui puternic necunoscut, care manipulează acţiunile? Allan simţi cum îi slăbeşte orice putere de împotrivire.

— Oliver, ar trebui să am date mai amănunţite, ca să pot judeca chestiunea.

— N'ai înţelege nimic, chiar dacă ţi-aşi spune mai mult. Trebue să mă crezi pe cuvânt. Ştiu că e vorba de ceva absolut sigur.

Oliver îşi descheiă pardesiul, scoase câteva hârtii şi înmână lui Allan o telegramă. Fusese trimisă din Chicago şi suna:

„Mosafirul aşteptat imediat. Henry".

— Aceasta înseamnă: „Cumpăraţi dinineaţa Transcontinental!"

— Omul e aşa dar din Chicago? se interesă Allan.

— Nu! Telegrama a fost trimeasă de soţia sa.

Mai discutară câtva timp până când Oliver convinse

în sfârşit pe fratele său să-i dea cele cincizeci de mii de dolari ai săi, precum şi restul de zece mii de dolari din averea familiei.

Ambii fraţi ridicară sumele la băncile respective. Apoi se îndreptară pe jos spre Wall-Street.

— Unde locuesc misiţii tăi? întrebă Allan.

— N'am misiţi, cel puţin nu pentru astfel de afaceri.

Se opriră în faţa unei clădiri monumentale.

— Aci sunt birourile lui Hammond şi Streeter, în etajul II pe stânga. Cere să vorbeşti cu un reprezentant al firmei. Dă-ţi un nume fals...

— Cum! strigă Allan speriat.

— Desigur! Doar nu vei spune adevăratul tău nume. Ce-ţi pasă?

— Nu mi-am închipuit niciodată să fac...

Oliver ridică din umeri.

— Atunci spune doar, că nu vrei să-ţi dai numele. E o firmă dubioasă şi nu se va sinchisi.

— Ce să cumpăr?

— Zece mii de acţiuni Transcontinental la preţul de deschidere. Spune că vei telefona când să le vândă.

Allan îşi muşcă buzele şi se supuse fratelui său. Fu condus în biroul domnului Streeter, un om prietenos cu părul cărunt. Allan se prezentă ca un străin, care ar dori să cumpere acţiuni.

— Numele d-voastră, vă rog? întrebă domnul Streeter.

— N'aş dori să-mi dau numele.

Domnul Streeter lăsă condeiul din mână:

— Nu vreţi să-mi spuneţi numele?

— Nu!

— Dar... nu înţeleg bine...

— Sunt aci străin şi nu sunt obişnuit să speculez. Mi-ar fi foarte plăcut, să nu fiu silit să vă spun numele meu.

Domnul Streeter îl cercetă cu atenţie.

— De unde veniţi?

— Din Mississippi.

— Aveţi locuinţă la New-York?

— Locuiesc la hotel.

— Trebue să-mi declaraţi un nume oarecare.

— Oricare ar fi? să spunem: Smith, John Smith.

— Nu obişnuim să facem astfel de afaceri, spuse remizierul. Clienţii noştri trebue să ne fie recomandaţi. Sunt anumite reguli la bursă.

— Imi pare rău. Voiam să plătesc bani peşin.

— Câte acţiuni doriţi să cumpăraţi?

— Zece mii.

Domnul Streeter îl privi cu atenţie: Un ordin mare. Allan tăcu.

— Şi ce doriţi să cumpăraţi? urmă remizierul.

— „Transcontinental".

— Hm!... Da,... vom încerca să vă servim. Dar trebue să priviţi chestiunea ca fiind strict...

— Confidenţială. Se înţelege!

Afacerea se făcu. Se iscăliră hârtiile şi domnul Streeter luă în primire cele şase hârtii noui, fâşâitoare, de câte zece mii de dolari. Petrecu pe Allan la uşă, şi-i spuse prietenos:

— Sper că sunteţi bine iniţiat. Aţi fost bine sfătuit? Cât ne priveşte pe noi, ne aşteptăm la o scădere la Transcontinental; chestia se prezintă cam misterioasă.

Deşi ştia că nimic din tot ce spunea nu era adevărat, Allan fu totuşi cuprins de o uşoară teamă. Dar răspunse cu nepăsare că trebue să rişte. Apoi luă loc în sala de aşteptare, care părea o sală de şedinţe; pretutindeni se aflau jilţuri în faţa unor mari tabele negre. Iniţialele celor mai însemnate acţiuni, precum şi preţurile precedente de închidere erau scrise pe cartele verzi, ataşate la aceste tabele. De o parte se afla aparatul lângă care aşteptau doi funcţionari. In sală şedeau vreo treizeci de persoane. Allan le privea cu interes şi se simţea ruşinat că se molipsise ca şi ei de frigurile speculaţiei la bursă. Fiori reci îi treceau prin spate; mâinile îi erau îngheţate. Aţinti ca vrăjit cifrele depe cartele; ele însemnau o uriaşă şi de necontrolat putere nemiloasă, nimicitoare ca fulgerul sau ca un vârtej. Şi el se dăduse pradă acestei puteri: „Tr. C. $59^{5}/_{8}$" citi dânsul pe o cartelă. Dacă aceste cifre vor scădea la 53 în timpul zilei, va pierde ultimul cent din cei şasezeci de mii dolari!

Se făcu zece. Deschiderea bursei! Aparatul începu

tictacul său. Când Oliver apăru după o jumătate ceas, „Transcontinental" stătea tot la $59^{5}/_{8}$.

— Bine! spuse dânsul. Ne vine timpul după amiază.

— Dar dacă ne ruinăm până atunci?

— Nu se poate! Se va negocia toată dimineaţa.

Mai rămaseră împreună, nervoşi şi neliniştiţi. Oliver propuse apoi o plimbare prin Wall-Street. Mergeau agale pe străzi. După ce au trecut pe lângă diverse bănci, au ajuns la Bursă, o monumentală clădire albă în stil grecesc.

Jos, în arenă, despărţiţi prin cordoane de frânghii, oamenii se îngrămădeau năvalnic, se frământau strigând tare. Acolo se putea cumpăra şi vinde acţiuni sau hârtii dubioase, cari nu cotau la bursă. Fie că ploua sau era vreme frumoasă, arena era plină de oameni. Prin ferestrele caselor vecine megafoanele urlau cursurile; la unele ferestre, oamenii îşi făceau semne cu degetele, în graiul surdomuţilor. Ca să fie deosebiţi cu uşurinţă, mijlocitorii purtau pălării pestriţe. Pretutindeni domnea atmosfera speculaţiei: priviri neliniştite, arse de friguri, mişcări nervoase, agitate, gesturi repezite, expresii pline de îngrijorare. Căci în jocul acesta stăteau faţă în faţă un ins contra celuilalt, iar soarta lor era dinainte pecetluită — astfel că nouă zecimi din aceşti oameni erau osândiţi la pieire. Allan privea din galerie în sala Bursei. Parchetul era acoperit cu hârtii rupte; sala răsuna de stri-

găte. O mulţime de două mii de oameni gâfâia, mugea, dădea din mâini.

Deodată părea că un vârtej grozav o cuprinsese; toţi se agitau ca nişte diavoli, urlau, ţipau, alergau, se înghesuiau într'o singură direcţie, rupându-şi hainele în învălmăşeală.

Privitorul se cutremura: oamenii aceia păreau jertfele unei ciudate şi îngrozitoare vrăji, care îi silea să lupte şi să se chinuiască până ce albeau şi se sleiau de puteri. Dar Allan, care mizase el însuşi tot avutul său pe „Transcontinental", simţea nedesluşit toate acestea; şi dânsul îşi vânduse sufletul acestei puteri de vrajă; şi el nădăjduia, se temea şi suferea împreună cu mulţimea furioasă. Deodată toţi năvăliră spre tabela lui „Transcontinental".

— Se întâmplă ceva acolo! îi şopti cineva la ureche.

De sus, din galerie, nu se puteau vedea cifrele. Chiar şi Oliver ajunse nervos; jocul era primejdioas; putea să se întâmple ceva neprevăzut... Fraţii alergară spre biroul primului remizier. „Transcontinental" cota 60.

La prânz, acţiunile se urcară la 61. Se cereau mult. Urcară cu încă trei optimi, apoi cu încă un sfert. Allan auzi pe cineva întrebând:

— Dar ce înseamnă asta?

— Dumnezeu ştie! fu răspunsul; însă Oliver şopti fratelui său:

— Eu ştiu ce înseamnă! Cei de-acolo, de jos, cumpără.

Orişicum, părea că unul cumpăra nebuneşte.

Aparatul înregistrator neglijă toate celelalte acţiuni, ocupându-se numai de „Transcontinental". După o scurtă pauză, acţiunile se urcară la 66. Allan voia să vândă şi să bage câştigul în buzunar; dar Oliver îl ţinu de braţ.

— Nu! Incă nu! Incă nu!

Unii dintre cei de faţă se duseră să ia masa, dar fraţii Montague nu simţeau încă nevoia să mănânce. Au rămas şi au discutat toate probabilităţile. Mai era încă teama că această chestie putea să ia o întorsătură neaşteptată, să dea greş şi câştigul lor s'ar topi ca zăpada la soare. Oliver tremura ca varga, dar nu voia să-şi părăsească locul:

— Nu trebue să pierdem curajul!

Era ora 2. Acum venea furtuna. Aparatul se mişca ameţitor de iute: „Transcontinental" câştigă un punct, două, zece. In biroul remizierului se iscă o turburare îndrăcită, ce se răspândi în oraş, în ţară, în toată lumea. Dintr'o cabină interioară se auzea un glas la telefon:

— Pentru Dumnezeu, nu puteţi afla ce s'a întâmplat?

După câteva clipe, un om cu privirea sălbatecă, înnebunită, se prăvăli în sală, zbierând:

— Directorii au hotărît un dividend de 12 procente pe an şi un dividend special de 2 procente!

Oliver apucă pe frate-său de braţ şi-l trase spre uşă.

— Repede, la remizierul tău! Vinde! Vinde!

Apoi se grăbi să ajungă acasă.

***

La 3 după amiază, Oliver veni să-l ia pe frate-său. Gâfâia. Părul îi era sburlit şi hainele boţite.

Dar şi Allan se simţea obosit, istovit.

— La ce preţ le-ai vândut? întrebă Oliver.

— La $78^{3}/_{8}$.

— Eu am primit $^{5}/_{8}$.

Trebuiau să încaseze banii a doua zi. Allan socoti câştigul său brut la un sfert de milion. Din aceştia se scădeau 20 mii de dolari pentru necunoscutul dela care venea informaţia; restul însemna leafa unei munci de şase ceasuri. Oliver câştigase aproape îndoit. Când plecară spre casă, discutând în şoaptă întâmplările zilei, Oliver se bătu cu pumnul pe genunchi:

— Dumnezeule, dacă n'aş fi fost prost şi aş fi ştiut să fac economie, aş fi câştigat un milion.

XV.

După asemenea izbândă, Allan se simţea foarte voios pentru sărbătorile Crăciunului, pentru muzică, danţ şi tot ce poate da vieţii frumuseţe şi fericire. La acestea din urmă contribuia fără îndoială şi doamna Winnie într'un mantou alb de hermină, cu obrajii rozi şi cu ochii scânteietori. Dânsa luă pe fraţii Montague în minunatul ei automobil de turism, ce sămăna cu un mic hotel ambulant; avea jeţuri, un pupitru de scris, un spălător, paturi de dormit şi era luminat de un candelabru strălucitor. Automobilul fusese fabricat anume pentru doamna Winnie şi costase treizeci de mii de dolari. Mergeau fără să simtă oboseala, alunecând pe lângă case frumoase, spre Albany. Sburau dinaintea ochilor vile minunate, lacuri, păduri, grădini, sere. Tot oraşul era înconjurat pe o întindere de multe mile de acele ferme. Erau ale unor bogătaşi cari nu aveau nicio treabă şi cari îşi făceau de lucru schimbând în fiecare an înfăţişarea moşiilor, înghebând lacuri artificiale, pe cari le uscau în anul următor ca să facă loc unei alte toane.

La o asemenea moşie locuia moştenitorul neamului Devon. Vărul său se statornicise în Europa, sub cuvânt că un gentleman nu poate să se simtă bine în America.

Credincioşi datinei familiei, Devonii cumpărau mereu pământ. Ca directori ai căilor ferate, în strânse legături cu toţi politicianii metropolei, ei aflau la timp ce se plănuia. Dacă trebuia construit un nou metropolitan, terenul se afla numai în mâinile familiei Devon; cei cari se mutau într'un cartier nou erau siliţi să cumpere sau să închirieze locuinţele dela Devoni. Familia avea şi un mare număr de hoteluri, precum şi case-block şi cârciumi în „slums"[1]). Nici nu ştiau exact ce aveau, ce se afla pe proprietăţile lor, cine locuia în palatele lor din străinătate; dar aparatele de strâns chiriile, instalate în birourile lor, lucrau necontenit, sdrobind pe oamenii umili.

Allan întâlni o mulţime de cunoscuţi la moşia soţilor Devon, în Hudson Cliff. Crăciunul fu sărbătorit cu pompa obişnuită. In seara de Crăciun se dădu un bal costumat, însă cei mai mulţi dintre oaspeţi jucau bridge. Allan avu prilejul să cunoască un ciudat fenomen social, cel mai caracteristic şi mai curios din câte văzuse până atunci. Jocul de cărţi a ajuns o molimă, care molipsea pe toată lumea. Bridge-ul a înlăturat orice convorbire, orice altă plăcere; primejdia ameninţa să nimicească obişnuita bună cuviinţă şi să prefacă pe oamenii cei mai cumsecade în nişte cartofori de rând. Aşa spunea cel puţin doamna Billy Alden, iar Allan recunoscu că dânsa e cea mai în măsură să judece acest lucru, deoarece juca

1) Cartierele periferice ale unui mare oraş, locuite de muncitori şi lume nevoiaşă *(N. tr.)*

într'una bridge. Doamna Alden nu putea suferi pe doamna Devon şi întrebă pe Allan de ce se ia după ea. Pe lângă atâtea alte neajunsuri, bridge-ul era o plăcere foarte costisitoare: puteai să câştigi, dar tot atât de uşor puteai să pierzi câteva mii de dolari. Cei cari nu jucau, nu mai erau poftiţi. Astfel se întâmpla ca fetele să amaneteze argintăria familiei sau s'o vândă ca să-şi plătească datoriile la cărţi. Femei, cari veneau în lumea cea mai aleasă, trăiau din joc de cărţi; amfitrioanele invitau musafirii ca să-i jefuiască. Allan rămase încremenit când doamna Winnie şi Oliver îl înştiinţă să nu joace cu o doamnă din aristocraţie, care se afla printre oaspeţii Devon-ilor: era o cunoscută măsluitoare.

***

Doamna Winnie vedea numai de Allan în tot timpul celor zece zile pe care le-au petrecut împreună la moşia soţilor Devon. Dar de multe ori Allan nu mai avea răbdare pentru doamna Winnie.

Intr'o zi se furişă îndată după „lunch" şi plecă să se plimbe. Noaptea ninsese şi zăpada strălucea ca diamantele în razele de soare. Aerul era curat şi rece. Allan îl sorbea cu nesaţ, hoinărind pe câmpie. Ajunse într'o pădure. Pe piscuri se deslănţuise o furtună puternică. Râul curgea în valuri spumegânde. Dintr'un loc mai împădurit răsună un zgomot înfundat, apoi urmă o lovitură greoaie care părea că sgudue pământul. Intoarse capul; deacurmezişul şoselei se afla ceva care sămăna c'un pu-

ternic trunchiu de copac, ce zăcea la pământ. Se apropiă şi văzu lângă piciorul copacului două roţi care păreau că ieşeau din pământ: un enorm automobil de turism se ciocnise la o curbă neaşteptată de piedica ce-i sta în cale şi se răsturnase. Allan se speriă grozav: sub maşină zăcea un om cu coşul pieptului sfărâmat şi cu ochii holbaţi. Din cealaltă parte se auzeau gemete slabe. In şanţ se mai afla un om. Allan se repezi şi-l ridică. Era un bătrân, alb ca varul, cu o rană la frunte. Allan îl sprijini de marginea şanţului şi omul deschise ochii:

— Whisky!

Allan îi răspunse că n'are whisky, dar străinul îi spuse că în maşină va găsi o sticlă. Allan i-o aduse. După ce bătrânul sorbi câteva înghiţituri, îşi reveni şi se învioră. Lui Allan îi se părea că mai văzuse undeva acele trăsături, dar nu putea să-şi aducă aminte unde.

— Cine mai era în maşină? întrebă Allan.

— O singură persoană.

Era şoferul care murise.

Allan obloji rănile străinului, care gemea:

— S'a isprăvit cu mine, s'a isprăvit...

— Unde aveţi dureri?

— In tot trupul, peste tot... Inchise ochii şi căzu pe spate gemând: — Aduceţi un medic!

— Nu-i nicio locuinţă în apropiere; dar dacă aş fugi...

— Nu, nu! Nu mă lăsaţi singur. Ar putea veni cineva.

Ah! tâmpitul de şofer! I-am spus doar să meargă încet; dar aşa sunt toţi, vor să-şi arate dibăcia.

— Omul a murit! spuse Allan încet.

— A murit? gemu celălalt.

— Da! zace sub maşină.

Aproape înebunit, bătrânul holbă ochii, cuprins de groază. Apucă pe Allan de braţ:

— A murit! repetă dânsul. Dumnezeule! Putea să mi se întâmple şi mie!

Allan observă că bătrânul tremură din tot corpul şi bănui că e mai mult speriat decât rănit. Această bănuială îi fu întărită, când străinul se îndoi din şale şi, gâfâind, cu ochii rătăciţi, întrebă pe Allan:

— Ştiţi oare ce înseamnă moartea? Să-ţi fie mereu frică de moarte? Nu, nu! Nu vă puteţi închipui, nu puteţi şti. Numai eu singur ştiu. Inchipuiţi-vă că, de zece ani încoace, n'am avut o singură clipă de răgaz: mereu mă tem de moarte. Mă urmăreşte zi şi noapte. Nu-mi dă pace. Şi deodată îmi sare în spate, cum s'a întâmplat acum. Când scap, aud moartea râzând a batjocură; ştie că tot nu-i pot scăpa.

Bătrânul începu să plângă şi se agăţă ca un copil fricos de braţul lui Allan.

— Da, acesta e adevărul adevărat. N'am vorbit cu nimeni despre asta. Am căutat să ascund această groază, pentru că ar râde de mine acei cari spun că nu se tem de moarte. Dar noaptea, când sunt treaz, o văd şezând

ca un duh rău la căpătâiul patului meu. Imi ascult bătăile inimii, simt cât de slab e pulsul, cât de înspăimântător e să depinzi de ceva atât de fatal. Nu cunoşti starea aceasta?

Allan clătină din cap.

— Eşti tânăr, sănătos. Toţi oamenii, afară de mine, sunt sănătoşi. Şi toţi oamenii mă urăsc. In toată lumea aceasta n'am un singur prieten.

Glasul străinului se făcea mai limpede, mai puternic:

— Acesta e adevărul curat. Nu mai pot! Şi eu am fost odată tânăr şi voinic, şi-mi spuneam: Trebue să câştig mulţi bani, să fac avere mare ca s'ajung stăpânul celorlalţi oameni. Am fost un nerod; am uitat de sănătate. Acum nu-mi mai ajută nici toată averea din lume; aş da zece milioane de dolari, ca s'am corpul la fel ca toţi ceilalţi. Şi ce am? Asta! Asta!

Se bătu cu pumnul în piept: — Priveşte trupul acesta! Cu acesta trebue să trăiesc! Nu poate mistui hrana, nu se poate încălzi. V'ar plăcea să staţi toată noaptea treaz, să simţiţi cum vă putrezesc dinţii, cum vă cade părul şi să nu puteţi face nimic? Să fii bătrân, sleit, urât de toţi! Toţi aşteaptă să mor, să nu le mai încurc drumul. Medicii sunt nişte şarlatani; ei ştiu că-mi pot ajuta, dar vor să încaseze onorarii mari. De ce trebue să mi se întâmple tocmai mie toate acestea? Vreau să fiu ca toţi oamenii, vreau să trăiesc. Aşa, sunt ca unul pe care-l pândeşte o haită de lupi flămânzi. Acum ştiu ce înseamnă

viaţa... Şi nu poţi să scapi de moarte. Eşti neputincios ca un şoarece în cursă. Eşti condamnat, condamnat!

Nenorocitul începu să plângă amarnic. După o pauză, ridică faţa răvăşită de lacrimi. Allan îl sprijini.

— Mai luaţi puţin whisky.

— Nu, medicii m'au oprit să beau, din pricina ficatului. M'au oprit dela toate. Trebue să trăesc cu lapte şi „crackers" [1]). De doi ani de zile nu mai mănânc altceva.

Şi Allan îşi aminti deodată unde mai văzuse faţa aceea sbârcită. Omul acela era unchiul Laurei Hegan. Maiorul Venable i-l recomandase la „clubul milionarilor". Era bătrânul Henry S. Grimes, un om de şaizeci de ani, care părea de optzeci. Avea nenumărate case de speculă şi într'o singură lună arunca în stradă mai mulţi chiriaşi decât ar fi încăput în clădirea clubului.

Pe şosea se auzeau mai multe glasuri.

— Allo! strigă Allan şi îndată veniră doi oameni în echipament de automobilişti. Rămaseră încremeniţi. Cu ajutorul lor, Allan izbuti să răstoarne automobilul pe o parte şi să scoată trupul nenorocitului şofer, care zăcea dedesupt. Se răcise complet. Allan întrebă pe bătrânul Grimes:

— Incotro vreţi să mergeţi?

— La Harrison, răspunse şovăielnic bătrânul.

— La Leslie Harrison? întrebă Allan.

---

1) Pesmeţi *(N. tr.)*

Allan cunoscuse pe Harrisoni la familia Devon.

— Nu e departe! zise bătrânul Grimes. Ar fi cel mai nimerit să mergem la ei.

Luă pe Allan de braţ şi-i şopti:

— Nu veţi spune... nu veţi spune nimănui...

Allan înţelese ce credea Grimes:

— Rămâne numai între noi!

Simţea scârbă faţă de acea fiinţă ce se tânguia. Automobiliştii îl ridicară şi-l puseră în maşină. In timpul mersului, bătrânul se agăţa de braţul lui Allan şi tremura la fiecare curbă. După un sfert de ceas, ajunseră. Allan ridică pe bătrân şi-l duse în hall.

— Chemaţi pe doamna Harrison şi trimete-ţi numai decât după un doctor, porunci el servitorului.

Doamna Harrison veni şi, deodată, se auzi un ţipăt de spaimă. Laura Hegan se ivi în prag.

— Ce s'a întâmplat? strigă ea.

Allan îi lămuri totul şi dânsa alergă spre bătrân. Apoi, cu ajutorul lui Allan, domnul Grimes fu dus la etaj, unde aşteptă să vie medicul.

Abia la întoarcerea acasă îi dădu în minte lui Allan, cât de frumoasă era Laura Hegan în blană! El se întrebă dacă îi este dat s'o întâlnească numai când ceva neobişnuit trebue să-i întoarcă gândul dela dânsul!

***

A doua zi dimineaţa gazetele publicau reportagii amănunţite despre nenorocire. Afară de rana dela frunte,

Henry Grimes nu suferise nimic. Totuşi, Allan voind să se intereseze de starea lui, plecă după „lunch" călare la Harrison. Laura Hegan îl primi într'o rochie albă de casă. Ii spuse că unchiul ei se simte mult mai bine, că se odihneşte şi că mulţumeşte domnului Montague pentru ajutorul dat. Allan auzea acum glasul cald al Laurei şi se bucura că în sfârşit poate să stea de vorbă cu ea nestingherit. Prelungi vizita cât putu.

In drum spre casă se gândi necontenit la Laura Hegan. Era prima fată pe care ar fi dorit s'o cunoască mai bine. O fată isteaţă, tăcută şi deşteaptă, care avea principiile ei de viaţă. Şi totuşi, nu se putea împrieteni cu ea, pentru că era atât de bogată! Allan nu se amăgea. Cunoscuse destule fete bogate; ştia ce gândesc ele şi ce părere are lumea despre ele. Poate că ele ar fi dorit în taină să fie altceva decât păzitoarele unui sac de aur, dar acea dorinţă era zadarnică; aurul le urmărea pretutindeni şi ele erau silite să şi-l păstreze şi să-l apere împotriva tuturor. Allan se gândi la multe moştenitoare ale diferiţilor nababi. Unele erau foarte tinere, gingaşe şi fermecătoare ca nişte fluturi; sufletul lor era însă tare ca un scut de oţel. Fuseseră învăţate să se socotească reprezentante ale aurului şi pe orice bărbat care se apropia de ele îl priveau ca pe un vântură-ţară ahtiat de bani. Işi dau pe faţă această convingere prin orice cuvânt, prin orice gest, prin orice privire.

Allan se gândi la Laura Hegan şi la uriaşa avere ce-i

se va cuveni odată ca moştenire; se mai gândi la lingăii şi linguşitorii cari o împresurau, la mamele intrigante şi la surorile mai mici ale acelor tineri cari încercau să le câştige încrederea. Pentru un bărbat sărac, dar cari se respectă, nu era decât o singură posibilitate: să se ferească de ea, să nu se apropie de dânsa.

XVI

Allan se cufundă din nou în dosarele sale, iar Alice îşi petrecea vremea cu pregătirile pentru balul doamnei Devon. Allan se miră mereu de acel fenomen social, care se numea „doamna Devon". La balul cel mare totul merse strună; făcuse doar o singură greşală: luase drept musafiri pe detectivii tocmiţi pentru acea seară, deoarece îi părură mult mai deştepţi şi mai înveselitori decât ceilalţi oaspeţi, şi începuse o convorbire foarte plăcută cu ei. Allan privi cu uimire la minunata orânduire de flori. (Se spunea că toate florăriile până la Atlanta ar fi fost despuiate de flori pentru acest bal).

In sala de primire şedea bătrâna scundă într'un boschet de orhidee. Purta o rochie de culoare purpurie, brodată toată cu pietre preţioase. Două sute de persoane dansau cotilionul; fură împărţite lucruri de artă şi bijuterii, ca amintire dela acest cotilion unic. Doamna Devon se retrase aproape îndată, dar oaspeţii urmară petrecerea până la ziuă.

Când ajunse acasă, Allan se gândi că toată frumuseţea şi munca omenească, toată strădania risipită pentru acea

serată nu înseamnă decât o simplă amintire. Balul deasemenea nu era decât un semnal de clopot, care vestea deschiderea sezonului. El deschidea zăgazurile risipei şi stăvilarele uşurinţii; iar uşurinţa şi risipa se revărsau ca un puhoiu. De acum înainte toate zilele şi nopţile lumii alese erau folosite numai pentru prânzuri, cine, ceaiuri, recepţii muzicale. Insemnătatea sezonului nu se mărginea numai la lumea mare; el interesa şi pe vânzătorii şi fabricanţii cari produceau şi furnizau tot ce dorea înalta societate. Bineînţeles, era în interesul acelor oameni să vândă cât mai mult puteau; de aceea au născocit moda năzdrăvăniilor foarte mici în ceeace priveşte materialul şi croiala.

Presa „galbenă" arăta pe coloane întregi „Ce poartă cei patru sute!" Ieşeau sute de reviste cu milioane de cititori, cari nu publicau decât articole de propagandă şi reclamele modei. Bărbaţi şi femei se sileau din răsputeri să urmărească năluca modei; mulţimile se istoveau în nevoi şi sărăcie de dragul ei; din pricina ei se vindea şi se trăda tineretul, nădejdea lumii.

Metropola nu cunoştea decât un singur criteriu: banii. Setea de frumuseţe, ospitalitatea, muzica, danţul, iubirea, totul slujea numai ca să poţi arăta obştei câtă avere ai. Bărbaţii se străduiau să strângă cât mai mulţi bani; femeile trândave n'aveau altă îndeletnicire decât să desfăşoare un lux nebun. Femeia care izbutise să risipească averea cea mai mare şi să nimicească cât mai multe vieţi

omeneşti, era cea mai renumită şi cea mai linguşită.

Dar Allan simţi cea mai adâncă uimire când se uită la a „doua generaţie", a tinerilor cari, deşi abia intraseră în arena vieţii, erau otrăviţi. Lumea le-a făcut o mare nedreptate, îngăduindu-le să cheltuiască banii pe care nu i-au agonisit ei înşăşi. Astfel, ei erau împiedicaţi să vină în atingere directă cu realitatea, să cunoască şi să înţeleagă rostul vieţii. Trupul lor tânăr, sănătos, puternic, cerea o cheltuire de energie, o muncă oarecare, dar pentru dânşii nu se găsea nimic.

De aceea se aruncau în vârtejul plăcerilor, de aceea căutau să vâneze neîncetat impresii noui, neîncercate, aventuri senzaţionale; de aceea clădeau palate, aruncând mii de dolari pe baluri şi serbări; de aceea goneau cu automobilul prin toată ţara, colindau lumea în iahturile şi trenurile lor. Zadarnic! nimic nu putea să aţâţe nervii lor grozav de săturaţi. O plictiseală îngrozitoare pusese stăpânire pe oamenii aceştia din înalta societate; femeile căscau, acoperindu-şi gura cu evantaiul împodobit cu pietre scumpe. Doamna Billy Alden se duse cu o societate în Egipt şi căscă în faţa Sfinxului; în călătoria făcută în josul Nilului, invitaţii jucau bridge.

Tinerii milionari încercară totul ca să scape de plictiseală. Inconjurat de reporteri, un milionar dădea lecţii într'o şcoală duminicală; altul cumpără toată presa şi ducea o luptă înverşunată chiar împotriva castei sale. Unii se interesau de „slums" şi de revoluţionari, iar

alţii se numeau chiar „socialişti". Aceştia păreau lui Allan cei mai ciudaţi. Privea nespus de uimit pe un astfel de socialist şi, în clipa aceea îi reveni în minte chipul bărbatului care ţinuse o cuvântare pe stradă. Îl înspăimânta gândul că lângă această a doua generaţie, creşte şi se desvoltă a treia generaţie. Ce va ajunge ea? Acei copii de milionari moşteneau din leagăn milioane; unii primeau la naştere un dar de un milion de dolari. Copiii mici purtau rochiţe de sute de dolari, îşi ştergeau năsucul în batiste tivite cu dantele, aveau periuţe, pieptănaşi şi pudriere lucrate numai în aur. Acei copii creşteau şi se desvoltau în lux şi egoism; la şase ani îşi asupreau slugile şi auzeau toate flecărelile, la doisprezece ani fumau. Snobismul şi bădărănia otrăveau aerul ce-l respirau. Fiinţe micuţe nu vorbeau decât de preţul fiecărui lucru din jurul lor. Nimic nu le mulţumea. Aveau micile lor automobile, ponney-ii lor de soiu, se jucau cu case pentru păpuşi în stil Louis XVI, având covoare adevărate şi luminate cu electricitate. Făceau ce le plăcea şi nimeni n'avea voie să-i oprească. Allan se întreba îngrozit ce va ajunge lumea, când va fi să fie stăpânită de acei copii răsfăţaţi?

XVII

Trecuse aproape o lună. Allan trăia atât de retras, pe cât îi îngăduia frate-său. In schimb, Alice era zi şi noapte pe drumuri, petrecând necontenit. Charlie Carter îi făcea curte şi mai stăruitoare decât până atunci.

Allan cunoştea pe deplin toate amănuntele procesului. Cu cât cerceta mai adânc, cu atât descoperea mai multe nereguli la societatea *Fidelitas* precum şi în întregul sistem de asigurare, ceeace îl supăra grozav. Nu înţelegea cum de se putea ascunde publicului o asemenea stare de lucruri, cu atât mai mult cu cât toţi cei din Wall-Street păreau s'o cunoască şi să li se pară foarte firească. Allan îşi reaminti faptele petrecute. Voia să-şi strige acuzarea în auzul tuturor; nu era doar lupta unui om pentru o neînţelegere de câteva mii de dolari, ci un apel pentru milioane de oameni lipsiţi de ajutor, a căror încredere a fost înşelată: cel dintâi glonţ într'o luptă mare pe care avocatul voia s'o deschidă împotriva crimei. Dăduse lui Hasbrook actul de acuzare şi se bucură de impresia ce i-a făcut-o. Bineînţeles, clientului său i se păru că unele argumente erau prea radicale, văzute din punct de vedere strict legal. Dar Allan îl linişti în această privinţă.

Sosi în sfârşit ziua mult dorită, ziua procesului. Se vede, că vestea se răspândise foarte repede. Câteva ceasuri după ce predase actul de acuzare, Allan fu vizitat de un reporter care-i spuse că ştirea a făcut efectul unei bombe în lumea financiară. Allan arătă reporterului cazul, şi-i dădu unele amănunte cari trebuiau supuse atenţiei marelui public. Dar când răsfoi gazeta a doua zi dimineaţa, văzu cu uimire că toată chestia fusese redată doar ca o informaţie, în câteva rânduri; în schimb, un interviev al unui slujbaş al societăţii „Fidelitas" umplea câteva coloane. Acesta susţinea că e vorba de un şantaj.

Seara, când Allan mai era în odaia sa de lucru, Oliver îl chemă la telefon:

— Vin la tine. Aşteaptă-mă.

— Bine, credeam că-ţi petreci seara la soţii Walling.

— Telefonez dela ei. Dar plec numaidecât.

— Ce s'a întâmplat?

— E o grozăvie!

Oliver sosi după câteva minute. Nu-şi scoase nici măcar pălăria şi strigă dela uşă:

— Dar bine Allan, pentru numele lui Dumnezeu, ce-ai făcut?

— Ce vrei să spui?

— Procesul.

— Ce-i cu procesul?

— Doamne, Dumnezeule! dar bine, omule, chiar nu-ţi dai seama ce ai făcut?

Allan încremeni:

— Mă tem că nu!

— Ai revoltat pe toată lumea. Toţi cunoscuţii tăi spumegă.

— Toţi cunoscuţii mei? Dar ce le pasă lor de chestia asta?

— Le-ai vârît pumnalul în spate! urlă Oliver. Nu-mi venea să cred urechilor, când am auzit. Robbie Walling turbează de furie; de când îl cunosc nu l-am văzut în halul acesta!

— Tot nu pricep ce legătură are el cu chestia asta.

— Omule, nu înţelegi? Frate-său e doar unul din directorii societăţii *Fidelitas*. Apoi interesele lui Robbie! Şi celelalte societăţi. Ai dat o lovitură grozavă tuturor societăţilor de asigurare!

Allan răsuflă adânc:

— Acum înţeleg! zise dânsul.

— Cum de ţi-a venit gândul ăsta? Mi-ai făgăduit doară că, înainte de a pune ceva la cale, te vei sfătui cu mine.

— Ţi-am spus doar că iau procesul.

— Da! însă nu mi-ai lămurit nimic. De unde să ştiu eu despre ce era vorba? Credeam că mintea ta sănătoasă nu-ţi va îngădui să te încurci cu astfel de treburi.

— Îmi pare rău! zise Allan mâhnit. Nu-mi închipuiam care va fi urmarea.

— Aşa am spus şi eu lui Robbie. Să fi văzut ce tărăboi mi-a făcut!

Oliver își scoase pardesiul și pălăria și se așeză:

— I-am arătat lui Robbie că tu ești străin aici și că nu cunoști starea de lucruri. El credea însă că ai căutat să-i câștigi încrederea prin lingușiri și șiretlicuri, ca să-l poți ataca apoi mai sigur. Mai bine zis, doamna Robbie credea astfel: toată averea ei personală, e plasată la societăți de asigurare.

Oliver își șterse sudoarea de pe frunte: — Ce spune despre toate acestea bătrânul Wyman? Biata Betty! Și Freddie Vandam! Trebue să-i telegrafiez că e vorba de o neînțelegere, că ai să te lași de această chestie!

Se repezi la birou ca să scrie telegrama, dar Allan se împotrivi:

— Așteaptă!

Oliver întoarse capul.

— Îți închipui că voi lăsa procesul? întrebă Allan, galben ca ceara.

— Firește!

— Îmi pare rău, dar trebue să vezi limpede: *eu nu mă las de proces!*

Oliver păli:

— Allan! gemu dânsul.

După o scurtă tăcere izbucni furtuna. Oliver țipa, se văita, își frângea mâinile, spunând că frate-său l-a trădat, că i-a dus pe toți de râpă, sdrobindu-le viitorul. Vor fi disprețuiți, înjurați, puși pe lista neagră, alungați din lumea aleasă. Alice va găsi pretutindeni uși închise.

Cariera lui Allan va muri înainte de a se naşte; dânsul va ajunge un paria, un falit, fără un cent. Oliver repetă, înşiră pe cei loviţi unul după altul: soţii Walling, familiile Venable, Haven, Vandam, Todd, Wyman: un întreg regiment împotriva căruia Allan aruncase bomba.

Allan suferea văzând că frate-său se îndoeşte de buna sa credinţă, dar ştia prea bine că el nu putea reveni asupra hotărîrii sale.

— E grozav să aflu că toţi cunoscuţii mei sunt nişte hoţi! zise dânsul. Totuşi, aceasta nu-mi schimbă părerea despre furt.

— Dumnezeule! Dar ce, ai venit la New-York ca să ne ţii predici?

— Am venit să-mi fac meseria. Şi orice avocat, care nu atacă nedreptatea, e un trădător al profesiei sale.

Oliver îşi agită mâinile. Ce poţi să faci cu un om care are astfel de păreri? Apoi trecu la atac. Arătă lui Allan în ce situaţie s'a pus faţă de soţii Walling. Primise ospitalitatea lor; dânşii au fost atât de îndatoritori cu Alice — ceeace nu se putea plăti cu bani! Şi acum, el îşi îndreaptă lovitura tocmai împotriva lor?

Singura urmare a acestor discuţii fu că Allan îi păru rău că a avut legături cu soţii Walling. Hotărîrea lui era nestrămutată, dar Oliver nu voia să-i dea crezare. Striga, urla, plânse chiar. Nu se putea linişti.

Zorii zilei se iviră şi fratele mai şedea în jilţ, descriind lui Allan metropola, aşa cum o vedea dânsul. Un oraş

imens, stăpânit de uriaşe puteri financiare, de familii atotputernice, de averi enorme, cari din generaţie în generaţie reveneau aceleeaşi caste, dominând New-Yorkul, acest furnicar de oameni pe care îl socoteau drept partea lor de moştenire. Oraşul era proprietatea lor; îl aveau în mână. Ale lor erau căile ferate, telegraful şi telefonul, băncile, asigurările, trusturile, aparatul politic şi legislativ, presa, biserica, universităţile şi şcolile. Stăpânirea lor însemna jaf. Toate isvoarele de câştig se revărsau în lacurile lor. Străinul care venea în metropolă, putea să izbutească numai dacă slujea ţelurile lor; dacă n'aveau nevoie de el, era sortit înfrângerii.

Redactorii şi episcopii propovăduiau principiile lor; oamenii de stat, făceau legile pentru ei; avocaţii, îi sprijineau ca să înşele pe toţi. Oricine îndrăznea să li se împotrivească, era izgonit, călcat în picioare, bârfit, disprețuit, sărăcit. Oliver îi înşiră multe pilde:

— Dacă nu vrei să faci jocul acestor oameni, strigă el sălbatic, poţi cel puţin să te laşi de al tău! Sunt destule mijloace de câştigat bani. Sunt gata să te iau în grija mea: îmi convine mai curând, decât să-mi strici afacerile. Primeşti? Vorbeşte!

Allan isbucni deodată, bătu cu pumnul în masa de scris:

— Nu! Pentru nimic, în lume! Nu!

După o pauză, el urmă mai liniştit:

— Dă-mi voie să te lămuresc odată pentru totdeauna.

Tu mi-ai arătat New-York-ul, aşa cum îl vezi. Eu nu cred însă că acesta e adevăratul New-York, nu cred nicio clipă. Eu voi rămâne aci şi voi descoperi adevărul. Voi rămâne şi voi ţine piept oamenilor acestora, de care mi-ai vorbit. Voi rămâne aci şi voi lupta până la moarte. N'au decât să mă nimicească. Dacă va fi nevoie, voi flămânzi într'o mansardă, dar, pe cinstea mea de om, nu voi avea linişte până când nu voi deschide ochii mulţimii asupra matrapazlâcurilor acestor oameni.

Allan stătea lângă frate-său galben la faţă, tremurând de mânie. Oliver se dădu speriat înapoi: niciodată nu-l văzuse în starea aceasta.

— Acum mă înţelegi? întrebă dânsul.

Oliver îi răspunse cu glas desnădăjduit:

— Da, da!

Apoi adăogă disperat:

— Totul e zadarnic! Noi nu ne potrivim.

— Nu! strigă Allan cu patimă. Nu ne potrivim. Ar fi chiar mai bine să ne lăsăm de orice încercare de a ne înţelege. Tu ai dus o viaţă de lacheu şi de linguşitor; eu îmi aleg altfel de viaţă. Crezi oare că n'am învăţat nimic de când sunt aici? Omule, tu erai odată duhliu şi îndrăzneţ; azi nu mai cutezi să respiri în voie, fără să te gândeşti dacă nu cumva nu superi pe snobii tăi. Vrei ca Alice să se vândă acestor oameni, vrei să le jertfesc cariera mea!

Oliver se făcu galben ca ceara. Allan îşi recăpătă stăpânirea de sine şi spuse cu glas mai blând:

— Imi pare rău; nu voiam să mă cert cu tine, dar tu m'ai aţâţat. Iţi sunt recunoscător pentru tot ce ai făcut pentru mine şi te voi răsplăti în curând. Dar jocul acesta nu-l mai fac cu tine. Te poţi lepăda de mine faţă de prietenii tăi, poţi să le spui că sunt nebun. *Ţie* nu-ţi vor lua în nume de rău, te cunosc cu toţii prea bine. Pe Alice o voi pune mâine s'aleagă: dacă doreşte să ajungă o regină a societăţii, să se lase cu totul în nădejdea ta şi eu mă voi feri din calea ei. Dacă încuviinţează însă purtarea mea, vom pleca şi nu te vom mai supăra niciodată.

*
* *

Allan fu poftit în seara următoare la un prânz, la Siegfried Harvey pe Delmonico. Doamna Winnie veni strălucitoare şi tânără, ca un măr înflorit. Ii şopti:

— Ce om îngrozitor eşti? Ce te-ai apucat să faci?

— V'am lovit pe d-voastră direct?

— Nu pe mine... Dar...

— Pe domnul Duval?

— Nu, nici pe dânsul, dar pe toţi ceilalţi. Soţul meu mi-a vorbit despre asta. Domneşte o întărâtare grozavă. Bărbatu-meu mi-a cerut să aflu ce ai de gând să faci şi să aflu cine te-a pus la cale.

Allan ascultă încremenit. Vroia doamna Winnie să spună oare că soţul ei o pusese la cale să afle prin

şiretlic secretele sale de afaceri? Se vede că acesta era adevărul, căci dânsa urmă:

— I-am spus că nu vorbesc niciodată cu prietenii mei despre afaceri. N'are decât să te întrebe el însuşi. Dar ce înseamnă toate acestea, serios!

Allan râse de această naivă nesocotinţă.

— Nimic altceva, decât că vreau să ajut pe unul dintre clienţii mei să-şi recapete dreptul.

— Şi poţi îngădui să ridici împotriva d-tale atâţia duşmani puternici?

— Puteam să mă aştept la aceasta.

Doamna Winnie tăcu şi-i aruncă o privire de admiraţie. Apoi reluă:

— Eşti altfel decât ceilalţi.

Glasul ei trădă lui Allan că cel puţin un singur om va fi de partea sa.

*
* *

Doamna Winnie Duval nu însemna însă toată societatea. Allan observă cu ironie că invitaţiile încetară deodată şi Alice fu silită să-şi restrângă vizitele. Oliver îşi petrecu zilele următoare lămurind cunoscuţilor săi greaua situaţie. El nu voia să ştie nimic de afacerile fratelui său, de care se lepădă cu desăvârşire, neavând niciun fel de amestec. Robbie Walling nu-l îndepărta cu totul: prea îl legau relaţiile cu Wall-Street. Insă doamna Rob-

bie şovăi să mai primească pe Alice. Când se întâlniră mai târziu la o recepţie, Alice încercă s'o lămurească pe doamna Robbie, care îi dovedise atâta simpatie. Dar doamna Robbie se înfurie, ocărî pe Alice faţă de toţi şi spuse că ar fi abuzat de soţii Walling şi de găzduirea lor. Biata Alice se duse acasă plângând.

Această întâmplare aţâţă şi mai mult focul; văpaia se ridică până la cer. Presa de scandal a lumii alese povesti într'un articol că doamnele cele mai elegante din societate au primit în cercul lor pe nişte străini necunoscuţi dintr'un Stat îndepărtat, şi au dat chiar un bal în cinstea lor. Insă o doamnă descoperi că şeful familiei a pus la cale o lovitură contra intereselor lor de afaceri.

Urmarea fu o furioasă lămurire în faţa unui mare număr de cunoscuţi. Articolul se sfârşea cu proorocirea că străinii din Statele depărtate ale Uniunii vor ajunge în curând ţinta unei lupte crâncene.

Intr'o seară, Allan întâlni, în al Cincelea Bulevard pe Billy Alden, care părăsea tocmai un strălucitor magazin de giuvaericale. Ea se opri şi strigă:

— Ce faci, omule?

Allan râse, voind să-şi vadă de drum, dar ea îl prinse de braţ, îl trase spre maşina sa şi-i porunci:

— Suie-te şi spune-mi tot.

Automobilul se puse în mişcare şi doamna Allan îi zise:

— Nu ţi se pare că eşti un crocodil într'un lac cu broaşte?

Allan îi întoarse ironia, întrebând-o sub ce pavilion plutește. Dar această întrebare fu de prisos, căci orice potrivnic al soților Walling era prin firea lucrurilor prietenul doamnei Alden. Ea spuse lui Allan că e gata să lupte cu sabia ca să-i salveze poziția socială.

— Dar trebue să-mi mărturisești cum de te-ai încurcat în această chestie.

Allan îi spuse că se îndatorase să susție un proces absolut cinstit și că n'avea nici cea mai mică bănuială de furtuna pe care o va deslănțui. Ea îl privi drept în ochi:

— Asta e tot? Știi că nu te cunosc încă destul de bine. Nu îndrăznesc să am încredere în d-ta... din pricina fratelui d-tale.

Allan se încruntă:

— Nu înțeleg ce credeți...

— Toți cred că în dosul procesului se ascunde vreun chițibuș.

— Ei bine, oamenii vor vedea că nu-i așa. De altfel, frate-meu mi-a făcut un tărăboi îngrozitor.

— Vreau să te cred! spuse doamna Billy cu prietenie. Dar, e curios cum un om ca d-ta putea să fie atât de naiv într'o asemenea împrejurare.

Allan cină la doamna Billy și fu recomandat fratelui ei, Davy Alden, un bărbat mărunt, blajin, care asculta în toate de soră-sa. După masă, doamna Billy își aprinse o țigară de foi și povesti lui Allan despre familia Mason.

— Intemeietorul ei a fost un om necioplit, fără carte: un simplu luntraş. Se pricepu atât de bine să învingă concurenţa, încât a rămas singurul proprietar de poduri plutitoare. Mai târziu a început să cumpere căi ferate şi pe politicieni. Pe vremea aceea furtul era ceva uşor. Când m'am măritat şi am intrat în această familie, fiul său era în capul ei. In testament a lăsat unui fiu treizeci de milioane de dolari, altuia — soţului meu — numai zece. Mi-am dat toată osteneala să aranjez această chestie. Toată familia era furioasă. Ea a întărâtat pe judecătorul Ellis împotriva mea. Il cunoşti?

— Da!

— Un făţarnic bătrân, mlădios ca un tigru. Pe vremea aceea era omul de afaceri al familiei Mason. A mituit autorităţile în favoarea lor şi a uns pe toţi. Eu am declarat bătrânului Mason că, aşa cum eu nu-i cer să primească pe servitorul meu, nici dânsul să nu pretindă să primesc pe lacheul său; astfel l-am oprit pe Ellis să mai vie în casa mea. Când am descoperit că aţâţă pe bătrân împotriva mea, m'am înfuriat; i-am tras două palme şi l-am dat afară. Asta l-a înveselit pe moşu. Familia nu ştia de ce-i sunt atât de dragă. Aceasta se datora faptului că eram foarte sinceră cu dânsul. Toţi ceilalţi îl linguşeau, interesându-se mereu de sănătatea sa. Eu nu voiam decât banii lui şi i-o spuneam verde. Eu am introdus familia Mason în lumea bună.

Doamna Billy tăcu şi Allan crezu că-i va părea rău de ceeace spusese la urmă.

— Nu! Am descoperit că, în toate împrejurările, trebue să ştii să aştepţi. Urăsc pe oamenii aceştia; aş prefera să-i otrăvesc; dar dacă ai răbdare să aştepţi destul, se întâmplă totdeauna ceva mult mai rău decât ţi-ai pus tu însuţi în gând să faci. Şi d-ta te vei răzbuna odată pe Robbie.

— Eu nici nu vreau să mă răzbun. Imi pare rău numai că am primit ospitalitatea lor. Dar nu ştiam că sunt astfel de oameni. Nici acum nu-mi vine să cred!

Doamna Billy râse cinic.

— Ce vrei dela oamenii ăştia? Nu sunt decât un sac de bani. Dacă pier banii, nu mai rămâne nimic dintr'ânşii.

Doamna Billy începu apoi să flecărească despre familiile Wyman, Devon şi Haven. Se făcuse miezul nopţii până când sfârşi să-i scarmăne pe toţi.

XVIII

Ziarele nu mai vorbeau de procesul Hasbrook; dar în cercurile financiare Allan ajunsese o personalitate renumită şi căpătă un mare număr de clienţi noi. Bineînţeles, nu erau clienţi de câte cincizeci de mii de dolari. Intâi veni o sărmană văduvă, care aduse un document în puterea căruia avea un drept asupra unei părţi dintr'un mare oraş din Pensylvania. Din nefericire, după dată, documentul nu mai preţuia nimic: trecuseră 80 de ani. După dânsa, urmă un om sărac, care fusese greu rănit într'un accident de tramvai şi fusese îndemnat, printr'un clenciu, să nu ceară nici o despăgubire. Apoi intră în birou un client furios, care voia să facă o sută de procese societăţii de tramvaie pentru că-şi însuşise pe nedrept un loc. Allan îşi dădu îndată seama că el avea oarecum faima unui altruist, şi că pentru nenorociţii aceştia el era ultima lor nădejde.

Alt caz îl interesa cu deosebire, deoarece părea să fie o adeverire a relelor profeţii ale fratelui său. Venise un domn care părea om de mare vază şi-i povesti ceva care-l uimi grozav. Cu şease ani înainte, dânsul a descoperit un

carburator electric, mai bun decât toate invenţiile similare de până atunci; a întemeiat o societate cu un capital de trei milioane de dolari, a primit o treime pentru brevetul său şi a ajuns directorul societăţii. Puţin după aceea, un grup de fabricanţi de automobile i-a propus să întrebuinţeze la automobilele lor numai aparatul său. Dar inventatorul nu voi să aibă de-aface cu oamenii aceia; erau magnaţi ai tramvaielor şi ai gazului, cunoscuţi pentru lipsa lor de scrupule.

De aceea, refuză oferta şi încercă să întemeeze el însuşi o societate de automobile.

Când părea că planul îi izbuteşte, află că voiau să-i fure invenţia concurenţii săi. Unul dintre prietenii săi, care avea o treime din capitalul societăţii, făcuse o ipotecă asupra acţiunilor sale ca să-l ajute la întemeierea societăţii de automobile. Acum însă, societatea îi anunţa lichidarea ipotecii şi dânsul trebui să vândă acţiunile. La şedinţa următoare a acţionarilor, se dovedi că concurenţii au cumpărat atât acţiunile acestea, cât şi toate celelalte aflătoare pe piaţă. Au ajuns deci proprietarii societăţii; au alungat pe director, au încheiat un contract cu fabrica lor de automobile, care îi îndatora să-i livreze carburatorul la un preţ ce n'aducea nici un câştig producătorilor săi. Doi ani inventatorul nu primi nici un cent dividende. Dar chiar şi societatea nu mai voi să vândă carburatorii propriilor lor fabrici de automobile. Astfel, el şi prietenul său, ajunseră faliţi.

Allan studiă cu sârguinţă fiecare amănunt şi ajunse să se încredinţeze că toată chestia e adevărată. Ea îl interesa mai ales, fiindcă şi dânsul cunoscuse în lumea elegantă câţiva din aceşti hoţi la drumul mare. Deasemeni, cunoştea pe un fiu şi moştenitor de milionar: pe Siegfried Harvey. Acest tinerel sclivisit trebuia să se însoare în curând, şi gazetele vesti că socrul miresei îi trimese ca dar un cec de un milion de dolari. Allan se întrebă dacă acesta nu-i unul din milioanele de care fusese jefuit clientul său?

*
* *

Indată după vizita bătrânului, telefonă Siegfried Harvey, poftind pe Allan la un „lunch" la clubul Noonday. Avea să-i comunice ceva important în chestiuni de afaceri. Allan primi cu neplăcere această invitaţie.

„Noonday-club" era, ca şi *„Fidelitas"*, o cetate a duşmanilor săi. Allan îşi spuse că în această clădire şedeau oamenii cari formulaseră răspunsurile la pâra sa — şi se întrebă ce au scris oare?

In timpul „lunch"-ului, el pălăvrăgi cu Harvey despre întâmplările zilei, despre politică şi războiu. Numai după ce li s'a adus cafeaua şi au rămas singuri în odae, Harvey se tolăni în jilţ şi începu:

— Trebue să-ţi spun ceva; îmi vine cam greu... Mi-e teamă că ai putea să mă înţelegi greşit... De aceea te

rog să nu mă întrerupi şi să chibzueşti bine asupra răspunsului ce-mi vei da.

— Foarte bine! răspunse Allan. Vorbiţi!

Siegfried tăcu o clipă. Apoi începu:

— Duci un proces împotriva acelei societăţi. Olie mi-a explicat că prin aceasta vrei să dai dovadă de curaj. De aceea, trebue să te fi plictisit mişeii cari te sfătuesc să te laşi de proces. Dar n'aş vrea să crezi că şi eu sunt mişel. Dela început, ţin să-ţi spun şi d-ta să înţelegi că eu n'am nici cel mai mic interes pentru această societate. Îndrăznesc să-ţi vorbesc despre acest proces numai pentrucă ştiu unele lucruri, pe care d-ta nu le cunoşti de sigur. Te rog să mă crezi că acest gest al meu porneşte dintr'un sentiment de curată prietenie. Iartă-mă dacă mă amestec...

Siegfried Harvey privi în faţă pe Allan, cu ochii săi albaştri, limpede şi sincer. Allan nu se putea îndoi de cinstea lui.

— Vă sunt foarte recunoscător! zise dânsul. Vorbiţi, vă rog.

— Bine. Ţi-ai luat o sarcină care cere multe jertfe din partea d-tale. Nu te-ai gândit oare niciodată că ai fost amăgit în această chestie?

— Ce vreţi să spuneţi?

— Cunoşti pe oamenii cari stau în spatele d-tale? Ştii adevăratele lor motive?

Allan se gândi o clipă, apoi răspunse:

— Nu, nu pot să spun că-i cunosc prea bine.

— Mi-am închipuit. Te-am supraveghiat. Eşti om cinstit şi lucrezi cu toată râvna. Dar dacă nu mă înşel, sunt oameni cari abuzează de d-ta. Interesele lor în acest proces nu sunt deloc leale. Dacă i-ai cunoaşte mai de-aproape, te-ai feri să ai de-aface cu dânşii.

— Ce fel de interese ar putea avea oamenii aceştia?

— Sunt diferite probabilităţi. Se poate să fie un aşa zis „proces de grevă", adică un ins care vrea să fie „cumpărat" în schimbul unei mari sume de bani. Aceasta e părerea majorităţii în această chestie. Bineînţeles, eu n'o împărtăşesc. Cred însă că unul din membri societăţii vrea să păgubească administraţia.

— Şi cine ar putea fi oare acela? se miră Allan.

— Nu ştiu. Cunosc prea puţin situaţia societăţii *„Fidelitas"*. De altfel, ea se schimbă mereu. Ştiu doar că diverse personalităţi se duşmănesc pentru funcţia de cenzor; se urăsc şi sunt gata să se încaere, spre a se doborî unul pe altul. Ei ştiu că cele 40 milioane excedent le dă o putere imensă. De aceea luptă uriaşii pentru controlul societăţii. Nu se ştie niciodată cine e actualul învingător, nu se ştie care e însemnătatea faptelor, petrecute în timpul luptei. Un lucru însă te rog să mă crezi — şi trebue să-l crezi: dela început până la sfârşit, jocul acesta este o pungăşie şi nimic nu se potriveşte cu faptele, după cum s'ar părea. Totul e fals.

Allan ascultă aproape buimăcit; îi se părea că pământul se scufundă sub picioare.

— Ce ştii despre acei cari au intentat procesul? întrebă Harvey.

— Prea puţin.

Harvey şovăi o clipă.

— Înţelege-mă bine. Eu nu vreau cu nici un preţ să mă amestec în afacerile d-tale şi dacă nu doreşti să urmez, n'am decât să tac. Dar, pe cât am auzit, procesul porneşte dela Ellis.

Allan se codi; răspunse totuşi:

— E adevărat, dar rămâne între noi.

— Bine. Tocmai aceasta a trezit bănuiala mea. Cunoşti pe Ellis?

— Prea puţin, dar azi am început să-l cunosc mai bine.

— Imi închipui. Eu pot să-ţi spun că Ellis e încurcat în foarte dubioase afaceri de asigurare. Trebue să fii cu ochii'n patru, dacă vrei să-l urmezi.

Allan încleştă pumnii, încruntând din sprâncene. Cuvintele lui Harvey îl loviseră ca un trăznet. Vedea în jurul său diavoli uriaşi, ameninţători. Să fie oare cu putinţă ca Ellis să-l fi înşelat?

— Cum, Doamne, să-i aflu rostul? exclamă el.

— Asta n'aş putea să-ţi spun şi nu cred că acum aş mai putea face ceva. Voiam numai să te înştiinţez, ca de acum înainte să fii mai prevăzător.

Allan îi mulţumi şi se înapoiă îngrijorat la birou. Inainte de această convorbire totul îi păru foarte lim-

pede; acum însă, totul părea nelămurit. Simţea nerozia strădaniei sale; încercase să clădească o casă pe nisip. Nu găsea nicăieri un punct de sprijin, nicăieri un adevăr: existau doar două puteri potrivnice, care luptau între ele şi minţeau cu nerușinare pentru ţelurile lor egoiste şi josnice. Şi acum se vedea el însuşi aşa cum îl vedeau ceilalţi: un tovarăş al pungaşilor, un hoţ ca toţi ceilalţi. Se poticnise chiar dela întâiul pas al carierei sale.

Allan plecă în aceeaşi zi la Washington şi vizită chiar a doua zi dimineaţa pe judecătorul Ellis. Recunoscuse că trebue să lucreze cu multă băgare de seamă, căci n'avea o pricină hotărîtă de bănuială. De aceea îi spuse că mulţi bănuiesc că unele persoane interesate s'ar afla la spatele domnului Hasbrook şi că acest lucru i-ar fi cât se poate de neplăcut, deoarece el personal nu ştie nimic despre clientul său. A venit deci să ceară sfatul judecătorului. Acel om mare era foarte bun şi avea o judecată sănătoasă. El ştia că duşmanii săi îl vor ataca şi bârfi. Allan ar trebui să priceapă că acele svonuri fac parte din lupta lor. Ellis îşi arătă nădejdea că Allan nu crede că tocmai el, ca judecător, îl va sfătui să săvârşească lucruri necinstite.

— Nu, răspunse Allan. Dar mă puteţi încredinţa că în spatele domnului Hasbrook nu sunt persoane interesate?

— Persoane interesate?

— Da, mă gândesc la acele persoane care sunt în

legătură cu *„Fidelitas"* sau cu alte societăţi de asigurări.

— Nu, asta n'aş putea nici eu să afirm cu siguranţă.

Allan îl privi încremenit:

— Vreţi să-mi spuneţi, că nu ştiţi?

— Vreau să-ţi spun că nu am dreptul să-ţi spun numele acelor persoane, chiar dacă le-aş cunoaşte.

Allan îl privi cu ochi mari: nu se aşteptase la atâta sinceritate.

— Nu mi-aş fi închipuit niciodată, urmă judecătorul, că faptul acesta ar putea să te atingă câtuşi de puţin.

— Dar...

— Înţelege-mă bine, domnule Montague. Mie procesul acesta mi s'a părut drept, şi d-ta ai fost de aceeaşi părere. Imi pasă prea puţin cine şi ce stă la spatele domnului Hasbrook. Să zicem, de pildă, că unii membrii ai societăţii *„Fidelitas"* ar fi fost jigniţi de direcţia societăţii şi că acum ar vrea să pedepsească această direcţiune. Ar putea oare un avocat să refuze să ia procesul, pentru că cunoaşte motivele personale ale părţilor? Sau, un caz extrem. E vorba de lupta dintre două înalte personalităţi din societate. Să zicem o ceartă între doi hoţi. De ce să nu folosească colectivitatea? Cei din societate sunt cei dintâi cari ştiu ce se întâmplă. N'ai câştiga şi d-ta dacă ai descoperi un folos oarecare într'o luptă dreaptă?

Astfel vorbi judecătorul Ellis, prietenos, convingător. Era un corupător dibaciu şi admirabil.

Allan simţea ideia predominantă, desprinzându-se din

frazele atât de curgătoare; acea idee n'a fost spusă, dar ea răzbătea din cuvântarea judecătorului, ca acordul într'o melodie. Şi iată ideia predominantă: tânărul avocat a primit un frumos onorariu, procesul în sine era uşor şi cât se poate de bine pregătit de altcineva; ca om de lume n'avea nici un motiv să scormonească această afacere. A auzit fel de fel de bârfeli şi de aceea a crezut că numele său bun îl sileşte să fie îngrijorat. De aceea a venit la judecător ca el să-l liniştească şi să-l încredinţeze că poate păstra onorariul, fără ca demnitatea şi respectul de sine însuşi să fie ştirbite.

Allan plecă: s'a convins că e de prisos să-i expună părerile sale. Va pleda procesul; căci n'avea nici un rost să rupă cu clientul său. In timpul convorbirii cu judecătorul i se desluşi cât se poate de limpede două puncte de căpetenie: întâiul, că era un „om de paie" clientul său şi că era vorba de o ceartă între hoţi pentru o pradă — şi al doilea, că n'are nici o chezăşie că nu va fi lăsat în părăsire, cât de curând. Unica convingere pe care o avea, era încrederea înduioşătoare a judecătorului în cei câţiva necunoscuţi.

XIX

Allan se înapoiă acasă încredinţat că nu se mai poate face nimic, şi că trebue să fie altădată mai prevăzător în materie de procese. El va trebui să plătească această greşală.

Dar avea să cunoască încetul cu încetul cât de covârşitor e preţul acesta. A doua zi îl vizită un oarecare John C. Burton, reprezentantul unei agenţii de presă, care voia să publice un reportaj de lux asupra celor mai alese familii din New-York. O minunată operă de subscripţie: o mie cinci sute dolari seria. Nu cumva are şi domnul Montague interes ca numele familiei să le figureze în acea publicaţie?

Domnul Montague răspunse cu bunăvoinţă că, fiind străini în New-York, nu pot figura. Dar agentul nu se mulţumi cu atât. Sunt unele motive, cari i se par că îndreptăţesc această publicare a numelui d-sale: domnul Montague, care nu cunoaşte New-York-ul, nu înţelege poate însemnătatea acestei oferte. Ar trebui să se sfătuiască cu prietenii săi; poate îşi va schimba părerea... Allan pricepu în sfârşit aluzia agentului: sângele i se urcă în obraz. Se ridică deodată şi-l concedie.

Dar când rămase singur, mânia sa se potoli, făcând loc unui simţimânt de nelinişte, de turburare. După trei zile cumpără un ziar şi găsi articolul pe care-l căuta. Il citi pe stradă. Articolul spunea că o luptă crâncenă isbucnise în lumea bună şi că doamna de Graffenried ameninţă să ia apărarea străinilor. Apoi se povestea cu un mare lux de amănunte, cum un tânăr elegant aleargă dela un cunoscut la altul, ca să ceară scuze pentru nesocotinţa fratelui său. Se mai spunea, că una dintre conducătoarele cele mai strălucite ale sociétăţii, soţia unui mare bancher, luase apărarea străinilor în această luptă. Frazele următoare întărâtară peste măsură pe Allan:

„Această râvnă ciudată a stârnit un şir de comentarii. Se ştie că interesul acestei distinse doamne pentru babişti şi medii a scăzut de când un tânăr romantic din sud şi-a făcut intrarea triumfală în oraşul nostru. Societatea aşteaptă cu încordare deslegarea acestei situaţii deosebit de interesante".

Pentru Allan, aceste cuvinte însemnau o lovitură în plin. Ameţit, îşi urmă drumul. I se părea că acel articol de ziar e tot ce putea fi mai scârbos, din câte i s'au întâmplat în New-York. Cu pumnii strânşi, el înainta scrâşnind din dinţi:

— Ticăloşii! Ticăloşii!

Se simţea neputincios faţă de dânşii. De-ar fi fost acasă, în sud, ar fi bătut măr pe acel redactor de ziar; aci însă, era în gura lupului şi nu putea să facă nimic. Se înapoiă la birou, se aşeză la masă şi scrise:

„Dragă doamnă Winnie,

Am citit chiar acum articolul pe care vi-l trimit alăturat, şi nu găsesc cuvinte spre a vă arăta cât de mult îmă doare că bunătatea d-voastre faţă de noi v'a făcut să căderi jertfă unor asemenea ticăloşii. Vă rog să mă înţelegeţi bine, când vă scriu că ar fi cel mai nimerit să nu ne vedem un timp oarecare, şi fiţi sigură că această despărţire nu va influenţa câtuşi de puţin sentimentele noastre de prietenie".

*
* *

Allan trimise scrisoarea cu un comisionar şi se duse acasă. După zece minute sună telefonul: era doamna Winnie.

— Am primit chiar acum scrisoarea d-tale, zise ea. Eşti liber diseară?

— Da!

— Atunci te aştept la cină.

— Doamnă Winnie... dar... protestă Allan.

— Vino te rog, vino!

— Mi-e grozav de neplăcut...

— Vreau să vii! repetă ea.

Şi Allan nu putu să răspundă decât:

— Bine, am să viu.

*
* *

Când intră în locuinţa doamnei Winnie, lacheul îl conduse la ascensor, spunându-i:

— Doamna Duval vă roagă să poftiţi la etaj.

Acolo îl primi doamna Winnie.

Purta o rochie suplă, de culoare albă, cu un trandafîr la piept şi era mai frumoasă ca oricând.

— Sunt azi singură, singurică! observă dânsa zâmbind. Vom lua masa în apartamentul meu, căci în sufrageria cea mare de jos ne-am pierde.

Conduse pe Allan în salon, unde buchete de trandafiri răspândeau minunata lor mireasmă. Masa era pentru două persoane: în faţa căminului erau două jilţuri. Allan observă că doamnei Winnie îi tremurau mâinile, când îl pofti să ia loc. Ii vedea întărâtarea. Aruncase duşmanilor mănuşa.

— Să cinăm mai întâi în toată liniştea, apoi vom discuta totul, spuse ea, grăbită. Să fim fericiţi, atât cât se poate.

Şi ea se simţi apoi fericită, în felul ei vioiu, nervos. Flecărea despre ultima operă, care avea să se cânte în curând, despre recepţia doamnei de Graffenried, despre divorţul doamnei Vivie Patton. Feciorii, cu feţe de sfinx, se strecurau încet, servind un fel după altul. După masă se aşezară amândoi în faţa căminului; fu adusă cafeaua şi strânsă masa. Feciorii plecară, închizând uşa.

Allan puse ceaşca pe măsuţă şi privi jalnic la jocul flăcărilor. Doamna Winnie îl observă. Tăcură amândoi.

Deodată, ea îl întrebă:

— Atât de uşor îţi este să renunţi la prietenia noastră?

— Nici nu m'am gândit dacă-mi vine greu sau uşor. Voiam să vă apăr pe d-voastră!

— Crezi că pentru mine prietenii mei nu înseamnă nimic? Am oare atât de mulţi?

Strânse micuţele-i mâini, făcându-le pumni:

— Crezi că mă las înfricoşată de ticăloşi, că am să fac ce vor dânşii? Nu mă las, Lelia poate să facă ce vrea.

Allan rămase uimit:

— Lelia?

— Doamna Robbie Walling. Nu ştii că dânsa e autoarea articolului?

Allan sări în sus.

— Acesta e felul lor de luptă. Oamenii aceştia plătesc pe ticăloşi, ca să se desvinovăţească astfel. Improaşcă toate bârfelile asupra unui om, căruia vor să-i facă rău! spuse doamna Winnie.

— Vorbiţi serios? strigă Allan.

— Fireşte! Ştiu bine că e aşa. Ştiu bine că doamna Robbie Walling a plătit 15 mii dolari pentru această publicaţie. De unde crezi că primesc ziarele aceste tranşcăneli?

— Nu ştiam, nu-mi închipuiam...

— Scrisorile care sosesc la redacţii sunt cele mai

multe scrise pe hârtie cu monogram aurit. Sunt unii cari scriu mârşăvii asupra amfitrionilor, chiar pe când aceştia îi ospătează. Dar nu-ţi închipui cât de josnici sunt oamenii aceştia!

— Imi închipui totuşi, şi de aceea vreau să vă apăr.

— Nu vreau să fiu apărată! exclamă doamna Winnie. Nu vreau să fac acestor oameni pe plac; căci toţi ar dori să renunţ la d-ta; dar eu nu mă plec. N'au decât să spună şi să facă ce vor!

Allan privea încruntat la flacările din cămin.

— Când am citit articolul, zise el tărăgănat, m'a chinuit gândul mâhnirii ce vă va pricinui. Ar putea să aducă neplăceri soţului...

— Soţului meu! repetă doamna Winnie. Glasul ei se înăspri: — Se va descurca el cu d-ta. Acesta e felul lui de a fi. Fii pe pace, aşa ceva nu se va mai publica niciodată.

Allan tăcu. Apoi reluă şovăitor:

— Dacă asta ar fi totul... dar nu ştiam... Credeam că articolul ar putea... ar putea să stârnească... între dumneavoastră... şi dânsul...

Se opri.

După o scurtă pauză, doamna Winnie răspunse:

— Nu mă înţelegi!

Allan văzu cum îşi frământa degetele.

— Nu mă înţelegi? repetă ea. Apoi urmă încet, cu glasul tremurând: — Trebue să ţi-o spun. Ştiam că nu mă înţelegi.

Urmă o nouă pauză. Femeia şovăi; degetele ei se încleştau, nervoase. Apoi spuse gâfâind:

— Trebue să afli însfârşit. Eu nu-mi iubesc bărbatul. Nu mă simt legată de el. Ce fac, nu-l priveşte...

Allan încremenise parcă. Cuvintele acestea îl uluiră. Simţea privirea doamnei Winnie, care se odihnea pe chipul său; văzu că ea se îmbujora. Obrajii îi ardeau.

— Trebuia... trebuia să afli şi asta! îi şopti dânsa.

Glasul ei nu se mai auzea. Domnea tăcere.

— De ce taci? reluă doamna Winnie după un răstimp, cu glasul înăbuşit.

Allan o privi, văzu mâinile ei nervoase, buzele care-i tremurau.

Era prea mişcat spre a mai găsi cuvinte. Doamna Winnie avea respiraţia întretăiată; o podidiră lacrimile. Deodată îşi îngropă faţa în mâini şi începu să plângă cu hohote.

— Doamna Winnie! exclamă Allan speriat, sărind din jeţ.

Ea urma să plângă. El văzu cum tremura toată.

— Nu mă iubeşti! oftă ea.

Allan era deabinelea zăpăcit.

— Imi pare atât de rău! şopti el. O! doamnă Winnie... Nu bănuiam.

— Ştiu! Ştiu! Am fost o proastă. Ştiam doar tot timpul, dar... speram... credeam... că dacă ai şti...

Plânsul îi înecă glasul.

Allan o privea înduioşat. Doamna Winnie se încleştă de spătarul jilţului, iar Allan îi atinse încet mâna.

— Doamnă Winnie!... începu el.

Ea ridică privirea spre Allan, întinzându-i braţele:

— Nu înţelegi că te iubesc? Ştiu că mă dispreţueşti. n'am ce face. Vreau să-ţi spun... tot... orice ar fi... Aceasta e singura bucurie ce-mi mai rămâne. Te-am iubit dela început. Şi credeam... că şi d-ta... când vei afla... Eram gata să înfrunt toată lumea; îmi era tot una, ce vor zice oamenii când vor afla... Credeam că vom fi fericiţi, că voi fi în sfârşit liberă... Cât de mult doream să scap de aici... Şi credeam, că dumneata... dumneata...

Lacrimile îi şiroiau pe obraz; glasul ei era ca a unui copil:

— Nu crezi că te-ai putea obişnui să mă iubeşti? că poate mă vei iubi odată? întrebă ea cu jale.

Allan tremura. Dar se făcu şi mai serios.

— Mă dispreţueşti, fiindcă ţi-o spun! strigă dânsa.

— Nu, doamnă Winnie, n'aş putea niciodată...

— Dar de ce, de ce? şopti ea. E atât de greu să fiu iubită?

— Ar fi atât de uşor, dar nu îndrăsnesc.

Ea îl privi tristă:

— Eşti atât de rece, atât de nemilos... N'ai iubit niciodată?

Allan se aşeză din nou. După câtva timp zise încet:

— Ascultaţi-mă, doamnă Winnie...

— Nu-mi zice aşa, se rugă ea. Spune-mi Evelyn.

— Bine, Evelyn. Nu voiam să vă fac nefericită. Dacă aş fi bănuit, nu m'aţi fi revăzut niciodată. Vreau să vă povestesc ceva, despre care n'am vorbit încă cu nimeni. Mă veţi înţelege în cele din urmă...

Allan se cufundă într'o tristă visare, apoi începu:

— Pe vremea când eram încă foarte tânăr, iubeam o fată, o Quarteronă. Era la New-Orleans. Oamenii aceia trăiesc în lumea lor; noi purtăm de grijă, pentru dânşii şi copiii lor. Asta o ştiu toţi. Aveam 18 ani, iar fata era şi mai tânără. Atunci am văzut ce sunt femeile şi ce înseamnă pentru ele iubirea. Ea a murit în lăhuzie; şi copilul a murit...

Allan vorbea cu glas scăzut; doamna Winnie îl asculta, privindu-l tot timpul.

— Am văzut-o murind. Asta e tot. N'am putut s'o uit niciodată. Atunci am recunoscut ce nedreptate făcusem şi am jurat că atâta timp cât voi mai trăi nu voi mai dărui nici unei femei dragostea mea, dacă nu-i pot da odată cu aceasta şi toată viaţa mea. De aceea, mă tem de iubire. Nu vreau să sufăr şi nu vreau să fac pe alţii să sufere...

Doamna Winnie respiră adânc:

— Înţelege-mă bine! zise ea cu glas tremurând. Nu-ţi cer nici o făgăduială. Sunt gata să sufăr oricât, nu mă tem de suferinţă.

— Dar eu nu vreau să suferiţi. Nu vreau să mai amăgesc niciodată vreo femee.

— N'am nimic, care s'aibe preţ pentru mine! exclamă dânsa. Sunt gata să plec, să mă lipsesc de tot numai ca să fiu împreună cu un bărbat ca dumneata. N'am datorii faţă de...

Allan o întrerupse:

— Aveţi pe soţul d-voastră!

Cuprinsă de o mânie sălbatică, ea strigă:

— Soţul meu! Nu ţi-a vorbit nimeni despre el? Niciodată? Intreabă pe toţi oamenii. Dar, crede-mă: nu datoresc nimic bărbatului meu...

Allan privi în jăratecul din cămin:

— Dar eu... eu am îndatoriri faţă de mama, faţă de verişoara...

— Taci! isbucni în plâns tânăra femee, cu glas stins. — Spune-mi pe faţă că nu mă iubeşti. Şi acum, n'o să mă mai respecţi. Am fost o proastă... Acum am pierdut şi prietenia d-tale. Pe aceasta puteam cel puţin să mi-o păstrez.

— Nu, nu...

— Dar am fost cel puţin sinceră. Asta trebue să recunoşti. De aci se trage toată nenorocirea mea. Spun tot ce gândesc, nu sunt rece. Nu mă dispreţui prea mult...

— N'aş putea să vă dispreţuesc niciodată. Sunt însă foarte îndurerat că sunteţi nefericită din pricina mea!

— Uită! îl întrerupse doamna Winnie îndurerată. Voi căuta să mă mângâiu. Credeam doar că puteam să fur un pic de fericire. Nu ştii cât de mult mi-e dor de puţină

fericire. Nu-ţi cer nimic, nici o făgăduinţă, nici o jertfă. Sunt gata să risc orice, să ispăşesc...

Zâmbea cu lacrimile în ochi. Privirea ei întâlni pe a lui Allan, şi el simţi că ar fi mai bine pentru amândoi să nu-şi arate prea mult simţimântul de compătimire. Se sculă, cu un cuvânt de bun rămas ce-i flutura pe buze, când cineva bătu la uşă.

Doamna Winnie sări în sus:

— Cine-i acolo?

Uşa se deschise şi domnul Duval intră:

— Bună seara! spuse el prietenos.

Doamna Winnie se făcu roşie de mânie:

— De ce intri neanunţat?

— Iartă-mă. Dar am găsit aceasta în corespondenţa mea...

Allan văzu că domnul Duval ţinea în mână articolul de ziar. Abia atunci bancherul observă că mai e cineva în odae. Privirea lui Duval alunecă dela Allan la soţia sa şi o văzu plânsă.

— Iartă-mă, mi se pare că te-am stingherit cu adevărat.

— Da, aşa-i! răspunse doamna Winnie.

Bancherul voi să plece, dar soţia sa trecu înaintea lui, ieşi şi încuiă uşa. Duval o privi uimit; se uită şi la Allan, râse şi spuse apoi cu politeţă:

— Bună seara, domnule Montague.

— Bună seara.

Allan era cam nervos. Când Duval observă aceasta, zâmbi îndatoritor:

— Aşa se iscă scenele de familie, spuse dânsul. Dar poţi fi fără grijă. nu se va întâmpla nimic.

Allan nu găsea nici un răspuns.

— Trebue să mă scuz faţă de Evelyn! adăogă bancherul. Sosirea mea e doar o întâmplare; articolul acesta m'a făcut să intru. De obiceiu, nu deranjez niciodată. De aci înainte te poţi simţi ca la d-ta acasă.

Allan se înroşi până'n albul ochilor.

— Domnule Duval, vă pot încredinţa că vă înşelaţi...

Bancherul îl privi ţintă:

— Să lăsăm asta! zise el râzând. Să discutăm ca oameni de lume şi cu experienţă.

— Vă spun că greşiţi! repetă Allan.

Soţul înălţă din umeri:

— Bine! spuse el prietenos. Cum vrei... Voiam numai să-ţi lămuresc totul. Iţi doresc noroc cu Evelyn; nu vreau să vorbesc nimic despre această femee: o iubeşti doar. Ţin să-ţi spun că am avut-o şi m'am săturat de ea. Ţi-o las bucuros. Dar bagă de seamă ca Evelyn să nu facă prostii. Şi n'o lăsa să cheltuiască prea mult; mă costă oricum un milion pe an. Bună seara, domnule Montague!

Spunând acestea, Duval părăsi odaia. Allan care împietrise ca o statuie, îl auzi coborînd scara şi râzând pe înfundate.

După ce îşi reveni, Allan voi să plece; dar în aceeaşi clipă se înapoiă doamna Winnie, care-l întrebă:

— Ce a spus?

— A fost nespus de prietenos.

Doamna Winnie zâmbi cu răutate ironică:

— Am ieşit într'adins din odae ca să poţi să-l vezi, să-l cunoşti, ce fel de om e,... ce-i datorez... Acum ştii tot.

— Da, acum ştiu.

Allan se îndreptă din nou spre uşă. Insă ea îl apucă de braţ:

— Te rog rămâi, spune-mi un cuvânt.

Il duse din nou lângă cămin:

— Ascultă-mă! Astă seară, el nu se întoarce. Pleacă la noapte în călătorie. Credeam că a şi plecat. Se înapoiază abia peste o lună. Nimeni nu ne va stingheri...

Se apropiă mult de Allan şi-l privi drept în ochi. Acum nu mai plângea; părea fericită şi era minunat de frumoasă.

— Te-am surprins! te-ai emoţionat! Apoi mi-a fost ruşine, m'am simţit foarte nefericită că-ţi mărturisisem tot ce simţeam. Acum însă nu vreau să mai fiu nenorocită: nu mă necăji, fii vesel că-ţi vorbesc atât de sincer...

Evelyn îl ţinea de haină:

— Ştiu că mă iubeşti. Am citit iubirea în ochii d-tale, înainte de a intra dânsul. Ţi-e teamă să nu te dai de gol. Te îndoeşti şi frica te stăpâneşte şi te înfrânează... Dar vei recunoaşte că am dreptate. Te vei obişnui cu iubirea mea, mă vei iubi. Nu vei putea face altfel... voi fi atât de bună cu d-ta... Dar nu pleca!

Suflarea ei atinse obrazul lui Allan:

— Făgăduieşte-mi că te vei înapoia, că vei încerca să mă iubeşti. Nu pot trăi fără d-ta!

Allan simţea încordarea în fiecare nerv. Ii se părea că s'a încurcat într'o plasă. Doamna Winnie avea tot ce dorea, acum voia să-l aibă şi pe dânsul. Nu se mai putea gândi la altceva. Ea vedea împotrivirea în ochii lui. Totuşi, exclamă:

— Nu, nu! Nu mai pot trăi fără d-ta! Gândeşte-te: te iubesc. Nu pot crede că nu mă iubeşti. Ţi-e frică? De cine? Priveşte-mă! Nu sunt frumoasă? Şi este oare iubirea femeii ceva de dispreţuit, ceva ce se aruncă fără nici o părere de rău şi poate fi călcată în picioare? De ce vrei să pleci? Nu înţelegi? Nimeni nu ştie că eşti aici. Nimeni nu se interesează de noi. Poţi să vii când vrei. Casa e a mea, a mea!... Şi toate femeile fac la fel. In adevăr, nu trebue să te temi...

Il cuprinse cu braţele. El îi simţea bătăile inimii.

— Nu mă lăsa singură astă noapte...

Allan avea impresia că o sonerie de alarmă ar suna în străfundul sufletului său.

— Trebue să plec, spuse el.

Ea făcu o mişcare neaşteptată, dând capul pe spate, apoi îl privi ţintă, încremenită. Allan citea groază în ochii ei:

— Nu, nu! Nu vorbi aşa. Nu pot să sufăr. Vai, ce-am făcut! Ce-am făcut! Priveşte-mă. Fie-ţi milă de mine!

— Doamnă Winnie, d-voastre trebue să vă fie milă de *mine*.

Dar ea îl cuprinse din nou, strângându-l cu patimă. Allan îi luă mâinile, desprinzându-se binişor, dar hotărît, din îmbrăţişarea ei.

— Trebue să plec! repetă el.

Se îndreptă spre uşă. Tăcută, ea îl urmări cu privirea.

— Adio! zise Allan. Ştia că orice alt cuvânt era de prisos. Când deschise uşa, Evelyn se aruncă în jilţ şi începu să plângă amar. Allan închise uşa încet.

Găsi în hall pălăria şi pardesiul. Ajunse în stradă, fără să fie zărit de cineva. După câţiva paşi, văzu clădirea monumentală a bisericii Sf. Cecilia, înălţându-se la cer. I se păru că în acea clădire se întruchipează simţimântul ce-l stăpânea şi care-l făcea să lupte împotriva pornirii din afară, să se învârtească în acelaşi punct, să se răzvrătească, apoi să împietrească. Înţelese întâia oară de ce au adunat oamenii acea grămadă de pietre, înălţând-o ca pe un turn.

*
* *

Se duse acasă. Alice se îmbrăca, spre a se duce la un bal şi Oliver o aştepta. Când Allan îşi scoase pardesiul, frate-său se apropiă, apucă ceva de pe umărul lui şi, ţinându-l triumfător, ca pe o pradă, îl privi cu luare aminte,

îi măsură lungimea, îl cicăli zâmbind, îl privi iar la lumină şi exclamă:

— Un fir de păr negru! Negru ca pana corbului!

Se uită la Allan, râzând:

— Ah! Allan!

Allan tăcu.

XX

Postul, care însemna în viaţa lumii alese o anumită linişte, se apropia: lumea bună pleca la Sud. Alice fu poftită la o excursie cu trenul de către generalul Prentice şi soţia sa. Oaspeţii vor veni cu trenul particular şi vor rămâne o lună, călătorind prin California şi Mexic. Alice voi să primească invitaţia cu orice preţ şi Allan consimţi. Mai târziu, află spre marea sa desnădejde că printre oaspeţi e şi Charlie Carter.

De când se întâmplaseră cele ştiute cu doamna Winnie, Oliver socoti că şi frate-său ştie şi-i dădu voe să arunce o privire în acel colţ ascuns al vieţii sale, care era tema de preferinţă a convorbirii la cinele burlacilor. Fraţii plecară împreună la teatru, ca să vadă o comedie franceză. Fata în casă fu jucată de o tânără care avea atâta drăgălăşenie, încât făcu dintr'un rol neînsemnat o creaţie deosebită. Când căzu cortina, Oliver întrebă pe frate-său cine i-a plăcut mai mult, iar Allan numi pe mica fată în casă.

— Vino să ţi-o prezint, zise Oliver.

Merseră dealungul unui coridor. Oliver bătu la uşă.

Se auzi un glas: — Intră! şi ei intrară într'o cabină. In faţa oglinzii şedea o fată, în corset şi combinezon.

— Allo, Rosalie! exclamă Oliver.

Fata lăsă să-i cadă puful din mână şi sări depe scaun.

— Ollie! Il cuprinse cu braţele. Ce rău eşti! De ce nu mai vii pe aici? N'ai primit scrisorile mele?

— Da, însă am fost foarte ocupat. Acesta e frate-meu, domnul Allan Montague.

Rosalie salută pe Allan, dând uşor din cap: — Bună seara! Dar nu-i dădu drumul lui Oliver:

— De ce nu mai vii?

— Am să vin! zise Oliver, râzând prietenește. Ţi-am adus pe frate-meu, dar vezi de te poartă cumsecade.

— Frate-tău nu mă interesează de loc.

Fata se dădu înapoi şi privi pe Oliver în ochi:

— Cum poţi fi atât de crud?

— Iţi spun doar, că am fost foarte ocupat. Te-am înştiinţat dela început. Ce face Toddles?

— Toddles e foarte fericită: are un nou prieten. O! Ollie, i-a dăruit o broşă de diamante; s'o vezi, pare că e o contesă. Săptămâna viitoare pleacă în turneu. O să fiu singură, singurică. Fii băiat bun, Ollie, şi ia-ne astă seară cu tine, undeva. Gândeşte-te cât de cuminte am fost de când te-am văzut ultima dată. Nu mă mai recunosc. Te rog, Ollie...

— Poate.

Pe când mai flecăreau, se auzi în coridor un glas puternic:

— Actul al doilea!

Oliver îşi scutură pudra depe haină şi părăsi împreună cu Allan cabina artistei. După ce-şi reluară locurile, dânsul întrebă:

— Nu e o minune?

— E foarte frumoasă, aprobă Allan.

— Vine deadreptul din „slums".

— Cum ai cunoscut-o?

— Eu am descoperit-o. Era figurantă. Eu am ajutat-o să capete primul rol vorbit.

— Cum ai putut s'o faci? se interesă Allan uimit.

— Cu puţini bani. Cu bani capeţi orice. Pe vremea aceea eram îndrăgostit de ea.

Allan tăcu, dus pe gânduri. Oliver urmă:

— O vom invita să cineze cu noi după reprezentaţie. Aceasta o s'o facă fericită. In ultimul timp a rămas cam singură: i-am făgăduit lui Betty că mă voi face mai bun.

Când Allan şi Oliver s'au dus după ultimul act s'o ia pe Rosalie, ea îşi şi schimbase rochia. Colindară prin Broadway. Din altă uşă a unei alte scene se ivi o fiinţă micuţă, drăgălaşă, cu chip de păpuşă, care le ieşi în întâmpinare: Toddles, sau pe adevăratul ei nume Helen Gwynne. Luă pe Allan de braţ şi păşiră în urma lui Oliver şi a Rosaliei. Allan se frământa, întrebându-se cam ce ar putea vorbi cu o coristă. Frate-său îi povesti

mai târziu că ea e soţia unui mijlocitor de terenuri dintr'un orăşel din Oklahoma. Fugise de acasă din pricina plictiselii. Acum, joacă la un teatru de operetă şi e prietena unui tânăr şi frumos agent de vinuri. Ea îşi arată faţă de Allan speranţa că agentul o va vedea în acea seară cu dânsul şi va fi gelos.

Intrară în restaurantul unui minunat hotel. Pe când Oliver comanda mâncările, Allan privea în juru-i, ascultând vorbăria fostei croitorese din „slums". Oliver a „căpătat-o" pentru că i-a cumpărat un mic rol vorbit. Rosalie privea deasemeni în sală şi arătă lui Oliver, la o masă vecină, o fată frumoasă, într'o rochie verde.

— Fotografia ei a apărut într'un supliment al „Gazetei Sporturilor", spuse dânsa. De ce nu mi-ai făcut şi mie asta?

— Poate că am s'o fac! răspunse Oliver râzând. Cât costă plăcerea asta?

Când află că poţi să ai această cinste pentru o mie cinci sute de dolari, zise:

— Dacă ai să fii cuminte, va apărea şi fotografia ta în ziar.

Din clipa aceea Rosalie ajunse de o veselie sgomotoasă. După ce băură cocktail-urile cu şampanie, Oliver şi Rosalie începură să se arate foarte duioşi unul faţă de altul. Allan se întoarse către Toddles şi află dela ea fel de fel de noutăţi. Ea i povestea că o coristă câştigă pe săptă-

mână zece până la douăzeci dolari; abia îi ajunge să plătească rochiile. Era o îndeletnicire nesigură; repetiţiile ţineau săptămâni de zile şi, dacă piesa cădea, rămâneai fără mijloace. O viaţă de câine! Cheile libertăţii şi ale fericirii se află în buzunarul bogătaşilor cari vin la teatre şi fac curte fetelor. Câteodată, oamenii aceştia au legături cu directorul teatrului. Dar fetele mai sfioase n'au noroc. Toddles tăcu, ascultând convorbirea dintre Oliver şi Rosalie. Allan se tolăni în jeţ şi aruncă o privire prin sală. Lângă ei, la o masă lungă, se aflau douăsprezece persoane. Allan examină vasul de şampanie şi mâncările cu înfăţişare neobişnuită. Mesenii erau roşii la faţă, cu ochi scânteietori. Din vălmăşagul de glasuri sgomotoase, se desprindea larma orchestrei, ca furtuna depe un munte. Muzica era sălbatică şi deştepta un simţimânt nedesluşit de durere şi de zăpăceală.

Pretutindeni se întindea plasa desfrâului. „Oberul" era agentul unei case de prostituţie, iar detectivul hotelului „lucra" pentru o speluncă. Allan băgă de seamă că trebue să fii atent când schimbi banii; aci e alt mijloc de jaf. Îl isbi numărul mare al slujbaşilor în livrea, dar nu bănuia că cei mai mulţi dintre tinerii aceia dela garderobă şi closete nu ştiau nici un cuvânt englezesc, că erau percheziţionaţi în fiecare seară, luându-li-se toţi banii. Grecul care îi angajase plătea restaurantului pentru acest câştig cincisprezece mii de dolari anual.

Allan se afla într'o lume unde tainele cele mai as-

cunse şi mai murdare ajungeau „faptele zilei". Fotele cunoşteau slăbiciunile şi viciile celor mai înalte şi mai onorabile personalităţi din ţară. Ele îşi şopteau, râzând, de viciile contra naturii, ce se obişnuiau în societate. Orice prostituată se învoia şi la asta.

Erau două lumi, cu desăvârşire despărţite între ele. Erau şi două tipuri de femei; unele erau simple jucării, pe care le arunci când te-ai săturat de ele; în schimb, celelalte erau respectate şi se bucurau de ocrotire. Bine înţeles, erau şi prostituate şi femei întreţinute, dar ele nu puteau fi subiect de convorbire pentru oamenii bine crescuţi. Allan cunoştea zicătoarea: „Dacă urmăreşti verigele unui lanţ de robi, găseşti pe stăpân la ultima verigă, pe care o ţine la încheetura mânii". Allan văzu că „slums"-urile se răzbună în al Cincelea Bulevard. Bărbaţii bogaţi aduceau în căminul lor, soţiilor şi copiilor, nu numai bolile desfrâului, ci şi apucăturile şi idealurile din „slums".

Allan se mira de câte văzuse el în lumea bună: femei cuprinse de patima jocului de cărţi; obişnuite să fumeze şi să bea vârtos, ele aveau „principiile" lor de viaţă, erau neruşinate şi aspre, şi povesteau anecdote cu dublu înţeles. Dânsul descoperi izvorul stricăciunii în acest iad; hotarele dintre cele două lumi erau pe cale să se nărue. In lumea mare, femeile dădeau tonul. Sămănau cu artistele, în ce priveşte gustul, îmbrăcămintea, băutura, sulemeneala. Totuşi, priveau cu dispreţ pe adevăratele ar-

tiste, ca fiind o clasă de jos: trebuiau doar să-şi câştige prin munca lor mijloacele de trai. Allan avea însă simţimântul că e mult mai drept să ai îngăduinţă pentru o biată coristă, care s'a vândut pentru puţină bucurie, decât pentru femeia născută în lux, care dispreţueşte pe oamenii cari i-au agonisit toată bogăţia.

Toată simpatia sa se îndrepta în chip firesc către acele femei cari nu fac parte din nici una din aceste categorii, către femeile care nu se vând, ci-şi câştigă cinstit traiul în această lume a ticăloşiei. Erau mii de femei de felul acesta, chiar şi în lumea artistică. La început şi Toddles fusese printre ele. Râzând, ea povesti lui Allan:

— Am dus-o greu multă vreme, cu zece dolari pe săptămână. Mai târziu am plecat în turneu, primind şaisprezece dolari, din care trebuia să-mi plătesc rochiile, mâncarea şi locuinţa. Apoi rămâneam jumătate an fără ocupaţie. In primele timpuri... Cunoaşteţi pe Cyrill Chambers? întrebă dânsa deodată. Pe cunoscutul pictor de biserici...

— Am auzit de el.

— Jucam aci, pe Broadway. Timp de şase luni, el mi-a trimis seară cu seară câte un buchet de orhidee, care costa cel puţin şaptezeci şi cinci de dolari. Era gata să-mi deschidă un credit la marile magazine şi să mă ia vara în Europa. Spunea că mă poate însoţi şi mama sau soră-mea. Pe atunci eram încă atât de naivă, încât nu-mi puteam închipui să aibă vreun gând rău.

Toddles zâmbea la aceste amintiri.

— Te-ai dus cu el? întrebă Allan.

— Nu. Societatea dădu mai târziu faliment. Am căutat pe fostul meu director şi el îmi spuse: „Iţi pot plăti numai zece dolari pe săptămână. Dar de ce eşti atât de proastă?" — „Ce vreţi să spuneţi?" îl întrebai. — „De ce nu-ţi iei un amant bogat? In cazul acesta ţi-aş putea da şaizeci de dolari".

— Nu înţeleg! zise Allan. Directorul credea că omul acela îi va da bani?

— Nu direct, dar prin cumpărare de bilete. Apoi, ar fi o reclamă. Toţi prietenii săi vor veni la teatru ca să cunoască pe artistă. Se va vorbi de ea; nu va mai fi un număr oarecare.

Toddles era veselă şi sinceră. Dar tocmai aceasta făcea ca tragedia acestei fete să-i se pară şi mai jalnică. El căzu pe gânduri şi uită cu totul de tovarăşii săi, de anturajul său sgomotos şi sclipitor.

Se gândea adesea la binecuvântata „viaţă simplă" şi se uita în acelaşi timp la robii cari slujeau în acel uriaş palat al luxului. Chelnerii, galbeni la faţă, cu pieptul îngust, cu privirile pline de griji, se strecurau printre clienţi. Şi mai erau cete întregi de servitori cari nu vedeau niciodată lumina zilei. Spălătorii de vase, măturătorii, servitorii cari aveau sub supravegherea lor încălzitul şi luminatul electric. Intemniţaţi sub pământ, încătuşaţi în slujba desfrâului şi a risipei! Cât de îngrozi-

toare era soarta lor! Şi cei mai mulţi erau străini: oameni cari au venit să găsească libertatea! Dar aci s'au năpustit asupra lor stăpânii din Lumea Nouă şi i-au prins. Gândul lui Allan rătăcea mai departe, la lucrătorii din lumea întreagă, a căror soartă era să producă valori, pe cari să le nimicească bogaţii în strălucirea şi luxul lor. Gândul său rătăcea la femeile şi copiii din fabrici şi ateliere, care ţeseau stofe şi croiau haine; la fetele care lucrau flori artificiale, care umpleau ţigările, care culegeau struguri. La minerii cari scoteau din puţuri cărbunele şi metalele preţioase, la oamenii de lângă furnale şi de pe locomotive, la cei cari luptau pe zeci de mii de vapoare cu furia oceanelor — numai spre a produce bunuri care aveau să fie apoi nimicite. Şi cu cât era risipa mai mare, cu cât vlaga bogaţilor se dăruia mai mult desfrâului şi uşurinţii, cu atât creştea sărăcia acestor robi ai aurului. Ce gândeau ei oare, dacă cumva mai găseau timp să gândească?

Câteodată, Allan îşi amintea cu înfiorare de cuvântarea pe care o auzise în mijlocul străzii, în prima seară a sosirii sale la New-York. Din nou i se părea că aude uruitul înfundat al trenului municipal şi glasul dogit al oratorului; i se părea că vede obrajii lui scofâlciţi de foame şi numeroasa mulţime care-l privea cu admiraţie. Îşi aminti şi de cuvintele maiorului Thorne: „Aceasta înseamnă un al doilea război civil!"

XXI

Termenul procesului Hasbrook se apropia. Siegfried Harvey pofti pe Allan pentru „weekend". Tânărul avocat, care muncise neîntrerupt în ultimul timp, simţea nevoie de odihnă. Primi invitaţia.

Plecă Vineri împreună cu Oliver la vila lui Siegfried. Intâlni acolo pe Betty Wyman, pe care n'o văzuse de mult. In ultimul timp, Allan nu s'a mai arătat în tovărăşia doamnei Winnie; lumea bună a observat aceasta — ceeace prilejui tot felul de comentarii. Domnişoara Betty dorea să afle adevărul asupra celor întâmplate între Allan şi doamna Winnie. El nu voi să stea de vorbă despre această chestiune; dar dânsa îl sâcâi zâmbind şi-i spuse că nici ea nu-i va destăinui ce şopteşte lumea despre ei. Il privi cercetător, cu şiretenie, şi bănuind pe semne tot ce poate fi mai grav, deodată Allan îi se păru foarte interesant. Apoi trecu la procesul său şi iar îl sâcâi pentru senzaţia pe care o stârnise.

— Ollie şi cu mine ne-am speriat grozav! spuse ea. Credeam că bunicul va fi furios şi că acest proces ar însemna ruina lui. Dar nu ştiu cum s'au petrecut lucrurile că urmarea a fost tocmai contrariul. Nu vorbeşte

despre asta, dar mie mi se pare că bunicul e de partea d-tale.

— Mi-ar părea bine să ştiu că e adevărat! răspunse Allan râzând. De multă vreme încerc să aflu cine e de partea mea.

— Vorbea deunăzi despre acest caz. Bunicul spunea unui cunoscut că a citit actul d-voastră de acuzare şi că-l găseşte inteligent şi bine documentat.

— Mă bucură.

— Şi pe mine. I-am vorbit apoi: — Tu nici nu ştii că Allan Montague este fratele lui Ollie al meu? El îmi răspunse că nici nu şi-ar fi închipuit vreodată ca în familia lui Ollie să fie un singur membru atât de deştept!

Bătrânul Wyman veni să ia pe Betty cu automobilul său. Allan făcu cunoştinţă cu dânsul, dar se ţinu în rezervă. Îl privi de departe: un om mărunţel cu faţa mică, sbârcită şi cu trăsături aspre. Îţi venea greu să crezi că în acel trup chircit şi neînsemnat sălăşluia o inteligenţă ce stăpânea şi punea în mişcare toată ţara. Wyman era nervos, se supăra uşor, amărât, nemilos, — cel mai temut şi cel mai pizmuit din tot Wall-Street-ul. „La şedinţele la care iau eu parte, directorii sunt siliţi mai întâi să voteze, apoi să discute chestia!" Acesta era unul din principiile sale.

Aşa cum îl vedea acum, şezând în faţa căminului, flecărind şi frecându-şi mâinile, Allan avea impresia că bătrânul se află deodată în dosul culiselor. El gustă o

plăcere, care nu-i hărăzită muritorilor de rând. Văzu pe Majestatea Sa în halat şi papuci!

***

După cină, Allan şi gazda lor se aflau în sala de fumat. Musafirul povesti despre călătoria sa la Washington şi despre convorbirea cu judecătorul Ellis.

Şi Harvey avea ceva de povestit:

— Am vorbit cu Freddie Vandam despre această chestie.

— Ce-a spus?

— E revoltat, firește, şi furios. De copil, Freddie socotea *„Fidelitas"* că e proprietatea sa. Când vorbeşte de ea, spune: „Societatea mea" şi priveşte ca o jignire personală orice atac împotriva ei. Dar se pare că nici el nu ştie cine se ascunde îndărătul acestei afaceri.

— Ştia despre Ellis? întrebă Allan.

— Da, a aflat. Eu o ştiu dela dânsul. El spune că Ellis exploatează această societate de ani de zile, că primeşte un onorariu foarte mare, în schimbul căruia nu face nimic şi că a făcut un împrumut de un sfert de milion la această societate de asigurări, dând ca zălog hârtii lipsite de orice valoare.

Allan sări în sus, speriat. Harvey râse:

— Da, însă aceasta n'are nici o însemnătate. Freddie Vandam vede numai lucrurile acestea; de aceea, nu va

putea să descopere niciodată taina. Ştie că una sau cealaltă clică din societate urmăreşte câştiguri sau că vrea să-l întrebuinţeze pentru interesele ei; dar el nu prinde şi nu pricepe niciodată că în dosul culiselor alţii, mai puternici trag sforile. Şi cu procesul acesta nu va fi nimic. Vor să-l înfricoşeze pe Freddie, să-l sperie cu ameninţarea că afacerile societăţii vor fi date în vileag în presă şi vor veni în faţa justiţiei.

După oarecare gândire, Allan întrebă:

— Şi ce legătură are Wyman cu toată chestia asta?

— Nu ştiu. Se spune că susţine pe Freddie. Dar cine se mai poate descurca în zăpăceala asta?

— Pare în adevăr să fie o zăpăceală.

— Da, ascultaţi ce mi-a spus azi Vandam.

Harvey povesti despre un director dela *„Fidelitas"*, care era un filantrop cunoscut. El află că soţia unuia dintre cei mai tineri tovarăşi era să moară în timpul lăhuziei. Medicul a declarat că naşterea unui al doilea copil ar însemna moartea sigură a femeei. Directorul întrebă pe soţ: „De ce nu asiguraţi viaţa soţiei d-voastre?" Acesta răspunse că mai multe societăţi de asigurare l-au refuzat. „Voi aranja eu chestia asta", zise directorul; se duse la Freddie Vandam şi-l sili să-i elibereze poliţa. După şapte luni femeia muri şi *„Fidelitas"* plăti soţului întreaga sumă: vreo două sute de mii de dolari.

— Asemenea lucruri se întâmplă adesea în lumea societăţilor de asigurare, încheiă Siegfried Harvey.

Oaspeţii s'au dus în aceeaşi seară la un bal al „Clubului rustic". Era o serbare frumoasă; însă Allan, dus pe gânduri triste, nu vedea nici florile, nici toaletele strălucitoare, ci observa doar lăcomia şi beţia celor de faţă.

Afară de acestea, i se întâmplă ceva foarte neplăcut. O zări pe Laura Hegan şi se îndreptă spre dânsa. Ea îl salută cu o politeţă de ghiaţă şi întoarse îndată capul. Allan era adânc turburat. Abia mai târziu îşi aminti de bârfelile pe socoteala sa şi a doamnei Winnie, şi ghici că acestea vor fi hotărît purtarea dispreţuitoare a domnişoarei Hegan. Această întâmplare aruncă o umbră asupra petrecerii dela ţară. El făcu Duminică o plimbare îndelungată, prin zăpadă, deşi viscolea; era scârbit de tot trecutul şi îngrijorat de viitor. Ura acea lume a banului, unde toată răutatea omului răzbeşte la suprafaţă; o ura şi dorea să nu depăşească niciodată marginile ei. Rătăcea fără ţintă, obosit până la istovire; abia după aceea, îşi recăpătă stăpânirea de sine.

Când se înapoiă seara acasă, găsi o telegramă ce-i fusese reexpediată din New-York: „Vino şi ia-mă dela gara Penna, seara, la 9. Alice".

Această veste îl făcu să uite totul. N'avu timp nici măcar să înştiinţeze pe Oliver; se sui într'o maşină şi plecă în goană ca să nu piardă primul tren din oraş. In timpul îndelungatei şi friguroasei călătorii cu maşina şi cu podul plutitor, Allan îşi sfredelea creerii, căutând să afle pricina întoarcerii atât de grăbite a Alicei, care tre-

buia să se înapoeze acasă abia peste două săptămâni. Cu două zile înainte au primit dela dânsa o scrisoare din Los Angelos. Şi acum se întorcea deodată, fără veste...

Trenul avea întârziere şi Allan se plimba nerăbdător pe peron. In sfârşit, trenul intră în gară. Alice coborî şi se îndreptă spre frate-său: era singură.

— Ce înseamnă asta? fură primele cuvinte ale lui Allan.

— E o poveste lungă. Vreau să mă văd acasă.

— Ai făcut singură tot drumul ăsta lung?

— Da.

— Doamne!... Ce s'a întâmplat?

— Aici nu pot să-ţi spun nimic, Allan. Aşteaptă, până când ajungem într'un loc mai liniştit.

— Dar soţii Prentice? stărui el. Te-au lăsat să pleci singură?

— Nu ştiau. Am fugit.

Allan încremeni. Voia să-i mai pună şi alte întrebări, dar Alice îl luă de braţ.

— Te rog, Allan aşteaptă. Nu pot să-ţi spun acum. E vorba de Charlie Carter...

Allan pricepu. Respiră adânc.

După ce coborîră de pe pod şi se instalară în maşină, el îi spuse:

— Acum povesteşte-mi tot ce s'a întâmplat.

Alice începu:

— M'a enervat foarte mult, dar trebue să ştii, Allan, că a trecut o săptămână de atunci şi tot nu m'am li-

nistit. De aceea, să nu-ţi faci nici tu sânge rău. Bietul Charlie! Nu-i vinovat! Nu e responsabil pentru cele ce s'au întâmplat. A fost greşala mea. Trebuia să-ţi urmez sfatul: să mă feresc de el.

— Spune mai departe.

Alice povesti. Toată societatea a făcut o excursie; numai ea a rămas acasă, din pricina unor grozave dureri de cap. Atunci se ivi Charlie Carter, care îi făcu curte.

— Chiar la începutul călătoriei noastre mi-a cerut mâna şi l-am refuzat. Atunci a căzut în genunchi şi, plângând, mi-a declarat că nu poate trăi fără mine. Pe urmă m'a cuprins în braţe şi n'a mai vrut să-mi dea drumul. Eram furioasă şi foarte speriată. A trebuit să-l ameninţ că strig după ajutor. Şi aşa... mă înţelegi?

— Da! răspunse Allan, mâhnit. Şi mai departe?...

— Nu puteam să mă expun primejdiei de a mă întâlni din nou cu dânsul. Ştiam că-mi va face scene şi de aci înainte. Dacă aş fi povestit totul doamnei Prentice, l-ar fi trimis acasă; ar fi stricat tuturor plăcerea călătoriei şi ar fi ieşit un tărăboi. De aceea mi-am împachetat lucrurile, am scris doamnei Prentice că o telegramă mă chiamă grabnic acasă şi am luat primul tren...

Allan tăcu şi încleştă pumnii.

— Ştiu că era ceva foarte primejdios, urmă Alice întărâtată. Dar mă simţeam nenorocită. Dintr'odată, nu mai puteam suferi toată societatea. Mi-era dor de-acasă. Mă înţelegi?

— Da, te înţeleg şi sunt bucuros că vii acasă.

Când ajunseră la locuinţa lor, Allan chemă pe fratesău la telefon şi-i povesti ce se întâmplase.

— Frumoasă ispravă! strigă Oliver; apoi adăogă zâmbind: — Desigur că Alice a sfârşit cu bietul Charlie.

— Mă bucur că ai ajuns şi tu la această convingere, răspunse Allan şi închise telefonul.

*
* *

Deşi Allan era adânc zguduit de neplăcuta întâmplare a Alicei, n'avu prea mult timp să se gândească la ea, căci a doua zi dimineaţa, la 11, fusese sorocit procesul. De trei luni, acest proces însemna singurul şi unicul ţel al vieţii sale; căci pentru acesta a îndurat tot ce-l scârbea altădată. El se pregătise ca un atlet pentru o cursă de iuţeală; era pregătit pentru cea mai mare încordare de care se simţea în stare. Pe deplin înarmat la trup şi la suflet, el se îndreptă a doua zi dimineaţa spre cartierul de jos. Poşta îi aduse o scrisoare a domnului Hasbrook. Desfăcu grăbit plicul şi citi o veste scurtă, tăioasă ca o lovitură de pumnal:

„Am onoare a vă înştiinţa, că *„Fidelitas"* mi-a făcut o ofertă mulţumitoare. De aceea m'am înţeles cu ea şi retrag plângerea".

Mulţumindu-vă pentru preţioasele d-voastre servicii, rămân"...

Allan rămase ca trăsnit. Era năucit deabinelea; scrisoarea îi lunecă din mână.

In cele din urmă îşi regăsi cumpătul, se îndreptă spre telefon şi ceru să vorbească cu domnul Hasbrook. Aşteptă un timp. Când sună clopoţelul, Allan ridică receptorul. Aşteptă să audă glasul d-lui Hasbrook, căruia vroia să-i ceară o lămurire. In locul acesteia, răsună glasul secretarului său:

— Centrala telefonică mi-a comunicat că acest număr nu mai există, domnule Montague.

Allan închise telefonul şi rămase din nou nemişcat. Omul de pae se făcuse nevăzut.

*
* *

Faptul acesta însemna pentru Allan o schimbare a întregei sale vieţi, năruirea tuturor nădejdilor sale. Acum nu mai avea de lucru; n'avea nimic de care să se intereseze şi cariera sa era zdrobită.

Allan fierbea de mânie. L-au înşelat, l-au purtat de nas, au abuzat de buna sa credinţă, apoi l-au azvârlit! Iar dânsul nu putea să facă nimic; era cu desăvârşire desarmat. Era adânc sdruncinat, mai cu seamă din pricina neputinţii sale de a înfrunta acele puteri uriaşe, a căror păpuşă fusese. Ele sămănau cu puterile cosmice, elementare: ţineau în mâinile lor soarta lumii, dispuneau cu puterea lor nemăsurată de soarta muritorului de rând,

întocmai cum o furtună puternică prinde un fir de pai în vârtejul ei.

Cuprins de revoltă, Allan îşi petrecu toată ziua în biroul său, sfredelindu-şi creerii. Uneori i se părea că ar trebui să se lase de toate, să-şi scuture praful de oraş de pe picioare, să se înapoieze în Sud, unde să se simtă din nou om cumsecade. Apoi îl cuprinse iar dorul de luptă. Dar toată viaţa va lupta împotriva acelora cari şi-au bătut joc de dânsul! Se va pune în legătură cu posesorii cinstiţi ai poliţelor de asigurare ale societăţii *„Fidelitas”*, va susţine procesul pe seama lui, fără nici o plată şi îl va câştiga. Va sili presa să vorbească de această chestie, va sili oamenii să-l asculte...

*
* *

Spre seară, se înapoiă acasă, amărât şi obosit. Oliver îl aşteptă în odaia sa de lucru.

— Allo! zise Allan, scoţându-şi pardesiul; acum trebuia să mai sufere o umilire; să povestească totul lui Oliver şi să audă din gura lui: — Ţi-am spus-o doar totdeauna...

Dar Oliver se gândea la altceva şi nu-l răbda inima să tacă:

— Spune-mi, Allan, ce s'a întâmplat între tine şi doamna Winnie?

— Ce vrei să spui? întrebă Allan cu asprime.

— Toată lumea vorbeşte de cearta voastră.

— Nu ne-am certat niciodată.

— Dar ce?...

— Nimic!

— Trebue să se fi întâmplat negreşit ceva. Ce rost ar avea toate svonurile răspândite pe seama voastră?

— Ce svonuri?

— Despre voi amândoi. Am întâlnit-o adineaori pe Vivie Patton. Mi-a cerut cuvântul de onoare, că nu voi fi flecar şi mi-a povestit că doamna Winnie ar fi spus cuiva că ai avut faţă de dânsa o purtare atât de îndrăzneaţă, încât te-a dat afară!

Allan se dădu înapoi speriat, caşicând l-ar fi pălmuit cineva.

— Aşa mi-a spus! îi repetă Oliver.

— E o minciună! strigă Allan.

— Acelaş lucru am spus şi eu doamnei Vivie: că nu eşti capabil de...

Oliver înălţă din umeri.

— Se poate! Orişicum, e furioasă împotriva ta. Ţi-a luat ceva în nume de rău. Toată lumea spune aşa. A spus că nu vrea să mai ştie de tine. Eu aş dori numai să ştiu, Allan, de ce îţi faci atâţia duşmani?

Allan tăcu; tremura de mânie.

— Pentru Dumnezeu, ce ai făcut femeei? Nu vrei să-mi spui?

Allan sări în sus:

— Oliver, pleacă, lasă-mă singur. Pleacă!

Trecu în odaia vecină, trânti uşa şi începu să măsoare furios odaia, în lung şi în larg, ca o fiară sălbatică în cuşcă.

Totul era o minciună! Doamna Winnie n'a spus niciodată aşa ceva. El nu poate să creadă! Nu vrea să creadă! E o bârfeală!

Din nou îl cuprinse mânia. Nu-i oare tot una, dacă chestia asta se bizue sau nu pe adevăr?

Nu-i tot una dacă bârfitorii aceia au săvârşit sau nu ticăloşiile pe cari le pun în sarcina lui? Aceasta e norma lor de judecată! Idealul lor! Aşa îşi petrec timpul, bârfesc, trăiesc într'o atmosferă de bănuială şi neruşinare, se schimonosesc şi trag sforile tuturor intrigilor...

Furia îl copleşea; furia împotriva acestei lumi în care se aciuiase, îl revoltă împotriva sa, împotriva rolului pe care îl jucase. Ura pe toţi şi toate: ura pe oamenii pe cari îi cunoştea, ura şi înfăptuirile lor, precum şi faptele pe cari le-a săvârşit el însuşi, ademenit de vorbele lor. Ura mijloacele prin cari îşi câştigase banii şi felul cum îi cheltuise. Ura trândăvia, risipa, beţia, desfrânarea, josnicia, snobismul...

Deodată se întoarse, deschise cu furie uşa din odaia vecină, unde se mai afla Oliver. Din pragul uşii, Allan strigă fratelui său:

— Oliver, am sfârşit!

Oliver încremeni:

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că m'am săturat de aşa zisa „societate". Plec! Tu îţi poţi urma viaţa ca şi acum; eu însă, nu te mai însoţesc. M'am săturat. Şi cred că şi Alice s'a săturat. Nu te vom mai supăra. Plecăm...

— Ce vrei să faci? întrebă Oliver.

— Voi renunţa la această locuinţă costisitoare, chiar mâine; tocmai s'a sfârşit şi săptămâna. Nu voi mai risipi banii pe lucruri nefolositoare, nu voi mai primi nici o invitaţie, nu voi mai vizita pe nimeni, care nu mi-ar fi simpatic. Am încercat jocul tău: mi-am dat toată osteneala; dar nu-mi place. Plec, înainte de a fi prea târziu. Voi căuta o locuinţă simplă, în partea de jos a oraşului. Voi încerca să-mi dau seama dacă totuşi la New-York, un om nu poate să-şi câştige existenţa în chip cinstit!

SFÂRŞIT

Tipărită în Tipografia
„CULTURA ROMANEASCA"
Societate Anonimă Română
București I — Pitagora 18.

ULTIMELE NOUTĂȚI LITERARE APĂRUTE IN EDITURA

«CULTURA ROMÂNEASCĂ» S. A. R.

DAN PETRAȘINCU

OMUL ȘI FIARA

MIRCEA STREINUL

DRAMA CASEI TIMOTEU

VICTOR EFTIMIU

OMUL FARĂ NUME

LORA MIRANDY

ALEX. BILCIURESCU

PENTRU O FEMEE

MIHAIL ȘERBAN

SANDA

VLADIMIR NABAKOV SIRIN

CAMERA OBSCURĂ

MIHAIL ARȚIBAȘEV

FAMILIA DIKI (Sălbaticii)

MAXENCE VAN DER MEERSCH

CASA DEPE DUNĂ

SUB TIPAR:

Damian Stănoiu Alegere de Stareță

„ „ Camere Mobilate

PREȚUL LEI 120.—